MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 1, JANUARI 1967

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

het nieuwe jaar

Bij de overgang naar 1967 kan worden teruggeblikt op een jaar, dat voor de Vereniging naast een verdere bundeling van krachten tevens een verheugende activiteit in publicaties, niet alleen in eigen Maandblad, maar ook via de dagbladpers, heeft gebracht.
Wat het eerste betreft moge worden gewezen op het toetreden als bestuurslid van de heer J. W. Gosker, landelijk bekend om zijn succesvolle optreden met een parodie: „Parapsychologie in de praktijk".
Zijn benoeming kan worden gezien als een eerste teken van meer rationele aanpak in de sector van de geestelijke volksgezondheid. Dit wordt geaccentueerd door de instelling van een commissie, die tot taak zal krijgen het bestuur te adviseren in kwesties, de paranormaliteit betreffende. Naast de heer Gosker zullen van deze commissie deel uitmaken onze leden, de heren D. Uitterdijk en H. J. M. van Batenburg, terwijl ook ons bestuurslid, de heer J. Noord, in bepaalde gevallen zonder twijfel zijn steentje zal bijdragen.
De artikelenserie „Beleidsaspecten", verschenen in ons Maandblad, vond nogal weerklank bij de landelijke pers, die ook veel aandacht schonk aan het gesprokene in onze ledenvergadering van 26 november j.l. inzake de t.v.-uitzending „Opus 13" en het regeringsbeleid.
Een derde punt van behandeling in die vergadering, n.l. over de homoeopathie, is evenmin onopgemerkt gebleven. Van particuliere zijde werden reacties hierop ontvangen. In de eerstvolgende nummers van ons Maandblad zal hierop nader worden ingegaan met het oogmerk eens en vooral duidelijk te stellen waarin onze bezwaren tegen deze vorm van gezondheidsbemoeienis zijn gelegen.
Deze bespiegelingen zullen tevens een gerede aanleiding kunnen vormen om — meer nog dan in het afgelopen jaar — buitenstaanders ervan te doordringen hoezeer het begrip „kwakzalverij", zoals het tot dusverre is gehuldigd, obsoleet is geworden. Een bezinning op verdieping van inzicht in deze kan niet achterwege blijven, moet zelfs in onze moderne tijd als noodzakelijk worden beschouwd.
Het stereotiepe antwoord, dat kwakzalverij is boerenbedrog, oplichting of knoeien met de volksgezondheid, moet worden omgebogen naar de juistere en meer omvattende omschrijving, waarin de kwakzalverij wordt gekwalificeerd als: iedere wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis.
Aldus geïnterpreteerd krijgt het begrip een reëler grondslag en daardoor zal onze strijd tegen dit kwaad, dat de volksgezondheid belaagt, beter weerklank kunnen vinden bij al diegenen, die er nu nog niet-begrijpend tegenover staan. Dit zal één van de fundamentele eisen zijn die we hebben te stellen en wier inlossing we, met nog groter energie dan tot dusverre, hebben na te streven.
Bij de intrede van het nieuwe jaar doen we met kracht een beroep op allen om — ieder naar vermogen — onze strijd tegen de kwakzalverij, dus vóór het welzijn van de volksgezondheid, te steunen en daardoor zo succesvol mogelijk te doen verlopen.

Moge 1967 ook in dit opzicht een voorspoedig jaar worden.

A. P. N. DE GROOT

Dure kwakzalver

DE EINDHOVENSE POLITIE heeft proces-verbaal opgemaakt tegen de 46-jarige Eindhovenaar W. v. d. M. uit het stadsdeel Tongelre wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

De man bleek als kwakzalver een forse praktijk uit te oefenen. De politie kwam op zijn spoor via een Belg, die zich kwam beklagen, omdat hij 2.000 gulden voor een kruidenkuur moest betalen. De kwakzalver zou ook gewerkt hebben met zogenaamde handoplegging.

Hij zou volgens Het Vrije Volk tegen de Belg gezegd hebben: „Als je mijn kruiden niet neemt, ben je binnen twee jaar dood". Onder de klanten van v. d. M. bevonden zich vooral veel Belgen.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

Protest kreeg veel publiciteit

HET PROTEST TEGEN de uitzending voor de televisie van het programma Opus 13, waarbij het aanvankelijk werd voorgesteld alsof er paranormale krachten aan het werk waren, heeft heel wat publiciteit ten gevolge gehad. Het in de ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, door de voorzitter, de heer A. P. N. de Groot uitgesproken protest, kwam in het Algemeen Handelsblad op de voorpagina.

Heel wat journalisten hebben in de daarop volgende dagen dokter De Groot opgezocht. In het vraaggesprek dat volgde kon onze voorzitter het nodige vertellen over de strijd tegen de kwakzalverij. Uitvoerige artikelen zijn hierover gepubliceerd.

Onder de titel „Opus 13 boerenbedrog" schreef Piet van den Ende een uitgebreid vraaggesprek met dokter De Groot in Het Parool en het Nieuw Utrechts Dagblad. Ook in de bladen van de Ver. Noordhollandse Pers vonden wij een artikel over de strijd tegen de kwakzalverij en meer in het bijzonder over de heer De Groot. Ditzelfde artikel verscheen ook in tal van andere provinciale en regionale bladen, zoals het Nieuwsblad van het Zuiden te Tilburg.

Het dagblad voor de Zaanstreek, De Typhoon, zond eveneens een verslaggever naar de Hilversumse Oranjelaan, waar dokter De Groot woont. Omdat de heer De Groot huisarts is geweest in Wormerveer kent hij de situatie in de Zaanstreek, waar gevaarlijke kwakzalvers hun werkterrein hadden en nog hebben, terdege. Wij meenden ook om de persoonlijke gegevens van dit artikel het in dit nummer weer te moeten geven. (Zie bladzijde 3)

GEWRICHTEN SMEREN

VAN EEN FRAAI kwakzalversverhaal maakt de Nieuwe Limburger melding. Zo wordt een bepaalde voedingsolie verkocht onder het mom, dat de olie bijzonder heilzaam zou zijn bij rheumatische aandoeningen. Maar dan wel oppassen, dat men de olie niet met koud water gebruikt! Want anders stolt de olie, en vindt zij de weg niet naar de gewrichten. Die moeten immers worden . . . geolied!

Het bedenken van zogenaamde wetenschappelijke namen en verklaringen voor kwakzalversmiddelen is een winstgevende zaak, verzucht het blad, dat een en ander in zijn damesrubriek „Even uitblazen mevrouw" vermeldde.

De serieuze medicus tekent er bij aan dat er geen bewijs voor hem is gevonden, dat bijzondere voeding invloed zou kunnen hebben op rheuma. Er is zelfs (op enkele onbelangrijke uitzonderingen na) geen enkel bewijs dat rheumatische aandoeningen verband houden *met de voeding*. En waarom zijn er dan rheumalijders die een vermageringsdieet krijgen?

Omdat zij zo zwaar zijn dat hun gewicht de gewrichten te zeer belast. Hun vermageringsdieet zal bestaan uit de algemeen noodzakelijke voedingsbestanddelen, maar uit weinig calorieën.

Men is het er algemeen over eens dat rheumapatiënten zich hebben te houden aan een dieet waarin proteïne, calcium, vitaminen niet mogen ontbreken. Een dergelijk dieet zal meestal vlees, melk, verse bladgroenten, vers fruit en citrussap bevatten.

Vacupan en de ivoren wachters

„IVOREN WACHTERS" NOEMDE Vestdijk een van zijn romans. De roman van een dichterlijke jongeman, waarvan het gebit bijzonder slecht is. Zo slecht dat een impulsief leraar het vergelijkt met een „afgebrand kerkhof". Er zijn in ons land heel wat mensen met „afgebrande kerkhoven", waartoe hun „ivoren wachters" zijn vervallen. Gelukkig loopt het niet met hen allen zo slecht af als met de dichterlijke jongeman uit het boek van Vestdijk. Een enkeling echter zal bij Vacupan belanden om in één keer van alle slechte tanden af te zijn en aan een gebit te worden geholpen.

Waarop speculeren de lieden van Vacupan, die en masse gaan trekken zodat het vaak een heel „bloedbad" wordt? Eenvoudig op de drempelvrees van heel wat mensen, die bang zijn om naar de tandarts te gaan. Een ongelukkige omstandigheid is natuurlijk dat hoewel hun aantal minder wordt, ook al door de invloed van de schooltandverzorging, er toch nog altijd héél wat Nederlanders zijn, die hun gebit niet geregeld laten verzorgen. Het aantal slecht-verzorgde gebitten moet in ons land zelfs groter zijn dan in andere landen.

DOKTER EN KWAK

Onder Lodewijk XIV leefde er in Frankrijk een zekere Bourgignon, die, nadat hij korte tijd bij een dokter had gediend, zich voor dokter uitgaf. Op een keer zei hij tegen zijn vroegere meester: Kijk, aangenomen, dat er U honderd mensen voorbijlopen, hoeveel denkt U dat er bij zijn met denkende hersenen? Zes of zeven ten hoogste antwoordde de dokter. Laat ons zeggen tien, zei Bourgignon. Dát zijn uw klanten; de rest komt naar mij.

(Met dank aan de inzender, Josmah, Mariaburg, België! Red.)

VACUPAN WEET RECLAME te maken — dat mag de tandarts niet. Vacupan weet het mooi voor te stellen. Het wordt de mensen gemakkelijk gemaakt, ze worden per auto afgehaald om zich aan de snelle behandeling te onderwerpen, trekken en een nieuw gebit in één dag — een wijze van werken, die alle terzake kundigen met kracht zullen verwerpen.

Toch vindt Vacupan, dat al van 1956 in Rotterdam „werkt" nog altijd slachtoffers. Soms zijn zij er in de loop van de jaren, menen wij te weten, in geslaagd om tijdelijk een tandarts aan hun „bedrijf" te verbinden tot „dekking" van hun practijken.

Het jammerlijke van „inrichtingen" als Vacupan en het er mee geliëerde Evipan is, dat zij nog maar altijd kunnen profiteren van een geestesgesteldheid van een deel van het publiek. Dat deel dat snel zijn „ivoren wachters" kwijt wil en even snel er kunstmatige wachters voor in de plaats wenst te hebben en meent, dat zulk een ingreep zó eenvoudig is. Er zou, dunkt ons, meer aan voorlichting moeten worden gedaan — een voorlichting, die het publiek zou bereiken, dat zich niet aan een geregelde tandheelkundige verzorging onderwerpt. Zal er ooit eens iets aan gedaan kunnen worden voor de televisie? En de dagbladen? Zij hebben medische medewerkers . . . geen tandheelkundige! Maar men zou de zaak toch eens in het oog moeten houden.

Portret van felle strijder tegen de kwakzalverij

DE TYPHOON, HET Zaanse dagblad, had een gesprek met de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de heer A. P. N. de Groot. Dit naar aanleiding van diens bezwaren tegen het televisie-programma van de Vara, Opus 13. De heer De Groot was van 1925 tot 1945 huisarts te Wormerveer.

AAN DE VERSLAGGEVER van De Typhoon vertelde hij: „In de Zaanstreek woonde een gevaarlijke, zo niet de gevaarlijkste kwakzalver van ons land. Ik weet dat deze man enige doden op zijn geweten heeft. Trouwens er wonen ook nu nog gevaarlijke kwakzalvers in uw streek". Wij laten hieronder de verslaggever van De Typhoon aan het woord, voor zijn portret van „oud-Wormerveerse huisarts fel in strijd tegen kwakzalverij", zoals het relaas is getiteld.

Papje op de plek

DOKTER DE GROOT droeg in 1945 zijn praktijk over aan dokter C. van der Harst. Hij dacht toen nog dat het met de kwakzalverij in ons land zo'n vaart niet liep. Tijdens zijn 20-jarige praktijk had hij tweemaal bewust een geval van kwakzalverij meegemaakt. Hij herinnert zich de gevallen nog goed. „Een Wormerveerse, die t.b.c. in het eindstadium had, is toen bij zo'n zwever geweest. Natuurlijk ging ze dood. Een van mijn andere patiënten, die een abces in de borst had, dacht dat ze kanker had. Ze ging naar het kankervrouwtje van Castricum. Dat legde onder het prevelen van veel hocus-pocus een papje op de plek. Het was verder een kwestie van flink warm houden, waardoor na enige tijd het abces doorbrak. Op zo'n moment slaan de paranormalen zich op de borst en verkondigen luid dat ze wéér een kanker-patiënt het leven hebben gered. De patiënt geeft vol vreugde — voor niet — het meestal enorme bedrag aan de kwakzalver. Twee gevallen in 20 jaar is niet veel. Maar er gaan heel wat mensen stiekem achter je rug om naar zo'n strijker of strijkster. Ik ken gevallen, waarbij mensen doodziek werden na het gebruik van zogenaamde geneesmiddelen."

Moeilijk te stuiten

WANNEER DOKTER DE GROOT over zijn strijd tegen de kwakzalverij begint, is hij moeilijk te stuiten. Het hoogtepunt van zijn jacht op kwakzalvers kwam nadat hij Wormerveer had verlaten en geneeskundig inspecteur van de provincies Noord-Holland en Utrecht werd. Met voldoening zegt hij dat in zijn district „meer kwakzalvers voor de bijl gingen dan in alle andere negen districten samen. De kwakzalvers waren blij dat ik moest stoppen toen ik 65 werd."

Het bereiken van die leeftijd betekende niet dat dokter De Groot rustig aan ging doen. Na korte tijd werd hij voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Hij is het nog steeds. De vereniging telt ongeveer 1000 leden, vooral artsen, dierenartsen, apothekers en tandartsen. „U mag natuurlijk geen reclame maken voor onze vereniging. Jammer".

We hebben, vervolgde de heer De Groot tegen de verslaggever, een paar honderd lekenleden. Het moesten er eigenlijk duizenden zijn om de door mij en anderen gesignaleerde schandalige praktijken te bestrijden. Of er in de Zaanstreek kwakzalvers zijn? Wis en waarachtig! Zelfs een paar zeer gevaarlijke. Een Zaandammer was waarschijnlijk de gevaarlijkste in ons land. Hij heeft tenminste enige doden op zijn geweten.

Typhoon: „Dit is een ernstige beschuldiging. Kunt u uw uitspraak staven met bewijzen?

Dokter De Groot: „Ik zeg geen dingen die geheel of gedeeltelijk gelogen zijn. Ik kan bewijzen dat de door mij bedoelde man voor zijn „patiënten" bijzonder gevaarlijk was. Hij kan zijn afschuwelijke praktijken niet meer uitoefenen. Maar er lopen in de Zaanstreek nog meer van die dwazen rond."

Harder aanpakken

DE HEER DE GROOT is van plan „de paranormalen en andere zwevers" nog harder te gaan aanpakken dan voorheen. Dat is moeilijk, want een kwakzalver wordt meestal pas vervolgd wanneer een ontevreden patiënt kwaad wordt en aangifte doet bij de geneeskundige inspectie. Onze zegsman spaart de overheid ook niet „De inspecties doen uit eigen beweging maar weinig tegen de kwakzalverij. Ze zouden er veel meer tegen in moeten gaan."

Juist wegens zijn strijd tegen para-normalen betreurt hij de uitzendingen van Opus 13. Hij zegt: „Er zijn altijd wel kijkers bij wie iets van zo'n uitzending blijft hangen. Dat is niet erg bij de mensen die met twee benen op de grond staan. Maar het gaat om de mensen die op de wip zitten. Die zien een tafel dansen. Ze zeggen: er moet toch iets zijn. Het is een klein duwtje, maar net genoeg om naar de kwakzalver te gaan. Men moet tijdens de uitzendingen duidelijk zeggen dat het trucs zijn en niet schermen met woorden als dit was een zogenaamd paranormaal verschijnsel."

Dokter De Groot zegt het geheim van de dansende tafel uit Opus 13 en andere op de televisie getoonde „wonderen" te kennen. Hij verraadt de geheimen nog niet, omdat het hem juister voorkomt dat de betrokkenen dat doen. „Ik wil strijden met open vizier. Het zou daarom onjuist zijn nu al te zeggen wat de mop van de dansende tafel is. Maar uit volgende uitzendingen moet wel blijken dat het om trucs gaat. Wanneer men het niet doet kan ik altijd nog zeggen hoe het in elkaar zit."

Dokter De Groot heeft inmiddels met de V.A.R.A. contact opgenomen over het televisieprogramma. Hij vecht („vechten is het juiste woord") ook tegen de Utrechtse para-psycholoog prof. dr. Tenhaeff en paragnost Gerard Croiset, omdat naar zijn mening hun acties een nadeel voor de volksgezondheid betekenen. Prof. dr. Tenhaeff heeft ook kritiek op Opus 13 geleverd, maar anders dan dokter De Groot. Hij wil een serieuze benadering van de para-psychologische verschijnselen.

Met veel tam-tam

DOKTER DE GROOT: „Tenhaeff en Croiset praten maar wat. Croiset is met veel tam-tam uit Amerika en Australië terug. Hij geeft altijd algemene „aanwijzingen" zoals „ik zie iets bij een strand, huizen, schoorstenen". Dat zijn geen aanwijzingen, maar dat is zijn mening. Het publiek hoort dat Croiset „aanwijzingen" heeft gegeven en men denkt net als bij Opus 13: „Zie je wel, daar zit toch wel iets in. Dat is niet zo. Croiset is opgejaagd door het gedonderjaag van Tenhaeff." Dokter De Groot steekt niet onder stoelen of banken dat hij twijfelt aan de wetenschappelijke integriteit van prof. dr. Tenhaeff.

Ernstige bezwaren heeft dokter De Groot ook tegen de wijze waarop kranten, radio en televisie melding maken van het optreden van helderzienden. „Artikelen over spiritisten worden altijd goed gelezen. De krant publiceert een verslag, schrijft dat die en die zijn uitgenodigd om licht in een duistere

VERVOLG OP BLZ. 4

Drie kraaltjes om de hals

EEN SNOERTJE VAN drie kralen, uitgevonden door geleerde mannen, zou, wanneer kinderen dat snoertje om de hals droegen, er toe leiden, dat tanden en kiezen spoediger en met „minder smerte" uitkwamen. Stuipen en ziekten, die er mee gepaard gingen, werden grotelijks verhoed of weggenomen door de kralen. Ook zou er een kraal zijn, die de vrouwen tussen de borsten dragen, waardoor het Zog vermeerderd, verbeterd en vloeibaarder wordt.

Deze zaken werden in 1794, zo lezen wij in de Goudse Courant, geadverteerd. Het begon heel fraai: „In hoe verre het tedere Menschdom, in hun vroege smart, word te hulp gekomen, door de MIDDELEN, uitgevonden door een Gezelschap van GELEERDE MANNEN, in 't Jaar 1789 in 't Publyk gebragt, is reeds te bekend, om daar eenige aanpryzing van te doen: alleenlyk, dat die zyn Drie gemaakte KRAALEN aan een Groenen Draad . . ."

De kosten van deze middelen, „yder met een Gedrukt bericht," bedroegen eene Gulden. Er volgde dan in de advertentie een reeks van adressen in den lande, boekhandelaren, maar ook chirurgijns en apothekers. Tenslotte werd er nog melding gemaakt van beproefde middelen, zijnde een pakje kruiden tegen waterzucht en om het water te lozen, een dito tegen witte vloed en lendepijn, een dito tegen pijn in 't hoofd en binnenkoortsen. Prijs twaalf stuivers.

IN 1800 WERDEN overheidsmaatregelen getroffen tegen dit soort zaken. Het uitvoerend bewind van de Bataafse republiek gelastte alle gemeentebesturen om de nodige voorzieningen te treffen:

1e dat niemand onder hun ressort zich vermete om enigerhande geheime geneesmiddelen, door het doen aanplakken of distribueren van biljetten aan te kondigen, veel min te verkopen, of door voorgewende geheimzinnige geneeswijzen, uit de lichtgelovigheid der ingezetenen een eerloos gewin te zoeken.

2e dat aan alle courantiers in hun ressort belet en verboden worde om door middel hunner nieuwspapieren de kwakzalverij en het debiet van geheime geneesmiddelen te bevorderen, en speciaal, om enige advertentien van genezing van ziekten en gebreken of van geheime geneesmiddelen in hun couranten te plaatsen zonder autorisatie van het Agentschap van Nationale Opvoeding of van zodanige collegiën of personen als daartoe door den Agent mochten worden geautoriseerd.

(Onder ressort moet worden verstaan het gebied van de gemeente; Agentschap van Nationale Opvoeding is het departement van onderwijs; met Agent is de minister bedoeld'.

Of de aanschrijving veel geholpen heeft? Een jaar later werd er nog eens met klem op nalevingen van het besluit aangedrongen. Maar, weet de schrijver in de Goudse Courant, het stadsbestuur van Gouda reageerde lauw. De aanschrijving werd voor notificatie (kennisgeving) aangenomen.

Dikke Gerda viel 26 pond af

WEER EEN NIEUW aanbod om slank te worden. Natuurlijk zonder de huisarts er in te kennen. Grote advertenties in de damesbladen van „Reina Christina". In zes weken kunt u nú spelenderwijs slank worden, zo belooft men. Hélène viel in 6 weken 29 pond af, Barbara 17 pond. Gerda bij een foto van dikke Gerda: Wat was ik toen een lelijk schepseltje. Maar nu moet U eens opletten hoe ik veranderd ben. (Winst: 26 pond) En dat alles door de succes-cursus van Reina Christina. Ellen, die 19 pond verloor in zes weken tijds verklaart: Mijn huid is nu teer en zacht, mijn haar heeft weer een stralende glans, ik ben gelukkig, gezond — een heel ander meisje. En 19 pond afgevallen.

De Consumentenbond heeft enige aandacht geschonken aan „Regina Christina", die in de Consumentengids „een ondernemende zakenvrouw" wordt genoemd. Conclusie van de Consumentengids:

„In wezen brengt deze cursus niet veel nieuws. Ze is echter wel zeer duur (ca. f 150,—) en het tussentijds opzeggen gaat minder makkelijk dan de oppervlakkige lezer denkt. De adressen van de cursisten worden tevens gebruikt voor aanbiedingen die niets met de cursus als zodanig uitstaande hebben."

PORTRET

VERVOLG VAN BLZ. 3

zaak te brengen. Wanneer er zogenaamd succes is geboekt hoort of leest men dat ook, Maar bijna nooit hoort of leest men dat de genoemden er volledig naast zaten."

„Gelovige mensen zijn in het algemeen door hun instelling gemakkelijker vatbaar voor de handelingen van Croiset en anderen dan mensen die geen geloof hebben", meent dokter De Groot. „Steun van een pastoor of dominee kan bij ziekte bijzonder belangrijk zijn. Maar het waarschuwen van een geestelijke mag nooit het enige zijn wat men voor een zieke doet. Toch leert de praktijk dat deze gevallen zich nog steeds voordoen."

Taak van de overheid

AAN HET SLOT komt het gesprek op het verschijnsel van de gebedsgenezing. De heer De Groot noemt het een voorbeeld van boerenbedrog. Hij wil paal en perk stellen aan advertenties die onverantwoord slikken van aspirine en andere „onschuldige" middelen bevorderen. Hij meent dat medicijnen uitsluitend in de vakpers moeten worden aangeprezen.

De heer De Groot zei aan het einde van het gesprek het leuk gevonden te hebben met iemand uit de Zaanstreek te hebben gesproken. Dat kwam de laatste jaren nog maar zelden voor. Maar hij besluit toch weer met een opmerking over die kwakzalverij: „Vergeet u vooral niet te vermelden dat de overheid goed, onpartijdig en vooral snel tegen de schandalige praktijken met soms verschrikkelijke gevolgen, moet optreden."

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D .van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50. voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... f 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 2, FEBRUARI 1967

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

homoeopathie

I, door

a. p. n. de groot

Van de Haagse homoeopatische arts A. van 't Riet werd het volgende schrijven ontvangen.

Geachte Collega,
Mij werd toegezonden een knipsel uit het orgaan van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Hierbij doe ik te Uwer informatie [1]) de syllabus toekomen, die de studenten aan de Vrije Universiteit bij hun studie gebruiken.
Overigens wijs ik erop, dat ik geen „homoeopaat' ben, maar arts; de aanduiding op de Groninger aankondiging berust op 'n misverstand.

Met collegiale groet,
w.g. Van 't Riet.

Bijgevoegd was een stencil over: Homoeotherapie (samenvatting), waarvan § 2 luidt:

W e r k z a a m h e i d.
Niet zelden blijkt juist het h.p. middel (afkorting voor homoeopathisch middel, red.) bijzonder w e r k z a a m voor de „bijbehorende" ziekte, wat men op het eerste gezicht niet zou verwachten; Kina — malaria, digitalis — hartziekte, sommige corticosteroiden en lupus erythematodis enz., Toch is het minder vreemd dan het lijkt, daar zowel ziekteverschijnselen als geneesmiddeleffecten op goede gronden als h e i l z a m e reacties op het organisme te beschouwen zijn.
Het h.p. middel is dan ook niets anders dan een specifiek p r i k k e l middel, dat bij vele ziekte toestanden aangewezen kan zijn, met name daar, waar chirurgische, substitutie- of andere „prothese"therapie (waartoe ook de antibacteriële therapie wel gerekend wordt) niet mogelijk is. En dat is bij het merendeel van de patiënten, vooral buiten het ziekenhuis het geval.

Deze reactie van de privaatdocent in de Homoeopathie is een gevolg van onze publicatie onder het hoofd
H O M O E O P A T H I E
in het nummer van december 1966, pag. 4, waarin — onder meer — werd vermeld:

. . . .„Ik wou wel eens een homoeopatisch arts een appendicitis met D 12 zien genezen!" en verder: „De homoeopatische huisarts is medisch-ethisch al niet zoals het hoort". De heer A. van 't Riet is privaatdocent aan de Vrije Universiteit te Amsterdam; hij is als arts in Den Haag gevestigd. . . . .
Zijn status was hiermede voldoende uit de doeken gedaan, de tweede alinea van zijn schrijven had dus achterwege kunnen worden gelaten.
Wat de eerste alinea betreft geeft de „informatie", zoals die is neergelegd in § 2 van de syllabus, eigenlijk een testimonium paupertatis aan die artsen, die zich in het publiek aankondigen als arts voor homoeopathie.
Hun specifieke benadering toch van een patiënt blijkt, met name daar waar de chirurgische, substitutie- of andere „prothese" therapie (waartoe ook de antibacteriële therapie wel gerekend wordt) levensreddend kan zijn, niet in aanmerking te komen. Maar dat betekent nuchter gezien, dat de arts, die zich uitgeeft als arts voor homoeopathie, in feite al zijn patiënten, lijdende aan een ziekte, passende in de bovenvermelde groepen, voor medische bijstand zal moeten verwijzen naar collegae, die zich niet onder een bepaald mom aan den volke presenteren.
Ons bezwaar is, dat ze dit niet doen, doch zelf deze patiënten niet-homoeopatisch behandelen. Wij kennen gevallen, waarbij zonder gewetensbezwaar grote doses insuline worden ingespoten en zelfs wel hoge doseringen morphine regelmatig worden voorgeschreven.
Door het niet-homoeopatisch behandelen in al deze gevallen voldoet de homoeopatische arts aan zijn plicht als arts, maar hij verzaakt daarbij zijn — openlijk aangekondigde — principiële instelling. Op de achtergronden, waarop de aankondiging van het attribuut „homoeopatisch" berust willen wij hier niet dieper ingaan; wij vertrouwen erop dit gevoegelijk aan het zakelijk inzicht van onze lezers te kunnen overlaten.
Wèl willen wij deze artsen, als wier exponent we de enige privaat-docent in den lande, A. van 't Riet, mogen aanduiden, op het het volgende wijzen.
Op 18 april 1914 werd, onder de roepnaam „Homoeopatisch Ziekenhuis" te Oudenrijn bij Utrecht een ziekenhuis geopend, waarvan de bestuurders verwachtten, de opgenomen patiënten een zuiver homoeopatische medische verzorging te kunnen laten geven.
Dit inzicht bleek in de praktijk niet doorvoerbaar, hetgeen betekende, dat later moest worden overgegaan tot het opnemen O O K van patiënten, die niet volgens het gestelde ideaal werden behandeld. Desondanks bleef de — in feite misleidende — naam gehandhaafd tot men nu, bij de nieuwbouw van het ziekenhuis, ook tevens tot vernieuwing van de naamgeving besloot en — meer der waarheid getrouw — de nieuwe naam „Ziekenhuis Oudenrijn" gaat voeren.
Zal ooit — en zo ja wanneer — vragen wij ons af de gewraakte groep artsen de moed kunnen opbrengen dit lichtende voorbeeld te volgen door ook wat hun betreft het camouflerende epitheton te laten vallen en zich aan den volke voor te doen louter onder de — eerlijker — titel van arts tout court?

A. P. N. DE GROOT

BIJ DIT NUMMER BEHOORT EEN BIJLAGE

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

Man met oliekuur

Kantonrechter te Zevenbergen legt lid NWP 1000 gulden boete op

OP 26 OKTOBER 1966 stond voor de Kantonrechter in Zevenbergen terecht S. C. H., „heilpraktiker"-homoepaat in B., volgens zijn verklaring aan de politie erkend lid van de Nederlandsche Werkgroep van praktizerende genezers (N.W.P.), zulks ter zake van overtreding van artikel 436 Wetboek van Strafrecht. Verdachte gaf toe een patiënt te hebben betast, bloeddruk te hebben gemeten, een diagnose te hebben gesteld en geneesmiddelen te hebben voorgeschreven. Hij had voor zijn behandelingen verscheidene malen geld ontvangen. Ook dit erkende hij. De patiënt was — n i e t tengevolge van het optreden van verdachte — na operatie in een ziekenhuis overleden.

Verdachte verklaarde, dat hij een roeping had en een ervaring van 30 jaar had verkregen. Hij beweerde een begaafdheid te bezitten en vele mensen gelukkig te maken, honderden in liefde te genezen en soms te helpen waar een arts dit niet kon. De oliekuur die hij had voorgeschreven, had volgens hem geen kwaad gesticht. Hij bood de Kantonrechter uit een dikke tas literatuur terzake aan.

De Kantonrechter ging niet in op het aanbod en veroordeelde verdachte conform requisitoir tot een geldboete van f 1000.—. Hij overwoog hierbij, dat verdachte, door de patiënte in behandeling te nemen en te houden, de arts de gelegenheid heeft onthouden een juiste diagnose te stellen, en voor de patiënt gevaar heeft geschapen. Verdachte verklaarde onmiddellijk in appèl te willen gaan, maar is tot heden niet daartoe verschenen.

Toch tv-reclame voor geneesmiddelen

HOEWEL HET BESTUUR van de Nepropharm, de vereniging van fabrikanten van pharmaceutische artikelen, gekant is tegen televisiereclame van geneesmiddelen zal men tòch reclame voor geneesmiddelen op het tv-scherm zien. In de Eerste Kamer heeft staatssecretaris Bartels medegedeeld, dat men bij het toestaan van deze reclame rekening had gehouden met het feit, dat in de ons omringende landen wel dergelijke reclame wordt gegeven, die in een belangrijk deel van ons land op de beeldbuis is op te vangen. Onverantwoorde reclame mag het bij ons zeker niet zijn.

Bij de replieken merkte mej. Vuylsteke (kvp) hierover nog op, dat ook Zwitserland door dergelijke landen wordt omgegeven, maar toch geen reclame op de tv voor geneesmiddelen kent, ondanks de belangrijke Zwitserse geneesmiddelenindustrie. Zij meende, dat men hier te lande was gezwicht voor de druk van buitenlandse ondernemingen. In ieder geval zal haars inziens de KOAGG, de raad welke de pers adviseert omtrent het al dan niet opnemen van advertenties voor geneesmiddelen, voor de reclame op televisie een stringenter controle moeten uitoefenen.

Staatssecretaris dr. Bartels zegde toe, zich over deze kwestie nog eens nader tot de Reclameraad te zullen wenden.

Mr. JACOBSON OVER CROISET

Mr. J. D. JACOBSON, DE Antwerpse advocaat, die een formidabele kennis bezit van de paranormaal geachte verschijnselen, zoals onze Belgische vrienden dat zo treffend formuleren, is onlangs een paar maal geïnterviewd door de Vara. Beide keren voor de radio. De eerste keer over z.g. wonderbare genezingen die door kwakzalvers werden bereikt, de tweede keer over Croiset, die in Australië faalde (Zie het Maandblad van december 1966). Mr. Jacobson wist nog meer gevallen, waarin Croiset zich had vergist. O.m. de zaak van de kleine Martha Debruine, die in januari 1962 in Kortrijk verdween en waarvan hij het lijk had zien drijven in de Leie. Croiset gaf zelfs een uitvoerige beschrijving van haar moordenaar, een ongeveer 45-jarig man. Naderhand bleek dat het slachtoffertje gewurgd was door een 15-jarige knaap die het lijk verborgen had in de kelder van een verlaten huis.

GOEDE DEFINITIE

OUD-MINISTER CALS heeft onlangs te Amsterdam, bij de opening van de tentoonstelling van kampeerwagens in de RAI, verklaard zich te herinneren van zijn filosofische studie, dat een goede definitie omkeerbaar is. „Vrij . . . dan de caravan", zoals het motto van de tentoonstelling luidde was een goede definitie, want men kan ook zeggen: De caravan . . . dan vrij. Wanneer wij een en ander toepassen op het motto, dat men op de voorpagina van ons maandblad aantreft dan kan men tot de conclusie komen, dat ook dit een voortreffelijke definitie is. Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is kwakzalverij. Kwakzalverij is gezondheidsbemoeienis, die wetenschappelijk niet verantwoord is!

Dwaas spektakel

„IK VIND HET een schande, dat men zulk een dwaas spektakel tot nut van christelijke goede werken durft geven. Dit is weer een middel om de lichtgelovigheid aan te wakkeren", aldus het oordeel van de Belgische bestrijder van allerlei occulte onzin en kwakzalverij, prof. Bessemans. Het gold hier het optreden in Antwerpen van „professor Benevoli, de wetenschapsmens met Europese faam" ten bate van de Franciscaanse missie in Chili. In het affiche, dat mr. J. D. Jacobson uit Antwerpen ons onlangs deed toekomen, bleek dat men er niet voor terugdeinsde om te beweren: „Het is bewezen, dat professor Benevoli met één woord of door handoplegging zieken genezen huiswaarts stuurde". Men moet maar durven!

Mr. Jacobson heeft een aanklacht ingediend op grond van de Belgische wet van 1892. Prof. Benevoli heet in werkelijkheid Van der Bauwede. „Hij heeft zelfs de naam gestolen van de grote Benevol, een van de grootste illusionisten van deze eeuw", aldus de heer Jacobson. „Ik heb Benevol zeer goed gekend en was zeer bevriend met hem. Hij hypnotiseerde ook mensen op de scène, maar gaf toe, dat dit een variété-spektakel was. Nooit beweerde hij, dat hij een „Wetenschapsmens" was of dat hij mensen genezen kon „met één woord of door handenoplegging". Iemand, die dit durft beweren, is in mijn ogen geen eerlijk en rechtvaardig man". Die laatste bewering was, ter verdediging van „professor Benevoli" namelijk gedaan door pater Theofiel de Belder O.F.M. van de Franciskaanse Missieprokuur te Antwerpen.

Bijlage van het maandblad

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 2, FEBRUARI 1967

Een poging de onbevoegden te verdedigen

IN HET TIJDSCHRIFT „Lichaam en Geest" troffen wij in een bijlage, „Natura sanat" getiteld, een artikel aan van mr. G. E. Kruseman. De bijlage is een publicatie van de NWP (Nederlandse Werkgroep van Praktizerende Genezers). Met enige nadruk staat boven aan het artikel „nadruk toegestaan". Van die gelegenheid willen wij gebruik maken, maar niet zonder het artikel van de heer Kruseman van een commentaar te voorzien.

De heer Kruseman is lid van de commissie, die een rapport uit zal brengen over de onbevoegde uitoefening van de geneeskunst, de commissie die kortweg, naar de voorzitter wordt aangeduid als de „commissie-Peters". De officiële naam van de op 9 december 1965 door staatssecretaris Bartels geïnstalleerde commissie luidt: „Commissie onbevoegde uitoefening der geneeskunst" maar het is tekenend, dat mr. Kruseman, pleitbezorger, nu al vele jaren, van de onbevoegde genezers, zorgvuldig dat woord onbevoegde vermijdt. Want deze rechtsgeleerde zet onder zijn naam, en het is met vette letters afgedrukt in „Natura sanat": „Lid van de Staatscommissie voor de niet-officiële geneeskunst". Welnu, zo heet, gelijk bekend, die commissie volstrekt niet!

Het artikel is overigens verhelderend voor de tactiek die de heer Kruseman zal volgen bij zijn optreden in de commissie. Hij poogt wat hij noemt de „officiële geneeskunde" — de bevoegden, derhalve, maar hij heeft een hartgrondige afkeer van de scheiding tussen bevoegden en onbevoegden! — het odium op te leggen van een groep weliswaar wetenschappelijk gevormde lieden, die echter bij al hun wetenschappelijke scholing, alleen maar aantoonbare afwijkingen kunnen genezen, en „nauwelijks aandacht aan het organisme als geheel" schenken.

Maar dan de onbevoegde: die ziet de mens als een geheel, hij heeft „de mens" nog niet uit zijn gezichtsveld verloren. Dit typische pleidooi van een pleiter, die voor zijn cliënt, de NWP een zo gunstig mogelijke voorstelling van zaken moet geven ten detrimente van de tegenpartij, culmineert wel in de bewering dat de NWP is uitgegroeid tot „de pleitbezorger voor een — letterlijk vitaal — aspect van de volksgezondheid".

Wij geven het artikel hieronder in zijn geheel weer, ook met de beide voetnoten, waarin — en wel in noot nr. 2 — de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij wordt aangevallen. Een van onze bestuursleden schreef een commentaar, dat wij aan het slot, met een vette letter gezet, laten volgen. Hieronder dus, op smallere kolom, het artikel van de heer Kruseman uit Laren (N.H.), dat hij de titel gaf van „Welke betekenis hebben de genezers voor de gezondheidszorg?"

DOOR DE ENORME uitbreiding van onze feitelijke kennis en dank zij de fantastische ontwikkeling der techniek beschikt de moderne arts over vroeger onbekende mogelijkheden. Niettemin neemt het aantal der patiënten dat bij de arts geen baat vindt en zich — veelal met succes — wendt tot genezers, die geen medische opleiding hebben gehad, gestadig toe.

Voor een verklaring van deze schijnbare tegenstrijdigheid knoop ik, aldus mr. Kruseman, allereerst aan bij een algemeen bekend verschijnsel:

Zelfs bij de ergste griep-epidemie blijft een deel van de bevolking vrij, hoewel de kansen op besmetting volkomen gelijk liggen. Het is dus duidelijk, dat hier, naast het virus, een tweede factor in het spel is, die wij „weerstand" plegen te noemen. Eveneens staat het vast, dat het organisme van nature dergelijke indringers — zij het op wat langere termijn — op eigen kracht baas kan.[1]) Die „weerstand" en deze „kracht" vormen tezamen het vermogen van elk organisme om zichzelf gezond te houden resp. om die gezondheid te herstellen door een stoornis op te heffen.

De erkenning van dit simpele levensfeit werpt tevens een duidelijk licht op de huidige, officiële geneeskunde. Deze richt zich namelijk bij infectieziekten uitsluitend t e g e n de ziekteverwekker en bij interne stoornissen in eerste instantie op het o r g a a n, waar de kwaal zich uit. In wezen wordt aldus de zaak van de verkeerde kant aangepakt. Want, evenmin als de virus en bacillen de eigenlijke bron van het kwaad betekenen, is — afgezien van aangeboren gebreken — de oorzaak, of beter gezegd: de oorsprong van een orgaanaandoening in dat orgaan te vinden. Dat volgt reeds uit het woord zelf. Een „orgaan" is immers een uitvloeisel van — en ondergeschikt aan — een grotere eenheid en een hoger gezag. Diezelfde verhouding bestaat tussen het lichaamsorgaan en het organisme. Een mankement aan of een storing in de werking van het eerste, betekent als regel dat het laatste (als geheel) niet goed functioneert. Dit gebrek of tekort vertoont zich dan in het lichaamsgedeelte dat, in verband met zijn bouw en/of de daarin gestelde eisen, de zwakste schakel in de keten uitmaakt, zodat dáár de weerstand tekort schiet.

Deze principiële denkfout der officiële geneeskunde, aldus mr. Kruseman, wordt bij infectieziekten verdoezeld door het frappante resultaat der antibiotica. Dit resultaat doet die paar procent der gevallen over het hoofd zien, waarbij het bedenkelijke en soms fatale neveneffect van deze middelen duidelijk aantoont, dat het natuurlijke genezingsproces niet straffeloos kan worden kortgesloten. Daarentegen treedt uit het veelal uitblijvende resultaat van een behandeling van orgaangebreken en functiestoornissen langs de weg der officiële geneeskunde duidelijk naar voren, dat zij in wezen symptomen bestrijdt en niet gericht is op het eigenlijke tekort waaraan het organisme als geheel, ofwel het „gestel", mank gaat.

Nog duidelijker spreekt dit alles in die gevallen waar, ondanks toepassing van de wetenschappelijke onderzoekmethodes, geen afwijking door de behandelende artsen en specialisten kan worden vastgesteld, zodat zij slechts af kunnen gaan op de klachten van de betrokkene. Nu zou men kunnen stellen — ja, de officiële medische denkwijze volgende, zou men dat eigenlijk moeten doen — dat dergelijke mensen niet

„werkelijk" ziek zijn. Daar gelaten of zulk een beperking van het begrip „ziekte" wetenschappelijk verantwoord kan worden, is zij — sociaal gesproken — zeker onaanvaardvaardbaar. De symptomen immers — de pijn, de moeheid, de verlammingsverschijnselen enz. — zijn reëel en vormen een werkelijk lijden of gebrek.

Deze korte uiteenzetting maakt het *duidelijk, waarom de officiële medische* wetenschap op een zo uitgebreid gebied van kwalen en klachten faalt. Zij is immers, mede door haar ver doorgevoerde specialisatie, vrijwel volledig ingesteld op het bestrijden van „echte" ziekten en op het behandelen van organen. Zij schenkt nauwelijks aandacht *aan het organisme als geheel, laat staan* aan de zieke-zelf als mens, die meer is dan een lichaam alleen. Dientengevolge moet zij tekortschieten bij algemene „gestelskwalen" en eerst recht indien de psyche er een rol bij speelt. Hier valt namelijk niets te bestrijden, noch iets plaatselijk te beteren, doch hier moet *het herstelvermogen van het organisme* gesteund, geactiveerd of van remmingen bevrijd worden. Bovendien is hier de mens-zèlf in het geding, die als zodanig veelal niet vatbaar is voor geneesmiddelen, doch wel voor beïnvloeding door een ander mens in welke vorm dan ook.

Nu zijn er 'n aantal andere — oudere — richtingen der geneeskunst, zoals de homoeopatie, de chiropraxie en osteopathie, de kruidkunde, de akupunctuur, de Yoga-therapie, de anthroposofische geneeskunst, de naturistische diëtiek, de heilpedagogie, de Kneipp- en Prieszнitz-therapie, enz. die gemeen hebben, *dat de zieke-zelf en niet de ziekte, laat* staan het verschijnsel, in het centrum staat. Hier ligt het terrein der genezers. (In Nederland zijn er slechts enkele tientallen artsen, die één van deze methodes toepassen.) Daarnaast zijn er dan de magnetiseurs, die de meest oorspronkelijke geneeskunst uitoefenen, waarbij het accent geheel ligt op een persoonlijke geneesvermogen, dat van mens tot mens werkt en waarvan de werkzaamheid niet kan worden ontkend, ook al kunnen wij het niet onder enige natuurwetenschappelijke noemer rubriceren.

Tezamengenomen is de situatie dus zo dat de tegenwoordige aan onze universiteiten gedoceerde „officiële" geneeskunst als gevolg van haar eenzijdige gerichtheid [2]) op bepaalde gebieden althans uiterlijk gezien ongehoord veel vermag, doch vrijwel machteloos staat tegen de bovenomschreven, veelal chronische, orgaan-aandoeningen en gestelskwalen. In deze lacune, die, in verband met ons huidige, onnatuurlijke leven en de spanningen, waaraan de mens van vandaag blootstaat, steeds groter en dreigender wordt, kunnen dus slechts al die andere, door de genezers uitgeoefende, vormen van geneeskunst voorzien.

Voor wie deze situatie vanuit het gezichtspunt van de lijdende mensheid beziet is het duidelijk, dat de enig juiste oplossing gelegen is in samenwerking tussen de beide richtingen en tussen degenen, die hen vertegenwoordigen, op basis van een wederkerige erkenning van elkanders betekenis. Alleen zó kan de patiënt ervan verzekerd zijn, dat hij de beste kansen op genezing krijgt. Helaas vertoont zich in ons land het tegendeel van een dergelijke samenwerking doordat de genezers — die, zoals boven gezegd de vertegenwoordigers bij uitstek van de „natuurlijke geneeskunst" zijn — door de uitoefening daarvan als beroep inbreuk maken op de wet.

Hierdoor wordt echter tevens de merkwaardige betekenis van de N.W.P. (Nederlandse Werkgroep van Praktizerende genezers, Centraal Bureau: Van Lenneplaan 16, Hilversum, telefoon: 4 22 87) onderstreept. Deze organisatie is immers meer en meer uitgegroeid tot de pleitbezorger voor een — letterlijk vitaal — aspect van de volksgezondheid. Dit aspect wordt door de officiële geneeskunde niet meer behartigd en raakt onder het ambtelijk bestel der gezondheidszorg eerst recht in de knel: *het aspect van de zieke mens,* die beter wil worden, doch die de weg naar die beterschap niet vinden kan in de al te zakelijke spreekkamer van de al te geleerde artsen en specialisten, wier wetenschap „de mens" uit haar gezichtsveld verloren heeft.

Voor de N.W.P. daarentegen staat bij alles wat zij doet — moge het betrekking hebben op het treffen van regels voor een verantwoorde praktijkuitoefening, op de verzorging van haar tijdschrift, op de herziening van de wet of op (dit jaar nog) het maken van een doordachte opleiding — de patiënt centraal.

Ditzelfde geldt voor de genezers die lid van haar zijn. Zij willen zich niet vergelijken met de arts, laat staan hem beconcurreren. Zij willen slechts een taak vervullen, die voor de moderne wetenschap onvervulbaar is geworden:

De taak van dienstbaarheid aan de zieke mens.

K.

[1]) Dit houdt niet in, dat het organisme daarin altijd slaagt. — K.

[2]) De onderstreping van één kant van een geheel vormt de grondslag van de karikatuur. Zulk een lachwekkende vertekening van de werkelijkheid levert de arts A. P. N. de Groot, voorzitter van de Vereniging tegen de kwakzalverij in het decembernummer van het maandblad dier vereniging. Daar rekent hij namelijk elke arts, die de homoeopathie aanhangt, onder de kwakzalvers, omdat „met D-6" (aanduiding in cijfers van de mate van verdunning van het homoeopatisch geneesmiddel — K.) „niets gedaan kan worden tegen . . . een blindedarmontsteking". Niemand uit de kringen der officiële geneeskunde verheft zijn stem tegen deze inbreuk op de logica en het fatsoen. Begrijpelijk, want in deze karikatuur tekent zich inderdaad de onvruchtbare eenzijdigheid af, die de schoolgeneeskunde als geheel kenmerkt. — K.

IK MEEN, DAT met een kort commentaar op bovenstaand artikel kan worden volstaan. Ik zou de intelligentie van de lezers van ons blad onderschatten door te veronderstellen, dat zij niet, ook zonder een wederwoord, de voosheid van de argumenten uit het stuk zouden onderkennen.

Ik wil mij, gedachtig aan de spreuk van de schoenmaker en de leest, niet, zoals de schrijver, op medisch gebied begeven. Ik wil slechts als jurist wijzen op de onlogische gedachtengang in zijn artikel ontvouwd.

Wat is, onthuld van veel verdoezelende woorden, de redenering van Mr. Kruseman?

Hij onderscheidt tussen officiële geneeskunde en die der genezers. De eerste richt zich bij infectieziekten tegen de ziekteverwekker en bij interne stoornissen op het betreffende orgaan, terwijl de genezers kijken naar de mens als geheel.

Ik breng deze redenering over op het gebied, waarop Mr. Kruseman, blijkens zijn titel geacht moet worden meer thuis te zijn, het juridische. Ook op dat terrein zou men kunnen spreken over de officiële wetenschap (waarbij het woord „officiële" eigenlijk misleidend is, want onofficiële wetenschap is geen wetenschap) en de niet-officiële. De beoefenaren van dat laatste, door Mr. Kruseman op het gebied van de geneeskunde „genezers" genoemd, heten op het juridische terrein „beunhazen". Om de parallel door te trekken, de eersten hanteren de wet en de jurisprudentie, de laatsten kijken naar het recht in het algemeen.

De beunhaas op juridisch gebied, is de kwakzalver op medisch terrein. Beiden kunnen niet fel genoeg bestreden worden, in het belang van de mensen, die de dupe dreigen te worden van hun praktijken.

Mr. J. E. G.

Nachtmerrie in het "Spookhuis" van gebedsgenezer

RONDOM DE JAARSWISSELING heeft een inwoner van Voorburg, beurtelings in de bladen aangeduid als „gebedsgenezer" en „magnetiseur", J. J. Smit, van zich doen spreken. Deze heer Smit woont in wat in de omgeving wordt genoemd „Het Spookhuis" aan de Vliet in Voorburg. De heer Smit woont niet alleen in het grote pand van een wasserij. In het huis verblijven namelijk de leden van de z.g. „Universele Christengemeenschap", waarvan Smit de voorganger is. Bij deze affaire komt dan nog, op de achtergrond, de figuur van de directeur van de wasserij, de heer F. Waldeck.

De zaak kwam aan het rollen door wat een uitgetreden lid van de „Universele Christengemeenschap", de heer R. Hartsuiker had verteld o.a. aan verslaggevers van Het Binnenhof en het Algemeen Dagblad.

De heer Hartsuiker had te kennen gegeven, dat de Voorburgse pyromaan, die de fabriek van Starlift in brand heeft gestoken — die tegenover het „Spookhuis" ligt — iemand zou zijn, die handelde onder dwang van de „paranormaal begaafde" heer J. J. Smit. Nu lieten de bewoners van het Spookhuis zich met Kerstmis niet onbetuigd. Uit de luidsprekers, voor deze gelegenheid op het dak aangebracht, schalden kreten zoals „Pyromaan, pyromaan, wij dagen u uit". Tot drie uur 's nachts klonken protestsongs en andere muziek uit de luidsprekers, niet bepaald tot vreugde van de omwonenden, die er door uit hun slaap werden gehouden.

Geroyeerd

DE HAAGSE COURANT wist te vermelden, dat de heer J. J. Smit op 15 oktober j.l. als lid van de Nederlandse Werkgroep van Praktizerende Genezers (N.W.P.) was geroyeerd. Dit zou de vrucht zijn geweest van een langdurig onderzoek, waaruit kwam vast te staan, dat de heer Smit zich bezighield met praktijken, die de N.W.P. ongewenst achtte. De heer Smit zou zich langs civielrechtelijke weg verzetten tegen dit royement.

Drie maanden lang was de heer Hartsuiker in de Universele Christegemeenschap. Hij kwam door ziekte van een familielid in contact met wat dan ook wel wordt genoemd de groep-Waldeck. Nu gelooft hij niet meer in de „behandelingen" door Smit, al dan niet door middel van foto's, die voor een aanzienlijke bron van inkomsten van de magnetiseur zouden zorgen. De heer Hartsuiker heeft met zijn echtgenote drie maanden in huize Waldeck gewoond, omdat het daar veiliger zou zijn dan in zijn eigen huis. Aan de Haagse Courant vertelde hij hierover: „Er was nooit wat tussen mijn vrouw en mij. Maar daar bij Waldeck is het begonnen. Ze wilden ons uit elkaar hebben. Gelukkig is het op tijd goed gekomen. We leefden toen als kat en hond".

Voorspellingen

DE DRIE MAANDEN in het huis beleefde hij als een nachtmerrie. Ze probeerden Hartsuiker bang te maken met rookbommetjes, die 's nachts werden gegooid en door het op de deur trommelen. Hij ging ook mee naar West-Berlijn om bloemen aan de muur te leggen. Daar werd hij beschuldigd van spionage en dat was op slot van zaken de oorzaak van zijn uittreding uit de Universele Chistengemeenschap.

In huize Waldeck gebeuren vreemde dingen. Van de auto van de heer Hartsuiker werden de banden doorgesneden — en de heer Smit had dit voorspeld. . . Naderhand raakte zijn auto in de brand.

Hartsuiker aarzelt geen moment als hij in zijn gesprekken met de pers de Waldeck-groep aanwrijft gebruik te maken van de goedgelovigheid en de hulpeloosheid van ongeneeslijk zieken. „Ze wilden publiciteit", vertelt hij aan de verslaggever, „en dat hebben ze gekregen. Maar alle leden van de groep zijn het slachtoffer van de magnetiseur, al zullen ze dat nooit erkennen".

Medio januari heeft de president van de Haagse rechtbank de heer Hartsuiker verboden zich voortaan wederom tegen publiciteitsorganen in beledigende zin uit te laten over de heer J. J. Smit, zulks op straffe van een dwangsom van 1000 gulden per overtreding. Smit had dit bij kort geding gevorderd. De beledigingen betroffen, volgens de president, de aantijging omtrent de pyromaan, het door de magnetiseur in brand steken van de auto en het feit, dat de heer Smit homoseksuele toenadering tot de heer Hartsuiker zou hebben gezocht. De president achtte echter niet bewezen, dat ook de heer F. W. Waldeck, de wasserij-directeur, persoonlijk beledigd is. Diens eis werd derhalve afgewezen.

Bij de behandeling van het kort geding had de raadsman van de heer Hartsuiker mr. K. W. Zieleman de zaak „een storm in een borrelglaasje" genoemd. En hij betoogde o.a. „Men vergeet welke beschuldigingen men zelf heeft geuit. Mijn cliënt (de heer Hartsuiker derhalve, red.) is er voor zijn uittreding van beschuldigd, dat hij spioneerde voor Oost-Duitsland en dat hij „van zijn Duitse contacten" brandbommen kreeg".

„De beschuldigingen van spionage deed de heer Smit", aldus raadsman mr. Zieleman, „als hij in trance was. Dan kon hij de verantwoordelijkheid afschuiven op de een of andere geestenmeneer. Een betrekkelijk eenvoudig man als mijn cliënt kwam daar aanvankelijk van onder de indruk, tot dat hij ontdekte welke verschrikkelijke gevolgen dat ging hebben. Als deze volkomen incapabele lieden gaan vertellen wat er gaat gebeuren, kan dat tot een catastrofe leiden, want dat is levensgevaarlijk.

Zoiets mag men niet adverteren!

DE IN AMSTERDAM gevestigde Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen heeft een verbod uitgevaardigd tot het plaatsen van advertenties, waarin het aanbrengen van een met één uiteinde over de grond slepende strip aan auto's als zijnde een middel tegen wagenziekte, wordt aangeprezen.

De raad heeft dit gedaan op grond van het feit, dat in deze advertenties een middel ter genezing of voorkoming van een ziekte wordt aangeprezen, terwijl dit middel in het geheel niet werkzaam is.

Enige tijd geleden adverteerde een warenhuis onder het motto „voer de statische elektriciteit van uw auto af en voorkom daardoor wagenziekte".

Men zal zich herinneren dat wij in het nummer van augustus 1966 deze beweringen al als een „aardig stukje onzin" hebben gekarakteriseerd.

Daar wagenziekte een „bewegingsziekte" is, die met elektriciteit niets te maken heeft, worden er dus verwachtingen gewekt, die nooit gehonoreerd kunnen worden.

De strips, die door een firma in Sittard worden geïmporteerd, kosten ongeveer *f* 7,— en kunnen inderdaad dienen om de statische elektriciteit af te voeren, waardoor de kleine schok voorkomen wordt die men wel kan voelen als men zijn wagen aanraakt. Hetzelfde resultaat is ook te bereiken met een eenvoudige ketting, die volgens de Haagse Courant veel minder kostbaar is.

NEEN, DOMINEE, GEEFT U MAAR GEEN MEDISCHE ADVIEZEN!

MAG EEN CHRISTEN van een magnetiseur gebruik maken? Die vraag werd in het damesweekblad Prinses van 17 december 1966 gesteld. Ds. A. Burghoorn uit Ede beantwoordde deze vraag. Hij kwam, na een vrij uitvoerig betoog, tot een gedeeltelijk bevestigend advies: "Maak er gebruik van als u merkt dat het helpt. Maar houd uw ogen goed open en doe het nooit zonder dat uw dokter er van op de hoogte is". Dat: „houd uw ogen goed open", doet 't 'm! Verwacht ds. A. Burghoorn een dergelijke kritische instelling inderdaad bij de wat suggestibele mensen, die de weg van de magnetiseur gaan? Van een zieleherder *hadden wij wel wat meer inzicht in de* menselijke natuur verwacht.

„Herhaaldelijk kon men lezen, dat er (magnetiseurs) wegens het „onbevoegd" — de aanhalingstekens zijn notabene van ds. Burghoorn — uit oefenen van de geneeskunst werden veroordeeld. De laatste tijd hoort men er nauwelijks meer van. Hoe komt dat? Is er een vereniging waarvan het lidmaatschap nu bevoegdheid verleent?" (Kom, kom, dominee, nooit van de wet op de Uitoefening van de Geneeskunst gehoord?)

Ds. Burghoorn ging naar anderen om zijn kennis op te frissen. Hij kwam niet bij de Vereniging tegen de Kwakzalverij, maar ging of all people, naar prof. dr. Tenhaeff. Diens antwoord volgt hieronder, en we willen er wel even de aandacht op vestigen, dat het een nogal genuanceerd antwoord is, dat de Edese predikant te denken had moeten geven. Want verderop uit zijn artikel blijkt, dat hij er van overtuigd is dat genezing voorkomt. Hier het antwoord van prof. Tenhaeff aan de vragende predikant:

„Inderdaad is er een Nederlandse Werkgroep van Genezers, die op grond van bepaalde voorwaarden een soort certificaat van bekwaamheid uitreikt — maar medisch gezien blijft het een onbevoegd uitoefenen van dit beroep. Dat er wat minder processen voorkomen is begrijpelijk uit de omvang en de kwaliteit van het aantal mensen dat hiervan gebruik maakt! Wèl is er nog onder het beleid van Minister Samkalden een stichting in het leven geroepen om deze zaken te bestuderen, waarin ook academici zitten. Wij zijn er dus mee bezig, maar staan er vooralsnog zéér kritisch tegenover. Zij het niet geheel afwijzend. Ontegenzegelijk zijn er genezers — ik gebruik liever dit neutrale woord — die zekere resultaten bereiken."

„Aldus prof. Tenhaeff. Ik mag rustig zeggen dé gezaghebber; de man wat betreft de studie van paranormale verschijnselen, in ons land", voegt ds. Burghoorn er aan toe. En inplaats van zijn lezeressen te adviseren, wanneer zelfs iemand als prof. Tenhaeff al erkent er zeer kritisch tegenover te *staan: ga toch naar uw vertrouwde* huisdokter! zegt hij: probeer het maar. Maar weet wel, dat U het op eigen verantwoordelijkheid doet. . .

Neen, dominee wij kunnen uw advies niet bewonderen.

INDEX 1966

De cijfers hebben betrekking op de nummers van de maandbladen.

Aanzien van de arts ... 8
Aardstralenkastjes (en belastingen) ... 3
Acupunctuur ... 7
Aller Hande (kindertal en wichelroede) ... 7
Antibioticawet ... 3, 10
Anti-wagenziektestrip ... 8
Astrologie ... 4, 10, 11
Astroloog M. den Outer ... 11
Begroting 1967 ... 12
Bejaardentehuis ... 6
Belastingen en aardkastjes ... 3
Beleidsaspecten, door A. P. N. de Groot ... 1, 2, 3
Beleidsaspecten (in de publiciteit) ... 4
Biohorma (rozebottels) ... 5
Breukenbomen in Ide, Dr. ... 9
Broecke Hoekstra, mej. mr. Ten ... 4, 5
Chandu (horoscopen) ... 4
Chronische-zieke huisvrouw ... 11
Commissie-Peters *) (installatie) ... 1
— (commentaar) ... 3
Consumentengids ... 9
Cosman, H (astroloog) ... 4
Cosmetica ... 2
Croiset, Gerard ... 4, 11, 12
Diergeneeskunde, onbevoegde uitoefening ... 3, 6
Dierproeven, wet op — ... 5, 7
Dixon, Jeane (Amerikaanse „profetes" ... 10
Eigen wegen zoeken (door patiënt) ... 11
Elektro-acupunctuur ... 7
Financiën vereniging ... 5
Funke, dr. H. H. ... 5
Gebedsgenezing ... 8, 9
Gerstebrood ... 2
Gezondheidszorg en — bescherming ... 12, 12
Gosker, J. W. ... 6, 9, 12
Goudsmit, mr. C. J. ... 3, 6
Groot, A. P. N. de ... 1, 2, 3, 4, 9
Hartog, prof. dr. C. den — ... 2
Heksenzalfjes in W. Duitsland ... 4
Helderzienden ... 6
Hengeveld, mej. E. H. † ... 5
Hightree farmaceutische handelsonderneming ... 7
Hoekendijk, Ben —, gebedsgenezer ... 8
Holthausen, dr. J. ... 11
Homoeopatie ... 12
Honinghandel Holland ... 2
Hormonen in cosmetica ... 2
Hormoon preparaten ... 3
Horoscopen ... 4
Index over het jaar 1965 ... 2
Jacobson, mr. J. D. ... 10
Jansma, J. R. (ingezonden stuk) ... 2
Jeneveretiketten in Nigeria ... 8, 9
Kindertal en wichelroede ... 7
Kleurstoffen in lippenstift ... 8
Kleynen, V. E. L. ... 6
Knap, H. A. A. R. (lezing) ... 5
Kruidenhandelaar, H. (Zaandam) ... 6
Kruse, Johann, Duitse heksenbestrijder ... 4
Kwakzalvers onder artsen ... 12
Kwakzalver Jean Chéruy, Merksem, België ... 4
Kwakzalver uit Katwijk ... 7
Kwakzalver, 51-jarige J. v. d. M. uit Schaesberg ... 6
Kwakzalver „prof." Wings, alias Carolus Vleugels ... 1
Ledenvergadering van 30 april ... 5
— van 26 november te Utrecht ... 12
Lezingen (dokter Aalberse en de heer Lambrechts) ... 2
Lippenstift (kleurstoffen in —) ... 8
Maasbach, Johan (gebedsgenezer) ... 9
Magnetiseur Koek (Apeldoorn) ... 7
Magnetiseur A. Spreen (Den Haag) ... 11
Medium, Het — en het kussen ... 6
Mieremet, Jac. J. (astrologie) ... 4
Motieven patiënten kwakzalvers ... 10
Ned. Werkgroep van Praktizende Genezers (N.W.P.) ... 9
Noord, J. ... 12
Opus 13 (televisie-uitzending) ... 12
Oude man (bezetenheid) ... 6
Oud op nieuw, Van — ... 1
Outer, M. den —, astroloog ... 11
Paard, Tellend —, „Kluge Hans" ... 7
Papapsychologen ... 6
Penicilline in de melk ... 10
Portret van een ziekenhuis (boekbespreking) ... 8
Prosana-stuifmeel ... 2
Psychometrist A. Spreen (Den Haag) ... 11
Putto, J. A. ... 1
Radio-actieve „wonder"-buisjes ... 4
Radio en t.v., gevaren van — ... 6
Reorganisatie Vereniging tegen de Kwakzalverij ... 12, 12
Rijksinstituut Geneesmiddelenonderzoek ... 3
Slaappillen ... 10
Slangehuid tegen reuma ... 1
Slankheidsjacht ... 9
Smeerbalsem tegen hartkwaal (Schiedamse apotheker) ... 7
Snijders, ir. C. J. *(astrologie)* ... 4
Spiritistische seance (van mevr. Timmerman, Zaandam) ... 12
Spreekuren parapsychologen ... 6
Stuifmeel als voedingsmiddel ... 2
Televisie ... 1
Televisie-reclame ... 1, 6
Televisie-uitzending Opus 13 ... 12
Toverdokter (Zuid-Afrika) ... 9
Vacupan, inval bij — ... 12
Vasolastine ... 9
Vissersbalsem ... 2
Vivisectie ... 5, 7
Volksgezondheidsnota 1966 ... 8
Wegslapen lichaamsgewicht ... 5
Wetsoverstreders (commissie-Peters) ... 1
Wettelijke status genezers ... 4
Wondercosmetica ... 2
Zeeuws zalfje (mevr. De Waal) ... 3
Zeewater als geneesmiddel ... 8
Zwangerschapstest in Engeland ... 10

*) De officiële naam luidt: Commissie onbevoegde uitoefening der Geneeskunst.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. *f* 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters *f* 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum.
Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z.
Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam.
Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling *f* 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ... *f* 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 3, MAART 1967

Opgericht 1 januari 1881

homoeopathie

II, door

a. p. n. de groot

Over „homoeopathie", vraagstuk dat wij even aansneden in het decembernummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij, ontvingen wij nog de volgende brief, die wij hier onverkort laten volgen:

Naar aanleiding van het artikeltje over „Homoeopathie" in uw laatste editie zou ik gaarne het volgende onder uw aandacht willen brengen.
De schrijver (?) zegt zeer terecht, dat hij wel eens een appendicitis met een D 12 zou willen zien genezen. Wij zouden dat ook als een wonder beschouwen. Wat is D 12? Ik moet wel haast aannemen, dat de schrijver *enigszins op de hoogte van zijn* onderwerp is en juist daarom mis ik de objectief-wetenschappelijke toon. D 12 — het zij hier nog eens gezegd — is niet meer dan een kwantitatieve aanduiding, zij het dan ook, dat deze aanduiding of potentie de homoeopaath méér zegt dan de niet-homoeopaath. Hoe zou men echter iets willen genezen door toepassing van slechts een nummer? Alleen kabballisten zouden daar misschien raad mee weten.
Wij gaan toch van het standpunt uit, dat er op z'n minst een m i d d e l of methode dient te worden toegepast om een genezing van een-of-andere afwijking mogelijk te maken. Of het mogelijk is of zou zijn met een geneesmiddeld uit het arsenaal van de officiële geneeskunde een appendicitis te genezen is ook nog maar de vraag afgezien van het feit, dat men hoogstens een zieke, maar nooit een ziekTE kan genezen. Medisch interessant mag worden genoemd, dat B a s t a n i e r (Berlijn) van een gecombineerde toepassing van Bryonia D3, Belladonna D3 en van Mercur, corr. D 4 gedurende zijn 35-jarige praktijk met deze conservatieve, dus niet-operatieve, behandeling geen enkele patiënt verloren heeft. Ook U n t e r w a l d t en M. F i n g e r geven een dergelijk verslag. U kunt hierover alle bijzonderheden lezen in:
Dr. Madaus, Lehrbuch der biologischen Heilmittel, Band 1, blz. 738.
Afgezien hiervan, geloof ik niet, dat een arts die zich op de behandeling van ziekten met homoeopatische middelen heeft toegelegd er tegenwoordig iets voor zou voelen, een appendicitis alleen maar conservatief en/of met homoeopathische middelen te behandelen.
Aangezien ook in de geneeskunde, vele wegen naar Rome leiden (v. Pel) blijft het geenszins ondenkbaar dat er ook nog andere methoden dan de meest gebruikelijke, met meer of minder succes kunnen worden toegepast.
Tot slot veroorloof ik mij de opmerking het geen stijl te vinden, dat uw medewerkers er een gewoonte van schijnen te maken de baby met het badwater weg te gooien en de goede reputatie van academici en niet-academici op een niet-wetenschappelijk, maar wel tendentieuze wijze aan te tasten en/of belachelijk te maken. Uw blad is het officiële orgaan van onze Vereniging en dit dient m.i. p o s i t i e f te zijn.
Een positief geluid over de homoeopathie van de hand van Prof. H. R i t t e r (Stuttgart) lees ik in Ars Medici — eveneens op blz 738 — nov. 1966. Dit artikel werd overgenomen uit Landarzt 166, 23.
Ik verzoek u dit ingezonden stuk in uw blad op te willen nemen en verblijf met vriendelijke groet

Hoogachtend,
w.g. Ides van Woord.

Dat doen we dan maar . . . met het volgende commentaar.
De vos, die hier de passie preekt ontpopt zich als een wolf in schaapskleren als hij het heeft over o n z e Vereniging. In het leden-register komt de naam van inzender n i e t voor. Wèl staat hij elders te boek als — betalend — abonné op ons Maandblad. En in dit laatste paradeert hij in de annalen enige malen (augustus 1962, september 1964) als gezondheids-apostel, die met Healthy-armbanden leurt.
Deze leek werpt zich op als vurig verdediger van de homoeopatische geneeswijze en meent ons te moeten kapittelen omdat wij dit begrip geen w e t e n s c h a p p e l i j k e waarde toekennen.
Ons wordt voorgeworpen, „de goede reputatie van academici en niet-academici op niet-wetenschappelijke, maar wèl tendentieuze wijze aan te tasten en/of belachelijk te maken". Soit. Wij stellen daartegenover nimmer te hebben gepretendeerd wetenschappelijke artikelen te publiceren (dat laten we met een gerust hart over aan de vakbladen) noch ooit werkelijk „goede" reputaties ook maar iets te hebben aangedaan. Dat ligt ons niet. maar wèl *is onze doelstelling daar, waar nodig,* reputaties tot hun ware proporties terug te brengen. Dat gebeurt dan niet tendentieus, maar vaak wel scherp omschreven en . . . steeds door bewijzen gestaafd. Zie hiervoor de aanhef van dit commentaar en in het februari-nummer over Homoeopathie.
Wij zijn niet zo naïef te menen ziekten met een nummer te kunnen genezen, — dat doen alleen „kruiden-dokters" —, noch ook, dat men door een ziekTE te bestrijden niet tevens de zieke mens zou helpen.
Wij stellen, dat DE — gewetensvolle — behandeling van een appendicitis steeds een operatieve ingreep in een zo vroeg mogelijk stadium dient te zijn.
Dat ook de homoeopatische arts A. van 't Riet zich op dit standpunt blijkt te stellen bewijst wel zijn syllabus. Ook de opmerkingen inzake de behandeling van appendicitis, neergelegd in het boek van Dr. J. Voorhoeve: „Homoeopathie in de praktijk" gaan in deze richting.

Vervolg op blz. 2

Leerzaam voorbeeld van falende paranormale bemoeienis

HET LID VAN onze adviescommissie inzake paranormale kwesties, dokter D. Uitterdijk, meldt een zeer leerzaam voorbeeld van — falende — paranormale bemoeienis bij een ziekte, welker status zowel vóór als ná deze „behandeling" medisch goed is vastgelegd.

Een en ander is voor onze documentatie zeer belangrijk, reden, waarom al onze leden — en zeer speciaal de artsen onder hen — dringend wordt verzocht eigen ervaringen op een dergelijke wijze aan ons door te geven. Zoals uit de vorm van de berichtgeving blijkt is hier geen sprake van enige schending van het beroepsgeheim. Wèl is deze opzet van het grootste belang voor onze strijd tegen een wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis.

IN 1958 CONSTATEERDE een patiënte, lijdende aan ernstige lupus erythematodes disc. een guldengrote „eczeem" plek aan de wang. Aangezien de afwijking zich uitbreidde stelde zij zich, via de huisarts, onder behandeling van een specialist in huidziekten. Niet erg tevreden met de resultaten zocht zij vervolgens haar heil bij een gebedsgenezer: Resultaat nihil. Geïnspireerd door verhalen van mensen uit haar omgeving meende ze genezing te mogen verwachten van Gerard Croiset.

Desgevraagd gaf deze als zijn mening te kennen, dat hier de diagnose „zenuwen" moest worden gesteld, waarbij hij haar genezing beloofde (sic) zonder hiervoor een bepaalde termijn te stellen.

De vertoningen vonden plaats in een zaaltje in gezelschap van een vijftiental op hun beurt wachtende candidaatslachtoffers. Van gesepareerde „behandeling" was nimmer sprake. De ingreep bestond uit het opleggen van de hand van de wonderdoener op de aangedane wang gedurende één à twee minuten tegen contante betaling van f 5,— per keer. Deze „behandeling" werd wekelijks herhaald gedurende vijf maanden.

Aangezien patiënte gedurende deze periode een geleidelijke uitbreiding van de aandoening bespeurde onttrok zij zich tenslotte aan het experiment en stelde zich opnieuw onder specialistische behandeling, waarbij de aandoening tot rust is gekomen. Regelmatige controle bij deze ernstige huidziekte blijft vanzelfsprekend noodzakelijk.

Patiënte verklaarde geen bezwaar te hebben tegen publicatie van haar ervaringen.

D. UITTERDIJK

homoeopatie

Vervolg van blz. 1

Met dit al doet hier het homoeopatische principe zichzelf toch wel geweld aan! Als inzender publicaties van ene Bastanier (Berlijn), Unterwaldt en M. Finger aanhaalt, die beweren gedurende lange jaren bij gevallen van appendicitis steeds succes te hebben gehad met een conservatieve (homoeopatische?) behandeling, kunnen wij slechts constateren, dat hun patiënten toch wel uitzonderlijk geboft moeten hebben niet te zijn geslachtofferd.

Wat betreft het positieve geluid van de hand van Prof. H. Ritter te Stuttgart, moeten wij erkennen hiertegenover toch wel zéér sceptisch te staan. Wij stellen daar even positief tegenover, dat, wetenschappelijk gezien, de homoeopatische therapie niets meer kan bereiken dan welk ander placebo ook.

A. P. N. DE GROOT

(Placebo (klemtoon op de e) is, gelijk bekend, een preparaat met het voorkomen van een geneesmiddel maar verder zonder enige therapeutische werking. Red. Maandblad)

Paramedische beroepen

ONLANGS HEEFT DE Tweede Kamer de wijziging van de wet op de paramedische beroepen goedgekeurd.

Aan het wetsontwerp is bij deze wijziging o.m. de bepaling toegevoegd, dat de bevoegdheid van verpleegster, heilgymnast etc. slechts kan worden toegekend op grond van het met gunstig gevolg afleggen van een examen en het afleggen van een belofte van geheimhouding.

Aankondiging in het openbaar dat men een bepaald medisch beroep uitoefent zonder de bevoegdheid hiertoe te hebben verkregen zal worden gestraft met een geldboete van ten hoogste 1.000 gulden. Ook het voeren van een titel of een beroepsaanduiding of een herkenningsteken zal strafbaar zijn.

Croiset zag weer torens

OP TELEFONISCHE AANWIJZINGEN van de Nederlandse helderziende Gerard Croiset vanuit zijn woonplaats Utrecht naar Frankfort, hebben tien kikvorsmannen urenlang naar een in de Main verdronken jongetje gezocht. Ondanks het feit dat Croiset hen via de telefoon verbazingwekkend nauwkeurig dirigeerde, leverde hun bijna bovenmenselijke inspanning in het ijskoude water geen enkel resultaat op. Aldus bericht de correspondent te Bonn van de Limburgiapers aan zijn bladen.

De correspondent laat doorschemeren dat de betrokkenen, zoals de duikleraar Albrecht Schwieder, een groot geloof hechten aan „het uitzonderlijk vermogen van Croiset".

Zoals in zoveel gevallen zag Croiset ook nu weer torens. Bij het eerste contact met de ongelukkige vader van de zevenjarige Michael Propp had Croiset telefonisch een plaats opgegeven. Enkele dagen later en kort voordat de kikvorsmannen in 't water doken, noemde Croiset echter een nieuwe plaats, omdat het jongetje door de stroom was meegesleurd. „Hij ligt bij stroomkilometer 22.3 vlak bij de oever. Daar moet een beek in de Main stromen en daar moeten vier torens staan". Alle details bleken nauwkeurig te kloppen, verzekert de correspondent te Bonn. De tien kikvorsmannen begonnen hierop met hun handen de modderige bedding af te tasten. Toen hun pogingen vruchteloos bleven, belde men weer naar Utrecht op maar het antwoord van Croiset luidde dat hij niets nieuws kon zeggen. „Zoekt u verder, u bent op de goede plaats".

Bij een temperatuur van 2 graden doken de jongemannen opnieuw in het water, maar weer leverden hun pogingen niets op. Ten einde raad belde de vader voor de derde keer naar Utrecht. Van Croiset kreeg hij toen de raad, zoekt u tien meter onder de beek en 5 meter van de oever vandaan in de rivier, daar moet Michael liggen. Ik ben er zeker van". De kikvorsmannen aarzelden geen ogenblik en gingen opnieuw op de aangegeven plaats te water, maar ook ditmaal vonden zij geen spoor van de kleine Michael. Tot zover de Bonner correspondent.

Gerard Croiset is de laatste tijd herhaaldelijk door wanhopige ouders geraadpleegd. Hij pleegt daarvoor een fiks bedrag als consult in rekening te brengen.

Mini Mulder laat niet alleen de tafel dansen, maar...

HOE SOMMIGEN HUN problemen overdragen aan spiritistische mediums blijkt uit een groot artikel dat Panorama wijdde aan zulk een medium, mevrouw Mini Mulder-Schalekamp te Bussum. Het „kijkschrift" nodigde de Bussumse dame uit om haar „paranormale" ervaringen in een „Panorama-le" vorm te gieten!

Er zijn ook foto's bij en daarbij ontbreekt de tafel niet. „De bijeenkomsten, hier seances genoemd, voltrekken zich in het voor deze gelegenheid gehuurde voorhof van de zindelijke, lichte logetempel van de Vrijmetselaars te Bussum", vertelt Hans Hoffmann, die de ervaringen van Mini Mulder op schrift zette. Op zesjarige leeftijd kreeg zij haar eerste visioen. Toen zij 27 was en gehuwd met de Amsterdamse hotelier Mulder, die een zaak op de Overtoom dreef, kwam zij in aanraking met het spiritisme. Sinds de zaak is opgedoekt en ze in het Gooi zijn gaan wonen vormen ze de directie van de studiekring „Geestelijk Leven". Hij regelt de materiële zaken, zij gaat voor in het onstoffelijke en treedt zoals Panorama niet zonder humor opmerkt, op „als gastvrouw voor het bovennatuurlijk bezoek".

De zitting zelf, die voornamelijk wordt bijgewoond door vrouwen, is „zalfzuiver" en ontdaan van alle „alkoofmagie". De tafel, waaromheen de gevoeligsten hebben plaats genomen, beweegt zich soms koortsig, zonder zich evenwel duidelijk te verheffen.

Beschermgeest Emed

DE BOODSCHAPPEN DIE „doorkomen" zijn doorgaans vrijblijvend, als in een groet aan zeevarenden, alleen zonder „Over en sluiten maar". Soms echter stort een ziel zijn hart uit.

Twee middagen per week reserveert Mini Mulder voor de psychometrie of psijchoscopie. Zij moet wel over bijzondere relaties aan gene zijde beschikken, constateert de schrijver van het artikel, want de geesten zenden zulke omvangrijke en veelzijdige berichten uit, dat er soms een uur mee gemoeid is. Zo'n uur kost de bezoeker 7½ gulden. Dat moet een ongebruikelijk tarief zijn in deze kringen waar bedragen van vijftien tot 200 gulden per onderons omgaan.

Emed — Arabisch voor wachter — is de particuliere beschermgeest van mevrouw Mulder. Op medisch gebied wordt zij ter zijde gestaan door de overleden prof. Bolk (dat zal de in 1930 overleden prof. Louis Bolk zijn, de grote man van de fœtilisatietheorie). Hij gaf haar eens een recept van witte wijn en kruiden voor een jongeman, met een ontsteking aan de hartklep. Dokter K. te Amsterdam, aldus nog altijd het verhaal in Panorama, verwachtte het einde binnen twee maanden, maar de patiënt overleed twee jaar later.

In trance en onbevoegd

MEVROUW MULDER HOUDT zich dus zo af en toe bezig met de (onbevoegde!) uitoefening van de geneeskunst: een strafbaar feit, maar blijkbaar heeft zij er de verslaggever van Panorama alles van verteld. „Toen hij nog in de stof was". zoals dat heet, „droeg de overgegane hoogleraar (dus prof. Bolk) een kunstbeen. Vandaar dat mevrouw Mulder wat moeilijk loopt als zij zich — in trance en onbevoegd — met de uitoefening van de geneeskunst bezighoudt".

De heer Hoffmann, aan wie men het compliment niet kan onthouden, dat hij tegenover zijn onderwerp een kritische afstand bewaarde en het doen en laten van het medium met humor beschreef, ging ook nog naar prof. Tenhaeff. Deze vertelde, dat de spiritisten liever geen contact met hem hebben. „Al die mensen vinden, dat ik in hun soep spuug" (Het artikel, verschenen in nr. 51 van Panorama 1966 heet dan ook „Ik spuug in hun soep") De heer Tenhaeff is van oordeel, dat men de meeste verschijnselen op het gebied van het spiritisme met behulp van de gewone zintuigen moet verklaren. Lukt dat niet dan haalt hij er de telepathie bij. „Wanneer het dan nog niet lukt — maar dat gebeurt zelden of nooit — ben ik (aldus prof. Tenhaeff) niet ongeneigd rekening te houden met de mogelijkheid dat vanuit een andere wereld telepathische beinvloeding heeft plaats gevonden".

Carolus V. weer op kwakkerspad

DE RIJKSPOLITIE TE Hulst heeft onlangs in een kamer van hotel „De Graanbeurs" de 52-jarige Belgische „praktizerende genezer" Carolus F. V. uit Brasschaet aangehouden en geverbaliseerd wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Na onderzoek en overleg met de officier van justitie te Middelburg liet men V. vrij.

V., die zich ook wel „professor Wings" noemt, zal zich reeds op 23 maart in Oostburg voor de kantonrechter moeten verantwoorden voor het begaan van dezelfde overtreding in West-Zeeuwsch-Vlaanderen (Sluis en Aardenburg). Enkele weken eerder werd hij ook al aangehouden en wel in Sluis en Aardenburg. Toen waren klachten over hem van artsen in West-Zeeuwsch-Vlaanderen via de inspectie voor de volksgezondheid terechtgekomen bij de justitie.

V., die vergezeld was van zijn vrouw, had kennelijk de politie verwacht. Hij was in zijn hotelkamer en er was geen administratie van zijn patiënten aanwezig toen hij de gesloten hotelkamerdeur op verzoek van de twee man sterk verschenen rijkspolitie open deed.

De Belg, die als beroep handelsreiziger opgaf, stelt van zijn voornamelijk Belgische, maar ook Nederlandse patiënten een „diagnose" en geeft recepten mee. Voor zijn consulten zou hij ƒ 35,- per keer vragen. In het café-restaurant van het hotel zaten waarschijnlijk nog verscheidene mensen op een consult te wachten. Zijn vrouw fungeert als „assistente".

V. is zowel in West-Zeeuwsch-Vlaanderen — onder meer Sluis, Oostburg en Aardenburg — als Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen (Hulst en Terneuzen) werkzaam.

Bij de wet zijn zijn activiteiten in België verboden: het is daar een misdrijf. In ons land is het een overtreding, krachtens artikel 436 van het wetboek van strafrecht (men mag geen bepaald beroep uitoefenen waartoe men niet is toegelaten) en artikel 1 van de wet op de geneeskunde.

De Belg zou vroeger bouwkundig aannemer zijn geweest. Toen zijn „praktijk" uitgroeide schijnt hij zich hier geheel op te hebben toegelegd. Hij zou per dag een honderd klanten trekken. Zijn Belgische patiënten zou hij nu naar Zeeuwsch-Vlaanderen laten komen.

Tot zover de Provinciale Zeeuwse Courant. Het wordt wel duidelijk waarom Carolus V (leugels) zijn werkterrein heeft verlegd naar ZeeuwsVlaanderen, wanneer men weet, dat hij eind 1965 door de boetstraffelijke rechtbank te Brugge tot twee maanden gevangenisstraf werd veroordeeld. Dat was hard aangekomen! Hij was reeds viermaal eerder veroordeeld. Op pagina 4 van ons nummer van januari 1966 hebben wij melding gemaakt van de veroordeling van Vleugels alias prof. Wings te Brugge. (red. Maandblad)

Bezwaren tegen ouderling, die kwakzalver spreekkamer geeft

IN AALTEN IS nogal wat beroering ontstaan over het feit, dat een aangekondigde bevestiging van nieuw gekozen ambtsdragers van de hervormde gemeente niet door kon gaan. Tegen de tot ouderling gekozen heer C. Smit waren namelijk bezwaren ingekomen. Hij zou zich bezig houden met genezing door middel van handoplegging, waardoor hij onaanvaardbaar zou zijn in het ambt van ouderling.

Een briefschrijver in het Algemeen Handelsblad vestigde er de aandacht op, dat niet de heer C. Smit als „genezer" optrad. „Hij heeft in verband met ziekte in zijn gezin met goed gevolg een homoeopaat geraadpleegd, die door de bezwaarden als een „occult genezer" wordt gezien. Deze heer wordt ten huize van de fam. Smit ontvangen en in de gelegenheid gesteld daar spreekuur te houden".

Homoeopaat? Homoeopatisch arts?

Neen, verre van dat. Een andere ingezonden stukkenschrijver, de heer Ch. Wallien te Zaandam deed de zaak uit de doeken. De heer De Bruijn schrijft weliswaar over homoeopaat, maar zei hij: „de heer V. in kwestie is echter geen bevoegd arts (die ook nog eens de homoeopatische richting voorstaat), zo blijkt uit de gegevens van de geneeskundige hoofdinspectie van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid en uit die van de Kon. Mij. ter bevordering van de Geneeskunde. Nee, de in Friesland woonachtige V. oefent in tal (!) van noordelijke provincies onbevoegd de geneeskunde uit (En zoiets is helaas maar al te vaak niet juridisch voldoende te bewijzen).

De man schrijft daarbij middelen voor uit (onder meer?) zijn eigen farmaceutische fabriekje. Wie daar baat bij denkt te hebben zij dat gegund. Al blijft dit gevaarlijk, en dat niet alleen voor de portemonnee. Bovendien is dit handelen nog steeds onwettig. En moet de hervormde gemeente te Aalten dat nu (schijnen te) sanctioneren?"

Tot zover het ingezonden stuk van de heer Wallien.

In Trouw lazen wij tenslotte nog dit bericht: Een belijdend lid van de hervormde gemeente te Zaandam heeft nu ook bezwaar gemaakt tegen het plan van de hervormde kerkeraad te Aalten iemand tot ambtsdrager te bevestigen, die in zijn woning gelegenheid geeft tot het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Deze Zaandammer schreef rechtstreeks aan de hervormde regionale commissie voor opzicht en tucht voor Gelderland en Overijssel.

De hervormde Zaandammer wijst er nu op dat het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde (kwakzalverij) als een maatschappelijk kwaad kan worden aangemerkt. Dit mede omdat een deel van het publiek, sommige predikanten inbegrepen, weinig begrip blijkt op te brengen voor de gevaren voor de gezondheid (en de portemonnaie) van de mensen, die door niet-artsen „behandeld" worden. Alleen al omdat dit soort handelingen wettelijk verboden is, dienen kerkleden in het algemeen en ambtsdragers in het bijzonder, zich er verre van te houden. Al was het maar om de schijn te vermijden, dat „de kerk" dit soort dingen goedkeurt, aldus het bezwaar van het Zaandamse kerklid.

Voorgevoelensdienst

HET LONDENSE AVONDBLAD Evening Standard heeft een „voorgevoelensdienst" opgericht. Daartoe kunnen de lezers zich wenden als zij in een droom of anderszins een sterk voorgevoel van naderend onheil hebben gehad. Het blad is op het denkbeeld gekomen door het geval van de snelheidsman Donald Campbell.

Volgens vrienden van hem trok Campbell, die zeer bijgelovig was, aan de vooravond van zijn dood bij een poging om het wereldsnelheidsrecord te water te verbeteren, bij een spel patience achtereenvolgens het aas en de vrouw van schoppen, wat hij beschouwde als een teken van de naderende dood.

De „voorgevoelensdienst" van de Evening Standard zal worden geleid door een psychiater, die zegt gevallen te hebben aangetroffen, waarin mensen de ramp in Aberfan hadden voorzien. Door het verschuiven van een berg mijnafval kwamen enkele maanden geleden in deze plaats in Wales 144 mensen, onder wie 116 kinderen, om het leven. De dienst zal een jaar werken.

GEVAARLIJK GEKNOEI

IN DE TWEEDE week van maart stonden voor de Arnhemse rechtbank vijf veehouders terecht, die, om de groei van mestkalveren te bevorderen, gebruik hebben gemaakt van een chemisch preparaat. In dat preparaat een synthetisch middel, stilbustrol genaamd, zit het hormoon oestrogeen. Oestrogeen versnelt het groeiproces van de dieren, die minder veevoer nodig hebben om het vereiste gewicht te bereiken.

Het gevaar van dit middel is dat er in het dier een depot wordt gevormd van oestrogeen. Bij het nuttigen van het vlees van zulk een dier bestaat het ernstige gevaar van kankeropwekking of stimulering. Er is, in verband hiermede, enige tijd geleden procesverbaal opgemaakt tegen vijf veehouders, woonachtig in Geldermalsen, Ede, Bennekom, Opheusden en Zaltbommel.

Er moet in Nederland een groeiende sluikhandel zijn in oestrogeen — een vrouwelijke hormoon — en het preparaat wordt door inspuiting aan de dieren toegediend. Er zijn in Gelderland in het gehele 350 dieren in beslag genomen door de algemene inspectiedienst van het ministerie van landbouw, visserij en voedselvoorziening.

Voor de Arnhemse rechtbank werd tegen de vijf veehouders acht weken hechtenis geëist, waarvan vier voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Tegen een vertegenwoordiger van een Woerdense firma, die een man aan 72 kalveren injecties had doen geven werd tien weken hechtenis geëist.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. ƒ 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ƒ 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling ƒ 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... ƒ 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 4, APRIL 1967

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

homoeopathie

III, door

a. p. n. de groot

WE KREGEN NOG een derde reactie op onze publicatie over Homoeopathie:

„Naar aanleiding van een opmerking uwerzijds inzake de homoeopathie, zoals vermeld in het decembernummer van het Maandblad van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, zou ik het volgende willen opmerken: de opvatting, dat het homoeopathisch benaderen van een patiënt in feite een niet-wetenschappelijke benadering zou zijn, berust m.i. op een misverstand of onvoldoende kennis van zaken. Ik moge u hiervoor verwijzen naar een kort en bondig artikeltje over homoeopathie in: Sesam Systematische Encyclopedie, deel 3 blz. 201. Verder kan ik u de lezing aanbevelen van het hoofdstuk: „Grondbeginselen van de homoeopathie" in: Dr. J. Voorhoeve „Homoeopathie in de praktijk", 12e druk, blz. 28 e.v. en blz. 250 (over appendicitis). Hopende, dat u de tijd mag vinden om van het bovenstaande kennis te nemen, teken ik,

Hoogachtend,
w.g. J. WITT.

(lid Vereniging tot Bevordering der Homoeopathie in Nederland).

Misverstand noch onvoldoende — theoretische — kennis van zaken hebben geleid tot ons inzicht in de onwaarde van het homoeopatische principe, maar wèl het feit, dat dit beginsel elke **wetenschappelijke** ondergrond mist en haar verdedigers op een wel zéér subjectieve, weinig kritische en bovendien naïeve wijze hun inzichten trachten te rechtvaardigen. Een en ander moge in het volgende worden verduidelijkt. Wij mogen inzender en zijn medeleden, alsook alle andere aanhangers van de homoeopathische leerstellingen — waaronder in de eerste plaats Mr. G. E. Kruseman — in overweging geven zelf ook de geschriften over de waarde van de homoeopathie eens werkelijk kritisch te lezen.

Te hunner voorlichting mogen wij erop wijzen, dat Dr. J. Voorhoeve reeds in de inleiding voor zijn boek (pag. 20) blijk geeft de gewone geneeskunde schromelijk te miskennen door tegenover haar als **gelijkwaardige** tegenhanger de homoeopathie — een methode, die slechts een zeer klein onderdeel van het begrip „geneeskunde" tot haar werkterrein rekent — te plaatsen.

Een tweede ongerijmdheid van deze voorvechter van de homoeopathie is zijn stelling (pag. 20), dat de gewone geneeskunde er slechts op uit zou zijn onaangename symptomen te verzachten. Feit is, dat de gewone geneeskunde tracht — met alle wetenschappelijk verantwoorde middelen — de **oorzaak** van het ziek zijn weg te nemen. Verzachten van enkele onaangename symptomen is, zo goed als het pogen door verhoging van de weerstand van patiënt het genezingsproces te bevorderen, voor haar van secundaire betekenis.

De opmerking (pag. 20): „Er is altijd een sterk contrast geweest tussen beide methoden. Door de enorme vooruitgang der geneeskunde . . . zijn er nieuwe perspectieven geopend, waardoor tegenstellingen tussen beide methoden geringer worden. Denk b.v. aan de Vitaminen- en Hormonenleer, die evenals de Homoeopathie als karakteristiek heeft: kleine doses", . . . is toch wel een zeer scheve voorstelling van zaken. Ten eerste wordt hier gesuggereerd, dat het gebruik van „kleine doses" in de gewone geneeskunde iets geheel nieuws zou zijn. Het feit, dat b.v. van verdovende middelen en vergiften reeds sinds mensenheugenis in de gewone geneeskunde gebruik wordt gemaakt van

Vervolg op blz. 2

LEDENVERGADERING

op zaterdag 22 april 1967 te 14.00 uur in de conversatiezaal van het American Hotel te Amsterdam.

AGENDA:

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen van de Ledenvergadering van 26 november 1966.
3. Ingekomen stukken en mededelingen.
4. Jaarverslag over 1966 van de secretaresse.
5. Rekening en verantwoording over 1966 van de penningmeester.
6. Verslag van de kascommissie over het financieel beheer in 1966.
7. Voorstel tot décharge van de penningmeester.
8. Mededelingen over de reorganisatie van de Vereniging.
9. Rondvraag.
10. Sluiting door de voorzitter.

homoeopatie

Vervolg van blz. 1

kleine doseringen, wordt eenvoudig veronachtzaamd. Bovendien wordt het voorgesteld alsof deze doseringen geheel gelijk zouden zijn aan die, welke de Homoeopathie gebruikelijk zijn. Deze gelijkstelling van de kwantiteit der middelen is tè meer onlogisch als wordt overwogen, dat in de Homoeopathie de toediening bovendien nog druppelsgewijs geschiedt.

Ook op het hoofdstuk „Grondbeginselen van de Homoeopathie" valt wel het nodige aan te merken.

1. Hier wordt de indruk gewekt als zou de „officiële" geneeskudige wetenschap door empirisch onderzoek aan het ziekbed en door experimenten op dieren vele — vroeger met goed gevolg gebruikte — middelen als schijnbaar onwerkzaam hebben geschrapt en in hun plaats chemische stoffen bij de ziektebehandeling de voorrang hebben gegeven. Met geen woord wordt er op gewezen, dat aan een zodanige overschakeling veelal een zeer uitgebreide en zorgvuldig uitgevoerde wetenschappelijke research ten grondslag ligt. Daartegenover stelt Dr. J. Voorhoeve dan (pag. 28), dat de homoeopathie feilloos — door proefnemingen op de gezonde mens — aantoont op welke organen elk middel op zich invloed uitoefent, welke werking het heeft op de zenuwen, het gemoed enz. Nuchter gezien dus een soort vivisectie op de mens.

2. Bij de bespreking van de hoeksteen van het homoeopatische gebouw: de stelling „Similia similibus curentur" — d.i. tegen een ziekte een middel gebruiken, dat een zelfde soort symptomen teweegbrengt bij een gezonde mens als die, welke de zieke vertoont — verzekert hij als onaantastbaar, dat de waarheid van dit heilige beginsel door talloze artsen op onweerlegbare wijze is bewezen. Wij stellen daartegenover, dat het **wetenschappelijke** bewijs van de juistheid van deze hoemoeopatische grondregel nog nimmer door een onverdachte controle bevestigd is geworden.
Dit verschil in waardering is te verklaren als men zich realiseert, dat aan het begrip „wetenschappelijke controle" door de homoeopathie klaarblijkelijk een veel eenvoudiger uitleg wordt gegeven dan met de moderne inzichten hieromtrent strookt.

3. Het derde grondbeginsel van de homoeopathie luidt: Toediening van het geneesmiddel in zulk een kleine hoeveelheid, dat daardoor geen schadelijke werking veroorzaakt kan worden (pag. 29). Tot dit doel maakt de homoeopathie gebruik van geneesmiddelen in de decimale (tienvoudige)- en zelfs de centesimale (honderdvoudige) verdunningsschaal. Op het recept wordt dit aangeduid door de toevoeging van de letter D (resp. C) aan de naam van het middel. Achter deze letter wordt dan nog een getal geplaatst dat betekent hoeveel maal deze verdunning moet plaats vinden. D 4 b.v. betekent dus, dat de oorspronkelijke stof *vier maal decimaal is verdund. Het* gehalte aan de werkzame stof is in ons voorbeeld dus nog slechts 1/10.000 van de oorspronkelijke hoeveelheid. Bedenke men daarbij, dat van dit zéér verdunde product de patient ook nog maar druppelsgewijs hoeveelheden krijgt toegediend, dan is zonder meer duidelijk, hoe weinig werkzame stof de patient per slot per keer maar naar binnen krijgt.

Geheel ten onrechte doet Dr. J. Voorhoeve het voorkomen (pag. 33), als zouden de „kleine doses", die door de gewone geneeskunde in enkele gevallen worden voorgeschreven, gelijk te stellen zijn met de homoeopatische kwantiteitjes. Om deze stelling te „bewijzen" zegt hij (pag. 33) :

> *„dat ook de oude school (denigrerende uitdrukking voor de gewone geneeskunde, de Groot) door droeve ervaringen, aan het ziekbed opgedaan, gedwongen kan worden in bepaalde gevallen de dosis van het aan te wenden geneesmiddel steeds kleiner te nemen, zien wij aan de nieuwste methode der inspuiting, waarbij (b.v. bij de tuberculine-inspuitingen) doses van 0.000.001 tot 0.000.000.01 gram (dus hoeveelheden, die met de 6de tot 8ste homoeopatisce verdunning overeenkomen) tegenwoordig niet meer tot de zeldzaamheden behoren".*

Tegen deze uiterst bedriegelijke voorstelling van zaken in het Homoeopatische standaardwerk, moeten wij met verontwaardiging protest aantekenen. Als arts behoort Dr. J. Voorhoeve zeer goed te weten, dat tuberculine nimmer in de gewone geneeskunde als een geneesmiddel wordt gebruikt, maar dat het integendeel als een klein onderdeel bij het uitgebreide onderzoek naar het al of niet bestaan van tuberculose bij de onderzochte wordt gehanteerd en zelfs daarbij nog (maar) in een verdunning tot 0.0001 maximaal.

In deze — wel zeer scheve — voorstelling van zaken door Dr. J. Voorhoeve kunnen wij niet anders *zien dan een bewust streven* de ondeskundige lezer een rad voor ogen te draaien.

Het boek „Homoeopathie in de praktijk" ziet er aantrekkelijk uit en is smaakvol uitgevoerd, maar de intrinsieke waarde van zijn inhoud wordt door het gemis aan wetenschappelijk gefundeerde bewijsvoering, door het weinig kritische en vaak zéér subjectieve benaderen van de stof, maar vooral door het — boven geschetste — verdraaien van de waarheid wel in een zeer schril daglicht gesteld. Laten wij hopen, dat de ogen van *degenen, die blindelings vertrouwen* stellen in de voorlichting door hun voormannen, worden geopend nu hun met feiten en bewijzen is voorgehouden waar zij in deze aan toe zijn.

Tot slot mogen wij nog enkele conclusies over de homoeopathie in het kort opsommen.

1. **Geen van de drie grondbeginselen, waarop de homoeopathie rust, is wetenschappelijk aanvaardbaar.**

2. **De bewijsvoering door de voorstanders is niet alleen van een naïeve subjectiviteit, maar bovendien onkritisch en in enkele gevallen uitgesproken bedriegelijk.**

3. **De homoeopatische middelen zijn door hun verdunningsschaal en door de kwantiteit van toediening onwerkzaam als geneesmiddel en als zodanig niet anders te waarderen dan welk ander placebo ook.**

4. **De artsen, die zich in het openbaar aankondigen als arts voor homoeopathie, misleiden het publiek als zij patiënten, lijdende aan ziekten, die niet volgens de homoeopatische beginselen kunnen worden behandeld, toch medische bijstand verlenen op een wijze, die niet strookt met hun — in het openbaar uitgedragen — leerstellingen.**

A. P. N. DE GROOT.

Pijlstaartolie is een oud kwakzalversmiddel

EEN OUD KWAKZALVERSMIDDEL, pijlstaartolie, kwam onlangs ter sprake toen er een vraag over werd gesteld in de bladen van het Rotterdammer-kwartet (De Rotterdammer, Nieuwe Haagse Courant, Nieuwe Leidse Courant en Dordts Dagblad). Bij de beantwoording van de vraag werd de voorzitter van onze vereniging ingeschakeld.

„GEGARANDEERD ZUIVER, TEGEN rheumatiek, verstuiking, ontwrichting, ischias, spit, rugpijn, pijn in de borst, stramheid, enz.". Zo werd pijlstaartolie in bladen in het Noorden des lands in het jaar 1928 aangeprezen. Blijkens een artikeltje, dat in het augustusnummer van ons maandblad van dat jaar verscheen, heeft W. Keulemans de flacon pijlstaartolie, die door een drogist in Groningen werd verkocht, onderzocht. Hieruit bleek, dat de pijlstaartolie uit vistraan bestond (geen levertraan) en dus beschouwd moest worden als een van de smeerseltjes, die bij ware reumatiek als geheel nutteloos moeten worden beschouwd.

Bekend bij vissers

DEZE UITKOMST WERD ook vermeld in het antwoord in de vragenrubriek van het Rotterdammer-kwartet. Tevens werd het adres van onze vereniging genoemd, omdat onze voorzitter graag inlichtingen er over zou hebben, uit vrees dat het middel weer in de handel zou komen. De vereniging ontving verschillende brieven. Hieruit blijkt, dat de pijlstaartolie afkomstig is uit de lever van de pijlstaartrog. Het middel blijkt in de vissersplaatsen langs de Noordzeekust nog goed bekend te zijn.

„Een rog heeft een rechte staart, met scherpe punten; een pijlstaartrog heeft een rechte staart met aan het achtereind een zijspeer, die zeer gevaarlijk is: zit vol vergif. Als men de lever uit de vis haalt snijdt men hem in stukjes, die men in een fles doet. De fles hangt men buiten in de zon; zo vertraant de lever. Als de lezer vertraand is gaat men hem zuiveren; de traan is volgens mij zeer geschikt voor kneuzingen, maar niet voor reumatiek. Er is ook nog lompentraan, dat is nog beter dan pijlstaartolie. Dat komt van een lomp, dat is een soort vis, die veel weg heeft van een kabeljauw, maar hij is gladder en stugger. Hij komt voor bij de Noordkaap, Noorwegen. Dat smelt men ook net zo als pijlstaartolie. Pijlstaartolie stinkt erg, lompentraan niet", aldus schreef ons de heer A. Vlieland te Katwijk aan Zee.

De tachtigjarige heer C. Jobse in Den Haag komt uit een vissersgeslacht. Zijn vader was de zoon van een garnalenvisser uit Arnemuiden, die zijn leven verloor doordat enige Arnemuidense hoogaarsen in 1860 bij Doggersbank vergingen (de bekende Pinksterstorm van 1860).

„WIJ HADDEN THUIS", vertelt onze briefschrijver dan verder, „altijd pijlstaartolie. Wanneer mijn vader zo om de paar jaar eens een familiebezoek aan Arnemuiden bracht nam hij altijd pijlstaartolie mee terug. Ik spreek hier over de tijd van omstreeks 1900—1905. De garnalenvissers kregen ook wel eens een pijlstaartrogge in het net. Ze sneden de levers er uit en deze werden thuis in de zon opgehangen aan een ijzerdraad achter op de bleek. De olie of traan droop dan in bakken, die er onder gezet waren. De lucht was verre van aangenaam."

„Sommigen, die wonden hadden, welke slecht genazen, hadden de moed de olie te drinken. Mijn vader heeft mij er menigmaal mee behandeld". Later raakte de briefschrijver bevriend met een drogist uit Rotterdam, die af en toe bezoek kreeg van een zekere Jelle uit Arnemuiden, gekleed in een schipperstrui, die kwam vragen of de drogist nog pijlstaartolie nodig had. Hij lustte graag ook nog wat anders dan pijlstaartolie. Het gevaar bestond, dat de olie vermengd was met andere olie.

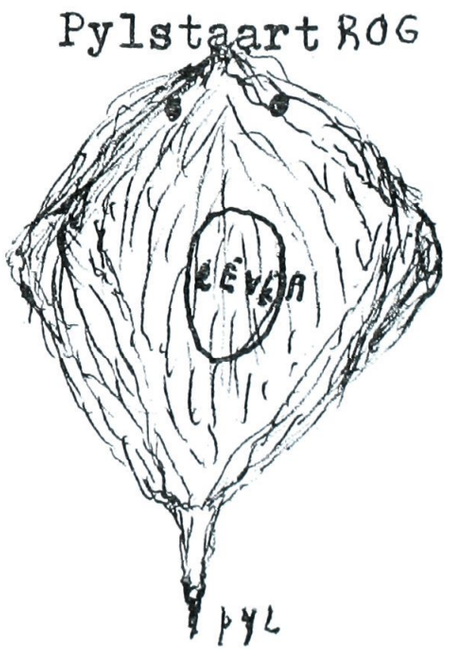

Later kreeg de heer Jobse ook nog eens olie van „de pharmaceutische", maar die was veel lichter van kleur, en een kenner zei tot de heer Jobse: „Die moet je niet hebben, ik denk, dat ze gekookt is". De pijlstaartolie, die de heer Jobse vroeger uit Arnemuiden kreeg had een kleur meer roodachtig, iets van mahonie, doch niet zo donker.

Het ruikt zo erg

DAT HET IN Arnemuiden werd verkocht — daar weet ook de heer A. de Jong te Katwijk aan Zee, van, die, als gedipl. stuurman en schipper op zeevissersvaartuigen, vroeger nog op een bomschuit heeft gevaren en met hem een Arnemuider visser. Het werd daar verkocht in de winkels, vertelt hij, maar dan gezuiverd. Dat was in 1903.

De vraag „Wat is pijlstaartolie?" is voor de heer De Jong, die ons ook de hierbij afgedrukte tekening van de rog stuurde, „een benullige vraag, daar dit een uitstekend middel is tegen kneuzing, verstuiking, gebroken botten enz.". In visserskringen is het een zeer oud geneesmiddel schrijft hij en nog kort geleden kwam iemand op advies — lezen wij in de brief van de heer De Jong — van een veearts om wat pijlstaartolie vragen. Het moest dienen ter behandeling van een beenwond van een duur renpaard, een wond, die maar niet wilde genezen.

Zoals wij het gebruiken, wil niemand het hebben, verzekert de heer De Jong, want het ruikt zo erg, omdat het niet gezuiverd kan worden. Bij zuivering verliest het minstens 50 pct. van zijn kracht. Het is, zegt hij, geen kwakzalverij. Het middel is, vanaf tussen 1700 en 1800, haast in ieder gezin aan de zeekust voorhanden. Maar ik wil u er wel op attent maken — voor reuma helpt het niet. Ook deze briefschrijver vertelt van de wijze van vertranen van de lever door de stukgesneden stukken in een fles in de zon te hangen. De pijlstaartrog komt weinig voor en kan niet gegeten worden.

Een zeldzame vis

HOE ZELDZAAM DE pijlstaartrog is vertelt ons de heer K. Ouwehand uit Katwijk. „Momenteel varen van Nederland meer dan 1000 vissersvaartuigen en als die hele gezamenlijke vloot eenmaal per week een pijlstaartje vangt

Verschil in wetgeving

Aan weerskanten van de grens

AAN WEERSKANTEN VAN de grens zijn heel wat mogelijkheden — en niet altijd ten goede. In de Winschoter Courant van 23 februari troffen wij een kleine advertentie aan, in het Nederlands gesteld, van de volgende inhoud:

De praktijk van Heilpraktiker Gunter Kratz wordt voortaan weer gehouden in Bunde, Oostfriesland, in Hotel „Zur Blinke". Spreekuren 9—12 en 15—18 uur.

Een dergelijke advertentie is kennelijk gericht op Nederlandse patiënten. Zoals men weet bestaat in Duitsland een beperkte „Kurierfreiheit" en de activiteiten van de „Heilpraktiker" vallen in de Bondsrepubliek dus hoogstwaarschijnlijk wel binnen de wet. Het is opvallend dat Nederlandse kwakzalvers nog wel eens schermen met dat woord „Heilpraktiker", als wilden zij er enig gezag aan ontlenen.

De rechtbank in het Belgische Turnhout veroordeelde onlangs de Nederlandse arts T. Bloem uit Baarle-Nassau tot 500 gulden boete wegens het onrechtmatig uitoefenen van het ambt van geneesheer in België en tot 150 gulden boete wegens het in voorraad hebben van geneesmiddelen. Het onrechtmatig uitoefenen van de geneeskunst is in België een misdrijf dat door de rechtbank wordt berecht, in Nederland is het een overtreding die door de kantonrechter wordt behandeld. Dokter Bloem is natuurlijk een bevoegde arts — maar hij is dat niet zodra hij zich op Belgisch grondgebied bevindt. In de wonderlijke enclave van Baarle-Hertog had hij ook patiënten — geen wonder, het ene huis is Baarle-Nassau, dus Nederlands, vlak er naast zijn weer huizen die tot het kleinere, Belgische Baarle-Hertog behoren. Formeel had hij dus niet het recht, geen arts zijnde volgens het Belgische recht, om in Baarle-Hertog praktijk uit te oefenen. De zaak was aanhangig gemaakt nadat de Belgische dokter in Baarle-Hertog, die nooit bezwaar had gemaakt tegen het feit dat dokter Bloem ook Belgische patiënten had, zijn practijk had overgedaan aan een opvolger.

En dan in Zeeuws Vlaanderen! Daar zoekt de Belgische kwakzalver Carolus Vleugels de arm van de Belgische justitie, die hem al eens tot twee maanden gevangenisstraf heeft veroordeeld, te ontgaan. In een genoegelijk hotel ontvangt hij zijn patiënten van over de grens. Hij loopt er, meent hij, minder kans op zware straffen, dan in zijn eigen land. Hij rekent echter wel de (hoge) tarieven die Belgen gewend zijn aan kwakzalvers te betalen: 40 gulden per consult. En dan hoort men, dat Vleugels zo'n honderd patiënten per dag in consult ontving!

Geheimen van de pijlstaartolie

VERVOLG VAN BLZ. 3

dan is het hooguit". Deze komt beslist niet in de handel, want onder de bemanning die aan boord is wordt meestal geloot, wie het levertje mag hebben. Dat blijft daarna angstvallig in de familie. „Mocht er inderdaad pijlstaartolie in de handel komen, dat moet u op uw uiterste hoede zijn, want dan kunt u zonder enige twijfel aannemen, dat men hier weer met een ander waardeloos vervangmiddel winst probeert te maken".

Ook de heer Ouwehand verzekert dat de pijlstaartolie in onze vissersplaatsen (Vlaardingen, Scheveningen, Katwijk. IJmuiden, Zuidhollandse Eilanden, Waddenkust) bekend is. Zelfs zouden oudere doktoren in de vissersplaatsen er grote waarde aan hechten. Momenteel zelfs al jongere doktoren, schijft ons de heer Ouwehand. Het gebruik? Smeermiddel tegen gewricht en spierpijnen, gekneusde en zelfs gebroken ribben. Tegenover de mening van andere briefschrijvers, dat het tegen reumatiek niet helpt, is de heer Ouwehand een ander oordeel toegedaan.

Wij zijn de briefschrijvers erkentelijk voor hun toelichtingen.

„Blinden zien bliksem uit mijn handen slaan"

IN DE GROENSTRAAT te Nijkerk praktiseert een lid van de Nederlandse werkgroep van Praktiserende Genezers, de heer C. van de Bor. Een verslaggever van het Centrum te Utrecht, die in Nijkerk eens een kijkje ging nemen, noemt hem een gemoedelijk uitziende vijftiger, die wars is van publiciteit, want hij heeft het al te druk.

Van de Bor zou blinden en slechtzienden genezen. De verslaggever heeft geen blinden ontmoet, maar de „genezer" verzekerde hem, dat de telefoon van de vroege ochtend tot de late avond gaat; blinden en slechtzienden uit het hele land. „We hebben een enorme wachtlijst moeten aanleggen".

De genezer rekent nu duizend gulden per kwartier om verslaggevers te woord te staan. „Voor duizend gulden per kwartier mag u hier staan", zei hij tot de verslaggever, die toen naar een smalle gang werd geloodst. Daar stond de deur op een kier en dan kan men horen wat „zij" (nadruk op zij) zeggen. „Ik zeg niets, maar zij zeggen, dat zij de bliksem uit mijn handen zien slaan".

De heer Van de Bor zou twee gevallen noemen. Een vrouwtje, dat bijna volslagen blind was, kon na twee behandelingen de krant weer lezen. En het andere geval?, informeerde de verslaggever. „Nee, dat vertel ik niet. Duizend gulden per kwartier, voor minder doe ik het niet", aldus Van de Bor. Hij wil dat geld overmaken aan bejaardentehuizen, maar de verslaggever verzekert hem dat zulke duur betaalde interviews niet tot de gebruiken behoren in de vaderlandse perswereld.

Hij mag even de wachtkamer zien, waar het vol stoelen staat. Van de Bor stopt een pijpje en houdt vast aan zijn duizend gulden. En dan mag er nog niet eens gefotografeerd worden De verslaggever gaat maar weg. Buiten ontmoet hij twee bejaarde boeren. Zij blijken niet slechtziend te zijn, maar slecht ter been. „Dat is zijn specialiteit", weet de chauffeur van de auto te vertellen, die de twee mannen naar Nijkerk heeft gebracht. „Ik kom uit Blaricum en bij ons in de buurt woont een grote groep mensen, die zich door hem (Van de Bor) laat helpen". Op sommige dagen rijdt de chauffeur drie keer heen en weer tussen Blaricum en Nijkerk. Maar hij heeft nooit een slechtziende patiënt ontmoet.

Mr. Kruseman was verdediger

Carolus Vleugels krijgt boete van f 2100

'NOU ZAL IK maar ander werk zoeken. Hier houd ik er beslist mee op. Misschien kan het in Duitsland, daar is geen wetgeving op dit gebied', zei de 52-jarige vertegenwoordiger Carolus F. Vleugels alias „prof. Wings", bekend 'praktiserend genezer' uit het Belgische Brasschaet donderdag 23 maart voor het kantongerecht te Oostburg nadat het vonnis was geveld over zijn activiteiten in Zeeuws-Vlaanderen: *f* 2100 boete. Dat vonnis was gespecificeerd: zeven maal *f* 300 voor het zeven maal onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst vorig jaar september in Sluis. In het proces-verbaal hadden meer namen kunnen staan: tweehonderd patiënten werden door hem in vier zittingen, in Sluis en Hulst elk twee, in september geholpen. Per consult rekende hij ongeveer veertig gulden. Daarna is Vleugels al weer twee maal geverbaliseerd: in Sluis en Hulst in februari dit jaar zoals men in het maartnummer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij kan lezen.

Betrekkelijk mild

Het vonnis was nog betrekkelijk mild uitgevallen bij kantonrechter mr C. J. M. van Hees. Officier van justitie mr N. van Raalte had zeven maal *f* 500 geëist. Het bleek een duidelijke opluchting voor de Belg, die juridisch terzijde werd gestaan (in een anderhalf uur durend pleidooi) door mr G. E. Kruseman uit Laren (NH) juridisch adviseur van de Nederlandse werkgroep van praktiserende genezers.

De werkwijze van Vleugels was eenvoudig: in Sluis en Hulst huurde hij hotelkamers, waar hij zijn — hoofdzakelijk — Belgische patiënten ontving, omdat hij die nu eenmaal niet in België kan ontvangen. Carolus Vleugels trok er dus voor over de grens. De Nederlandse politieautoriteiten zaten hem overigens steeds op de hielen. In Sluis deed de politie 6 september vorig jaar een inval. Die inval leidde tot deze rechtszaak.

Met pendelapparaat

In het hotel te Sluis zaten veertig klanten te wachten. De kwakzalver boog zich intussen over anatomische kaarten, die hij met een wichelroede of een pendelapparaat bewerkte.

(Deze slinger of pendel hebben wij in het septembernummer 1965 van het Maandblad beschreven. Zij zou ontworpen zijn door de Weense ingenieur Ludwig Straniak. De Duitse kwakzalver Mangold, die in Zeilsheim in de buurt van Frankfort aan de Main zijn praktijken uitoefent pleegt de slinger boven een grote marmeren studiebuste te houden of boven een anatomische atlas. De slinger of pendel begint dan dáár te bewegen, waar de plaats van het zieke orgaan zich bevindt. In het nummer van juli/augustus 1965 hebben wij melding gemaakt van een „genezer" in het Westen van Frankrijk, die de „boer opgaat" met een „toverslinger" aan het spatbord van zijn fiets. Deze slinger wordt beïnvloed door de „straling", die het zieke lichaamsdeel zelf uitzendt!)

Aan de politie verklaarde Vleugels, dat hij deze instrumenten — die nu bij de kantonrechter op de groene tafel lagen — beslist niet nodig had voor een diagnose. Hij kon het ook zonder wichelroede: aan de hand van een pasfoto van zijn patiënt. Als hij het plaatje had gezien boog hij zich weer over de kaarten.

Hoogst kwalijke zaak

De officier van justitie vond, dat de Belg een zekere moed niet viel te ontzeggen. 'Hij ontziet het niet om diagnose te stellen binnen de vijf minuten. Ook ongeneeslijke patiënten durft hij aan. Ik vind dit een hoogst kwalijke zaak. Meneer Vleugels heeft in België al ettelijke veroordelingen achter de rug. Hij zat daar acht maanden in de cel'.

Mr Kruseman kwam onder andere aandragen met cijfers over niet erkende praktijken: in Nederland zijn 600 ‚genezers" werkzaam met totaal 300.000 patiënten. Na de oorlog werden er bijna honderd veroordeeld. De laatste jaren liep het aantal veroordeelden terug tot acht, wat mr Kruseman meende te kunnen herleiden tot een zekere vorm van ‚begrip' voor het werk van de genezers. De wetgeving op dit punt (artikel 436 van het Wetboek van strafrecht: geen bepaald beroep uitoefenen, waartoe men niet is toegelaten) noemde hij ‚hopeloos verouderd'. De heer Kruseman ging uitvoerig in op de NWP. en op de normen, die worden gehanteerd voordat men iemand als lid toelaat: reputatie en enquete oud-patiënten naar de afloop van een behandeling.

Niet onder de indruk

De kantonrechter bleek niet erg onder de indruk van het betoog van mr Kruseman. Zeker niet nadat de arts S. Lelie, geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid in Zeeland als getuige-deskundige was gehoord. Dokter Lelie stelde, dat er sprake was geweest van uitoefening van de geneeskunst temeer omdat Vleugels ook was overgegaan tot het uitschrijven van recepten. Mevrouw Vleugels verzorgde zijn administratie. De genezer mocht zittend zijn vonnis aanhoren: zijn raadsman verklaarde constant, dat de gezondheidstoestand van zijn cliënt ernstig had geleden na de recente justitiële moeilijkheden.

Behalve de moeilijkheden in West Zeeuws-Vlaanderen (in september aan het rollen gebracht door zowel de hotelhouder zelf als door artsen, die een klacht indienden bij de inspectie voor de volksgezondheid) was er de inval in februari in het hotel in Hulst, na die in Sluis. Daar had Vleugels de politie kennelijk verwacht: hij had zijn hotelkamer op slot en de administratie van zijn patiënten was onvindbaar. In het café-restaurant van het hotel zaten toen waarschijnlijk nog verscheidene mensen op een consult te wachten.

„Tegen vage buikklachten"

IN HET VORIGE nummer van ons maandblad maakten wij op bladzijde 4 melding van de moeilijkheden in Aalten rondom een ouderling, die een spreekkamer afstaat aan wat hij noemde een „homoeopaat", de kwakzaver V. uit Friesland. Wij kwamen de naam V(eeman) ook nog tegen in een overdruk uit het Pharmaceutische Weekblad met mededelingen van het Rijksinstuut voor Geneesmiddelenonderzoek.

Dit instituut onderzocht poeders en tabletten tegen vage buikklachten (afkomstig van „psycholoog" Veeman, Herenwaltje 5 te Leeuwarden). In het poeder vond men een mengsel van melksuiker, tarwezetmeel en een zeer fijn samengesteld plantenpoeder, dat men slechs ten dele kon identificeren. Men vond er wat kinabast in, fragmenten van bladeren en andere „simplicia" (niet-samengestelde geneesmiddelen). Bovendien werd een antrachinonhoudend extract gevonden. De asrest was gering en bevatte een spoor ijzer. De tabletten met een gemiddeld gewicht van 146 mg, bleken melksuiker, tarwezetmeel en talk te bevatten; ze hebben een zwakke pepermuntgeur. In de asrest een geringe hoeveelheid calcium.

Twee hooggeleerde waarschuwingen

ONZE DOELBEWUSTE STRIJD tegen het ge(mis)bruik van geneesmiddelen en het hiertoe aanzettende geadverteer in de lekenpers kreeg de laatste tijd onverwachte hooggeleerde steun.

In zijn inaugurale rede wees professor Dr. H. O. Nieweg er met klem op hoe gevaarlijk het gebruik van aspirine wel kan zijn. Reeds jarenlang was algemeen bekend, dat dit geneesmiddel bij ondeskundig gebruik tot ernstige maagbloedingen aanleiding kan geven. De nieuwe hoogleraar in de Hematologie heeft bij zijn ambtsaanvaarding daar nog aan toegevoegd, dat ook een ernstige bloedziekte in bepaalde gevallen het gevolg kan zijn van gebruik van dit medicament.

Voor de zoveelste maal leggen wij de firma Bayer, alle andere fabrikanten van aspirine-houdende geneesmiddelen alsook de K.O.A.G.G. de gewetensvraag voor of zij ook onvoorwaardelijk achter de daarvoor in de lekenpers gemaakte reclame (blijven) staan.

Prof. Dr. E. M. Cohen gaf in een lezing als zijn mening, dat het wenselijk zou zijn de geneesmiddelen — vooral die voor kinderen — minder lekker en minder aantrekkelijk van uiterlijk te maken, en af te leveren.

Ook wij wezen reeds herhaalde malen op het grote gevaar van de neiging der geneesmiddelen-fabrikanten om hun produkten een snoepgoedachtig uiterlijk mee te geven.

Professor Cohen verklaarde zich bovendien ook nog tegenstander van de ongelimiteerde reclame voor geneesmiddelen en zou deze wijze van aanbevelen liefst geheel zien vervallen. Een uitspraak naar ons hart.

A. P. N. DE GROOT.

0.000.000.001 gram fluor

In aansluiting op de hoofdartikelen over homoeopatie, die onze voorzitter in het Maandblad tegen de Kwakzalverij schreef een wonderlijk bericht uit Den Haag. Wij vonden het in de Haagse Courant. Mevrouw G. Ch. A. Droste heeft in een adres aan de gemeenteraad van Den Haag er op aangedrongen niet toe te stemmen in fluoridering van het drinkwater. Dit is uiteraard haar goed recht, evenals haar aandringen op het beschikbaarstellen van niet-gefluorideerd water voor degenen, die dat wensen.

Maar nu haar argument. Men kent de strijdvraag: is dit toedienen van fluor schadelijk of niet? Mevrouw Droste wist de oplossing. Zij heeft calcium fluor als medicijn moeten gebruiken. Zij gebruikte het medicament bij vergissing gedurende een maand, drie weken langer dan was voorgeschreven, waarna vergiftigingsverschijnselen optraden. Die verschijnselen schrijft zij toe aan het gebruik van calcium fluor.

Dr. F. F. L. Lingen, directeur van de G.G. en G.D., verklaarde naar aanleiding van dit adres dat zijn dienst dit geval heeft onderzocht. Daarbij is gebleken dat mevrouw Droste door een homoeopatische arts een medicament is voorgeschreven, dat een miljardste gram fluorzout (D12 om in homoeopatische termen te spreken) per dosis bevatte. Dat is veel minder fluor dan zich thans reeds in het drinkwater bevindt.

„Bestraal uw maagzweer"

IN DEN HAAG is momenteel een firma actief met verkoop in zaaltjes van hoogtezonnen en stralingsapparaten. De apparaten worden aanbevolen „voor uw gezondheid in dit gevaarlijke klimaat". Zij worden gedemonstreerd door personen in witte jassen. Het Consumenten Contact Orgaan waarschuwt tegen de verregaande pressie die bij deze zaaltjes-verkoop op het publiek wordt uitgeoefend.

In het vouwblad, dat over het stralingsapparaat wordt uitgereikt, staat bijvoorbeeld dat men met dit apparaat o.m. maagzweren kan bestralen en blaasontstekingen en bronchitis kan behandelen.

Wie naar zo'n zaaltje gaat — raadplege zijn huisarts.

De schade kan anders méér zijn dan de *f* 119 of *f* 159 die de apparaten kosten.

Wederom jammerlijke misslag van Croiset

ONDER HET HOOFD: „Verdwijning Alkmaarse jongen" publiceerde de Gooi- en Eemlander op 10 maart 1967 aan het slot van het berichtje:

„De paragnost Gerard Croiset werd advies gevraagd. Hij raadde aan te dreggen bij een molen in een sloot vlakbij een peillat. Inderdaad staat er een molen in de Kromme Tocht in de Bergermeerpolder, maar het dreggen had geen resultaat".

Een wel zeer uniek en weldoordacht advies van de roemruchte „helderziende", temeer als men bedenkt, dat de fiets van het slachtoffertje in de buurt in een sloot was aangetroffen.

Reeds de volgende dag openbaarde hetzelfde dagblad onder de titel:

„Jongeman bekent moord op verdwenen kind. Zedenmisdrijf opgehelderd", hoe de dader zich bij de politie had gemeld en laatstgenoemde de h o u t o p s l a g p l a a t s had gewezen, waar het lijkje achter een paar hardboardplaten was verstopt. Over het volkomen falen in het geven van „aanwijzingen" door de paragnost werd — als te doen gebruikelijk — met geen woord gerept.

Bij ons riep deze misslag van Gerard Croiset de herinnering op aan een soortgelijke dwaling van deze „helderziende", toen hij hemel en aarde heeft doen bewegen om het Singel in Amsterdam af te laten dreggen terwijl de twee slachtoffertjes later in een op slot geschoten kist ergens in een opslagplaats werden ontdekt.

Dit zijn niet de enige verkeerde aanduidingen van genoemde paragnost; van hem kennen we meer foutieve „aanwijzingen", die er niet om liegen. En dan te bedenken, dat hij er niet voor terugschrikt (ook) voor zulke ingeteelde „tips" achteraf aan de beproefde nabestaanden een rekening van *f* 150.— (jawel: honderdvijftig guldens) aan te durven bieden. Zouden zijn ogen bij deze handeling ook door de mist of opwellende tranen zijn verduisterd?

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. *f* 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters *f* 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling *f* 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... *f* 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 5, MEI 1967

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

aflossing van de wacht

IN ONZE ARTIKELENSERIE BELEIDSASPECTEN werd onder het hoofd: Ons voorstel ter verbetering (maart 1966) gesteld:

> „Een apart Ministerie van Volksgezondheid met aan het hoofd een, als medicus gekwalificeerde, Minister. Mocht bij deze constellatie behoefte bestaan aan een Staatssecretaris, dan ware voor deze functie b.v. een apotheker aan te trekken"

Dit inzicht spruit voort uit onze vaste overtuiging, dat een optimale gezondheidszorg slechts te verwezenlijken zal zijn indien opgezet onder leiding van een apart Ministerie, in nauwe samenwerking met Ministeries, die bepaalde para-medische onderdelen behartigen (Sociale aken, Maatschappelijk Werk, Recreatie).

Deze principiële omschakeling in ons Regeringsbestel lijkt — politiek gesproken — nog niet „haalbaar", al is — tot onze vreugde — bij de jongste Regeringswisseling een eerste stap in deze richting gezet.

Als Staatssecretaris van de afdeling Volksgezondheid van het Ministerie van Sociale Zaken èn Volksgezondheid toch werd eindelijk (weer) een medicus gezocht en aangesteld, terwijl in diens — opengevallen ambtelijke — plaats als Directeur-Generaal een apotheker werd benoemd.

Naar onze verwachting wijst deze laatste benoeming er op, dat ook bij komende Regeringswisselingen de plaats van Staatssecretaris van de Volksgezondheid zal (moeten) worden bezet door een medicus.

We zijn dus op de goede weg en hopen slechts, dat zo spoedig mogelijk — liefst reeds bij de eerstvolgende gelegenheid — de lijn verder zal worden doorgetrokken in de — door ons boven aangegeven — richting.

Moge in dezen de nuchtere noodzakelijkheid het spoedig winnen van de politieke wenselijkheid.

A. P. N. DE GROOT

HYPNOSE op tv is „buitengewoon griezelig"

● VOOR BRIEF ZIE BLZ. 4

AAN DE HOOFDINSPECTEUR voor de Geestelijke Volksgezondheid heeft het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij een brief gezonden, naar aanleiding van het gebruik van hypnose op het televisiescherm. In deze brief wordt verzocht maatregelen te treffen die noodzakelijk zijn om herhaling van deze voor de geestelijke volksgezondheid gevaar opleverende televisievoorstellingen te voorkomen. „Hypnose op het toneel of in de tv-studio moet wettelijk verboden worden", aldus de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Hij sprak deze woorden tijdens de vergadering van de vereniging, op 22 april te Amsterdam gehouden. Leden hadden gevraagd naar het oordeel van de vereniging over deze zaak.

HYPNOSE MAG GEEN behandeling op het toneel zijn. De hypnose blijve uitsluitend en alleen voorbehouden als een ingreep door deskundigen, door artsen. Iemand die hypnotiseert moet behoorlijk opgeleid zijn, aldus de heer De Groot, die het optreden als hypnotiseur van de illusionist David Berglas in het programma Opus 13 (Vara-televisie) „buitengewoon griezelig" vond.

MEN ZAL ZICH herinneren dat op de in november te Utrecht gehouden ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij hetzelfde televisie-programma ter sprake kwam. De Vereniging tekende toen verzet aan tegen het aankondigen van wat de Engelse illusionist Berglas presenteerde op het tv-scherm, als „bovennatuurlijk".

De voorzitter had naderhand hierover een bespreking met functionarissen van de Vara. Deze hadden begrip voor het standpunt van de vereniging.

Het is goed hier even in herinnering te roepen wat er zaterdagavond 15 april geschiedde tijdens de uitzending van „Opus 13". Niet alleen op het toneel werden mensen gehypnotiseerd door David Berglas maar twee kijkers, een vrouw in Amsterdam en een onderwijzer in Soest raakten onder hypnose. Per telefoon had Berglas, aanvankelijk met succes, de onderwijzer toegesproken. Toen dat niet hielp werd ook nog een geluidsbandje gemaakt met de stem van Berglas. Dat werd naar de onderwij-

vervolg blz. 2

32237

is het postgironummer van de penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij (Amsterdam). Hij ziet graag uw contributie ad f 7.50 over 1967 tegemoet (Eventueel ook op gemeentegiro K 1672). .... Enige leden hebben hun contributie over 1966 nog niet voldaan. Ook dat wil uw penningmeester nu graag zo gauw mogelijk inboeken!

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

„Buitengewoon griezelig"

vervolg van blz. 1

zer in Soest gezonden, maar ook de huisarts moest er aan te pas komen.

Het andere slachtoffer dat geheel buiten zinnen was geraakt, werd door Berglas genezen met een telefoongesprek.

Hypnose wordt in de geneeskunde in verschillende gevallen gebruikt. Een enkele keer gebruiken tandartsen het wel om een patiënt onder hypnose te kunnen behandelen. In Frankrijk werd het wel voor allerlei operaties gebruikt, maar het voortschrijden van de narcose-techniek leidt er toe, dat ook daar te lande de hypnose voor dergelijke doeleinden minder wordt gebruikt. Zeer bekend is verder het gebruik van de hypnose bij psychiatrische behandelingen. Sigmund Freud heeft de hypnose gebezigd om naar het onderbewustzijn verdrongen zaken op het spoor te komen en zo de patiënt te genezing. Ook de religieuze hypnose is niet onbekend: monniken op de berg Athos brachten zichzelf in hypnose door op het lichtsterretje te turen dat de zin in een stuk glas teweeg brengt.

Uiterst gevaarlijk

AAN DE DISCUSSIE over het gebruik van de hypnose als amusement op een tv-programma, zoals deze discussie zich ontspon in onze ledenvergadering, ontlenen wij nog het volgende.

Het bestuurslid J. M. de Haas: Het is een uiterst gevaarlijke zaak. Wat kan er bijvoorbeeld niet gebeuren, wanneer degenen die op het toneel in hypnose zijn gebracht, buiten komen en nog niet geheel zijn ontwaakt? De heer De Haas keerde zich ook tegen de Amsterdamse arts dr. O. M. de Vaal, die gezegd heeft het helemaal niet erg te vinden, wanneer voor een amusementsprogramma hypnose wordt gebruikt. „Hij is er helemaal naast".

Een zeer kwalijke zaak, stemde het lid, de heer Van Batenburg in.

Het bestuurslid M. Paulissen: De reacties op deze uitzending pleiten voor instelling van een eigen bureau van onze vereniging. Dan had men op staande voet kunnen reageren, een persconferentie beleggen, een communiqué uitgeven. Ons apparaat is onvoldoende . . .

De voorzitter: Te enenmale onvoldoende.

Het bestuurslid J. Noord: Dat geval van Berglas is naar mijn mening een

Hypnose hoort niet op beeldbuis

VELE PENNEN ZIJN in beweging gezet door het hypnose-experiment op de beeldbuis door David Berglas. Wij knipten voor U uit verschillende bladen uitlatingen hierover.

Trouw (medische medewerker): „. . . bij de programmaleiding (kon men) zich wel eens beter realiseren wat de mogelijke gevolgen van een uitzending voor vele zwakbegaafde of psychisch labiele mensen kunnen zijn. (. . .) Hoewel men uiteraard niet met alles en iedereen kan rekenen, moet toch de gezondheid van de kijker in de ruimste zin des woords (dus ook psychisch, sociaal en religieus) wel op de voorgrond staan. (. . .) Hypnose leent zich niet voor vertoning in variété en zeker niet voor de televisie, daar de gevolgen voor toeschouwers buiten de zaal niet meer door de hypnotiseur kunnen worden gezien, zo nodig hersteld.

★

De Tweede Kamerleden dr. C. Boertien en drs. A. D. W. Tilanus hebben aan de minister vragen gesteld. „Hypnose", aldus de heer Tilanus, „is een vorm van geneeskunst, die in de spreekkamer van een arts thuishoort en niet op de planken tot vermaak van het publiek".

★

De Telegraaf (uit brief van mevrouw Geervliet-Dorlas): „Moet het feit, dat de twee mensen, die na het experiment met hypnose in een volkomen hulpeloze en deerniswekkende toestand kwamen te verkeren, ons niet te denken geven?"

★

Gooi- en Eemlander: De onderwijzer J. van Dorresteijn, die zaterdag via het programma Opus 13 onder hypnose is geraakt, blijkt woensdag in een ziekenhuis te zijn opgenomen. Zoals gemeld, bracht de Engelsman David Berglas hem via de beeldbuis in een hypnotische slaap, waaruit hij met moeite gewekt kon worden, dank zij de dwingende stem van Berglas die op een bandrecorder was opgenomen. Daarna moest de heer Van Dorresteijn van zijn huisarts rust houden. Men moet aannemen — zijn familie geeft geen inlichtingen — dat de rust nog niet tot het gewenste resultaat heeft geleid.

★

Louis Sinner van het Algemeen Dagblad stapte naar prof. Tenhaeff te Utrecht, de lezers van ons maandblad wélbekend. Deze zei hem o.a.: „IK vindt het een verdomd gevaarlijk spel. Het is spelen met de geestelijke volksgezondheid. Sommige mensen voelden zich horig aan Berglas. Het zijn vooral de mensen met een zwakke persoonlijkheidsstructuur die slachtoffers worden".

En verder (nog altijd is emeritusprofessor Tenhaeff aan het woord): Hypnose is slechts verantwoord voor medische doelen, wanneer de gehypnotiseerde weet wat er gaat gebeuren en daarvoor zijn toestemming heeft gegeven. Het is mens-onwaardig dat ten aanschouwe van miljoenen kijkers met mensen wordt gespeeld".

★

A. Popelier verwijst in de Haagsche Corant naar het boekje van F. L. Marcuse „Hypnose", dat in een eenvoudige uitgave in de boekhandel te krijgen is. „Hypnose is wel degelijk een ‚echt" verschijnsel en geen truc, waarmee lichtgelovigen worden beetgenomen". De heer Populier vertelt verder dat onlangs in de BBC-studio's in Engeland een experiment werd uitgevoerd met uitzending in een besloten kring van ontvangers. De hypnotiseur, Peter Casson, richtte zich via het televisiebeeld tot twaalf personen, van wie vijf onder hypnose kwamen. Een toekijken tot wie de hypnotiseur zich niet richtte raakte echter ook onder hypnose. Gezien het succes van dit experiment en het daaruit voortvloeiende gevaar dat kijkers gehypnotiseerd zouden worden, zonder dat iemand in de buurt is om hen „wakker" te maken, heeft men vastgesteld dat een tv-uitzending over hypnose niet aan te bevelen is.

★

Dr. W. Oesterreicher, neuroloog en psychoterapeut, in een gesprek met een verslaggever van de Telegraaf: „Ik ben zeer gekant tegen dit soort programma's, omdat men er eigenlijk onbevoegd de geneeskunst mee uitoefent. (. . .) En ik verbaas mij er over dat men dergelijke programma's op het scherm durft te brengen".

---

en al leugen en bedrog. Een paar handlangers zijn omgekocht. De journalisten vliegen er in, want die weten er ook niet voldoende van.

De voorzitter, hierop inhakend, beklaagde zich erover, dat de pers nooit iets publiceert over het feit, dat er op Croisets aanwijzingen niets wordt gevonden. „Dat is ons grote bezwaar, dat zoiets niet geschiedt. Dat niet wordt gepubliceerd: zie, hoe misselijk mis deze mens is geweest".

Moet stichting werk van vereniging over nemen?

MOET ER EEN stichting komen om de bestrijding van de kwakzalverij ter hand te nemen? Moet de vereniging worden omgezet in een lichaam van donateurs tot steun aan die stichting? Dit vergaande plan werd ter sprake gebracht op een vergadering van de commissie voor de interne reorganisatie. De heren J. Noord en J. M. de Haas deden hierover mededelingen op de ledenvergadering, op 22 april in het American Hotel te Amsterdam gehouden.

Met het plan er een stichting van te maken kwam de heer Dick Schiferli voor de dag, die samen met mr. P. J. Mijksenaar, de onlangs met pensioen gegane directeur van de afdeling voorlichting en representatie van de gemeente Amsterdam, zich bereid heeft verklaard van advies te dienen. De heer Schiferli is een zeer bekend-reclamedeskundige, die o.a. een aantal jaren voorlichtingsman is geweest bij de Ned. Spoorwegen.

Een stichting zou meer kans maken om zich de steun te verwerven van een aantal industrieën, die niet in de lekenpers adverteren en van een aantal artsen, bereid om jaarlijks een flinke donatie te geven, alsmede van de standsorganisaties, de Kon. Ned. Maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst, de Kon. Ned. Mij ter bevordering der Pharmacie, de Ned. Mij ter bevordering van de Tandheelkunde en de Kon. Ned. Mij voor Diergeneeskunde.

Snelle informatie

ZULK EEN STICHTING zou de keuringraad voor advertenties (KOAGG) moeten stimuleren, zij zou public relations moeten verzorgen en bij geruchtmakende rechtszaken tegen kwakzalvers acte de présence moeten geven. Men wil dan het bureau bij een jurist onderbrengen. Het secretariaat zou pers, regering, televisie en radio van snelle informatie moeten voorzien op het gebied van de bestrijding van de kwakzalverij.

Het lid, de heer H. J. van Batenburg, vroeg na deze uiteenzetting, dat het hem niet duidelijk was of men met een stichting meer armslag zou krijgen, meer leden, meer financiële steun, meer gehoor bij de regering. „Dat wordt niet duidelijk gemaakt. Ik zie geen grond, dat het beter zou gaan met betaalde krachten".

De voorzitter: Alles gebeurt nu door de welwillendheid van de bestuursleden. Wij moeten, ik heb dat al jaren gezegd, een eigen gebouw hebben, „met levende have". Dan kunnen wij een zaak als van Van den Bor in Nijkerk of van Carolus Vleugels in Zeeuws-Vlaanderen onderzoeken. Bij elke strafzitting tegen een kwakzalver moet iemand van ons zitten, die er verslag van kan geven. Dat alles kan niet omdat we niet voldoende leden hebben. Bij een stichting kan méér.

De heer Noord: Wij steunen nu op één man en niemand kan het overnemen.

EEN GELIEFD TERREIN voor kwakzalveren is de kaalhoofdigheid. Heel vreemde lieden houden er zich soms mee bezig en in de loop van de tijd hebben wij allerlei figuren moesten signaleren die zich, volkomen onbevoegd, zetten tot het „genezen" van haarziekten. „Genezen" dat op niets uitliep — maar het niets moest gepeperd worden betaald.

In de drie grote steden zijn Harvard-haarinstituten verschenen, die de goedgelovige burger beloven 122 haarziekten te zullen genezen. De Vereniging tegen de Kwakzalverij wil eens nadere gegevens verzamelen over deze aangelegenheid en de zaak werd ook op de jongste ledenvergadering te Amsterdam ter sprake gebracht. De specialist op dit terrein, ons bestuurslid, dokter J. van Baak, dermatoloog te Utrecht, was wel wat verbaasd over het getal van 122 haarziekten. „Er zijn bij lange na geen 122 haarziekten".

DE HEER VAN Batenburg vroeg verder: Waarom zou een stichting meer kunnen bereiken dan een vereniging?

De heer Noord: Een stichting is bewegelijker. Is de vereniging niet een beetje verouderd? Met een stichting is het soepeler werken.

Mr. J. E. Goudsmit:: Bij een stichting krijgt men eerder grote bedragen binnen. Het bestuur van een stichting wekt meer vertrouwen van geldgevers omdat het vaststaat — bij verenigingen kan het bestuur worden gewipt.

De heer J. M. de Haas: Als ik de bedragjes zie, die de Maatschappijen (namelijk de standsorganisaties van medici, tandartsen, etc.) geven aan verenigingen! . . . Maar als je de Maatschappijen als participant in je stichting kunt betrekken — dan komen er grote bedragen los. Zo kómen we er nooit uit. Er moeten tenminste 5.000 van de 12.000 artsen lid zijn.

De voorzitter vestigde er de aandacht op, dat de besprekingen over de stichting nog in een zéér voorlopig stadium verkeren. Maar de commissie voor interne reorganisatie zal het terrein verder verkennen, zulks met behulp van de heren Schiferli en Mijksenaar. De ledenvergadering ging hiermee accoord.

SIMPLICIA

IN HET APRILNUMMER van het Maandblad was in het artikeltje „Tegen vage buikklachten" (bladzijde 5) de verklaring van „simplicia" weggevallen. Achter het woord „simplicia" had namelijk moeten staan: („gedroogde geneeskrachtige planten of delen daarvan"). Deze simplicia werden aangetroffen in poeders tegen „vage buikklachten", afkomstig van „psycholoog" Veeman te Leeuwarden.

Waarom geen colleges over kwakzalverij?

VOOR CIRCA DERTIG farmaceutische studenten van de Rijksuniversiteit te Groningen heeft de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, de heer A. P. N. de Groot, een lezing gehouden. Hij heeft daarbij allerlei zaken geput uit het oude archief van de vereniging en zich uiteraard in het bijzonder bezig gehouden met het farmaceutische aspect van de kwakzalverij, met pillen, kruiden en poeiertjes van dubieuze aard. Hij heeft ook een aantal kwakzalverige oude boekjes laten rondgaan, die zeer de belangstelling van de studenten wekten.

De heer De Groot heeft de studenten ook deelgenoot gemaakt van zijn bezwaren tegen de werkwijze van de keuringscommissie KOAGG, die advertenties van geneesmiddelen en geneeswijzen keurt. Maar onvoldoende, aldus de voorzitter. De commissie is uit het particuliere bedrijfsleven in samenwerking met de kranten tot stand gebracht om overheidsingrijpen te voorkomen. Bijzonder ernstig vond de heer De Groot het dat geneesmiddelen als „snoep" op de markt worden gebracht.

Een bezwaar achtte de heer De Groot het ook, dat er voor medici en farmaceuten nooit behoorlijk colleges worden gegeven over de kwakzalverij.

Bij de levendige discussie die ontstond na de voordracht van de heer De Groot bleek de aanwezige hoogleraar, prof. Van Os, veel sympathie voor de doelstelling van de vereniging te koesteren.

In 1966: vele waarschuwingen, vele adviezen

HET AANTAL LEDEN van de Vereniging tegen de Kwakzalverij en het aantal abonné's op het Maandblad bleef in 1966 vrijwel constant. Op 31 december 1966 stonden 915 leden en 29 abonné's te boek. Wij lezen dit in het uitvoerige jaarverslag van de secretaresse, mevrouw J. W. J. Vermeulen, dat tijdens de jongste ledenvergadering werd goedgekeurd.

Het verslag gewaagt voorts van de vele activiteiten van de vereniging en het slagvaardig beleid, zoals de brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer, waarin tot uitdrukking wordt gebracht, hoe teleurgesteld de vereniging is dat de bestrijding van de kwakzalverij niet wordt genoemd in de Volksgezondheidsnota 1966.

De voorzitter zorgde voor voorlichting in allerlei vormen — hij was behulpzaam bij het totstandkomen van scripties over de kwakzalverij, stond interviews toe aan dagblad- en radioverslaggevers, hield lezingen.

Ook op ander terrein werden in het verslagjaar activiteiten ontplooid. Zo werd na een ongevraagd ontvangen van een zending natuurgeneesmiddelen (waarbij gemakshalve, tevens een gepeperde nota werd ingesloten) de farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid van deze ongewenste handeling op de hoogte gebracht. Na onderzoek bleek helaas door de slimme wijze van ontduiken van de wettelijke bepalingen hiertegen geen maatregelen genomen te kunnen worden. Teneinde het publiek op deze verraderlijke wijze van klantenwinning attent te maken en te proberen het de ogen te openen voor het gevaar, dat hierin verscholen ligt, werd contact opgenomen met de redactie van de „Consumentengids". Naar wij vernamen heeft laatstgenoemde de toezegging gekregen dat voortaan een dergelijke handelswijze zou worden vermeden.

HET VERSLAG VERMELDT voorts o.a. dat de directeur van de Ned. Bond voor Moederschapszorg en Kinderhygiëne de mening vroeg over een advertentie van een kwakzalversmiddel, aangeboden ter plaatsing in een folder, door deze bond aan jeugdige moeders uit te reiken. Het afwijzend advies werd dankbaar aanvaard.

De specialist voor stofwisselingsziekten, mevr. M. Lubbers-Matveld verzocht en verkreeg uiteraard nadere gegevens over kwakzalverij op het terrein van de suikerziekte.
De Inspecteur in algemene dienst bij de Hygiëne van het Milieu, de heer Kolstee, won bij de vereniging advies in omtrent gevaren, verbonden aan het gebruik van radium-houdende bekers, daar over dit onderwerp bij de officiële instanties geen gegevens bekend bleken. De vereniging kon hem van dienst zijn door uitvoerige gegevens omtrent de kwakzalverachtige wijze van in de handel brengen van deze bekers in de jaren dertig te diepen uit ons waardevolle archief.

Onze geldmiddelen

TIJDENS DE LEDENVERGADERING, op 22 april in het American Hotel te Amsterdam gehouden, werd de penningmeester van de vereniging, de heer L. Brest décharge verleend van zijn beheer over het jaar 1966. Hem werd bij monde van de voorzitter dank gebracht voor zijn nauwkeurig beheer. Financiële zorgen kent de vereniging niet al heeft zij, om grotere taken op zich te nemen een aanmerkelijk ruimere armslag nodig.

	UITGAVEN	ONTVANGSTEN
Secretariaat	ƒ 489,30	
Kleine kas	,, 10,80	
Diverse kosten	,, 49,50	
Vergaderingen	,, 303,60	
Lezingen	,, 100,—	
Contributies		ƒ 7.512,60
Maandblad	,, 5.104,07	
Maandbl. nog te betalen	,, 627,41	
Reorganisatie	,, 50,—	
Incassokosten	,, 69,34	
Abonnementen		,, 477,27
Rente		,, 473,68
Batig saldo	,, 1.659,53	
	ƒ 8.463,55	ƒ 8.463,55

KASMIDDELEN

Rijkspostspaarbank	ƒ 755,07
Gemeente giro	,, 394,27
Postgiro	,, 6.805,74
Hollandse Bank Unie	,, 12.966,83
Deposito Gemeente giro	,, 2.500,—
	ƒ 23.421,91

Brief aan hoofdinspecteur

Zeer geachte hoofdinspecteur

De betreurenswaardige gevolgen van de laatste uitzending van het televisie-amusements-programma „Opus 13" werden in de bestuursvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, gehouden op 22 dezer, aan de orde gesteld. Bij de bespreking werd uitgegaan van de geestelijke volksgezondheid, die primair in het geding is als hypnotiseren een onderdeel uitmaakt van welke publieke vermakelijkheid ook. Naar de unanieme mening van de aanwezige bestuursleden behoort hypnose — als ingreep in de geestelijke gesteldheid van de mens — te worden voorbehouden voor een gerichte geneeskundige handeling. Als zodanig zal het dan ook nimmer mogen worden toegelaten als bevrediging (?) van de zucht naar amusement.

Uit deze overweging voelt het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij (= wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis) zich geroepen het dringende verzoek tot u te richten ambtshalve die maatregelen te treffen, die ertoe zullen leiden, dat in de toekomst het hypnotiseren, anders dan als geneeskundige handeling, uitgesloten zal zijn.

Indien mogelijk zal het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij gaarne te gelegenertijd in kennis worden gesteld van het resultaat van Uw ambtshalve bemoeienis in dezen.

Met de meeste hoogachting,
namens het bestuur van de
Vereniging tegen de Kwakzalverij.
Voorzitter,
(w.g.) A. P. N. de Groot

Het jaarverslag eindigt met een dringend beroep op alle leden de — geringe — moeite te nemen in eigen omgeving en kennissenkring nieuwe leden te winnen. Hier ligt nog steeds een enorm groot terrein van activiteiten braak. Verveelvoudiging van het ledenaantal moet mogelijk zijn en het zal — door de vergrootte financiële — en morele steun het resultaat van het werk van het bestuur aanzienlijk kunnen verhogen. Daarom nogmaals:

LEDEN, WERFT LEDEN!

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. ƒ 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ƒ 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling ƒ 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... ƒ 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 6, JUNI 1967

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Dokter De Groot over Berglas: Hij zag alles!

OP DE VOORPAGINA van het Algemeen Dagblad en de bladen van de Algemeen Dagbladgroep — met een gezamenlijke oplaag van meer dan een kwart miljoen — verscheen het portret van de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Hij had aan een lid van de redactie van het Algemeen Dagblad zijn oordeel gegeven over het met een blinddoek chaufferen van de Engelsman David Berglas, die reeds eerder z.g. paranormale stunts heeft vertoond en wiens gevaarlijk optreden met hypnose in het vorig nummer van ons maandblad is gebrandmerkt.

AAN HET ARTIKEL in het Algemeen Dagblad ontlenen wij: „Neemt u van mij aan dat Berglas alles kon zien wat er op straat was en dat er geen greintje paranormaliteit bij was. Wie een beetje thuis is in die dingen weet dat er blinddoeken zijn waar je doorheen kunt kijken. En onder watten, die iemand voor zijn ogen doet en met pleisters vastzet, kan hij gemakkelijk door kijken als hij de pleister van zijn bepoederde gezicht loswipt."

Dat zei dokter A. P. N. de Groot uit Hilversum, voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Hij onderstreepte hiermee nogmaals de bezwaren van zijn vereniging tegen het televisieprogramma Opus 13.

Het is niet de eerste keer dat de vereniging met bezwaren tegen Opus 13 komt. Al bij de eerste uitzending was het raak. Berglas tekende toen een voetafdruk op het toneel en trapte er daarna op. De proefkonijnen reageerden alsof er op hún tenen werd getrapt „Het was natuurlijk je reinste boerenbedrog. Van twee mensen die aan die voetentrapperij hebben meegedaan, weet ik zeker dat het doorgestoken kaart was. Alleen weet ik niet of ze er bovendien voor werden betaald", vertelde dokter De Groot.

ER IS AAN dit soort uitzendingen een groot gevaar verbonden. Want wat kunnen voor de niet-kritische kijker de gevolgen zijn? „Hij gaat denken dat er toch iets paranormaals is", aldus dokter De Groot.

„En wat doet hij dan de eerste de beste keer als hij zich niet lekker voelt? Hij gaat niet naar zijn huisarts, maar naar iemand die van zichzelf beweert paranormale gaven te bezitten. Wat daar de gevolgen van kunnen zijn heb ik in mijn praktijk als huisarts en als provinciaal inspecteur voor de volksgezondheid in Noord-Holland genoeg meegemaakt."

Het Algemeen Dagblad maakt dan melding van het gesprek met de Vara.

„We hebben een hele tijd hierna geen bezwaren gehad tegen onderdelen van Opus 13. Tot de voorlaatste uitzending. Misschien hebben ze er niet bij stilgestaan, dat ze weer op dat paranormale kwamen. Ik zie dat dan wel als een fout in het geven van leiding," zegt een teleurgestelde dokter De Groot.

Over die voorlaatste uitzending, waarin Berglas hypnotische kunsten uithaalde, is dokter De Groot niet bij de Vara gaan praten. Zijn vereniging heeft zich rechtstreeks tot de hoofdinspecteur voor de geestelijke volksgezondheid gewend. „Want", zo besluit dokter De Groot, „bij zoiets zakken andere „prestaties" van David Berglas in het niet".

Dag van de verpleging

OP DE 12DE MEI, de geboortedag van Florence Nightingale (1820-1910) is weer ruime aandacht geschonken aan de „dag van de verpleging". Er werd een krant uitgegeven, waarin de verschillende richtingen in de verplegingen werden belicht. Tot degenen, die artikeltjes schreven behoren ook de 96-jarige zuster F. Meyboom, Max Tailleur en Henri Knap. Er werd ook een uitgebreide lijst opgenomen van opleidingsinrichtingen. De krant is nog te bestellen op een briefkaart met een extra frankering van 40 cent bij de Publiciteitscommissie Federatie van Verplegenden, Prinsengracht 474-I, Amsterdam-C.

Kruiden-adviseur is al halve eeuw in 't vak

DE RECHTBANK TE 's-Hertogenbosch heeft de 61-jarige W. J. van D(oorn) uit Eindhoven tot een boete van 250 gulden, subsidiair 25 dagen hechtenis veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Van D. had aan de rechtbank medegedeeld, dat hij dit werk als „kruidenadviseur" al vijftig jaar deed. De eis van de officier van justitie, mr. Hulleman, was 500 gulden boete, subsidiair 50 dagen hechtenis. Van D. is van het vonnis van de Bossche rechtbank in cassatie gegaan... En naar men moet vrezen zal hij zijn praktijken nog wel voortzetten.

„Ik ben paranormaal begaafd", zo wist hij de rechtbank te vertellen. „Als ik tegenover iemand zit kan ik vaststellen aan welke kwalen hij lijdt. Ik heb ook vaak personen naar de dokter verwezen, omdat ik ze niet kon helpen. Alleen wanneer ik beslist wist, dat de kruiden konden helpen, schreef ik die voor. En dan zei ik er ook soms nog bij, dat de kruiden de kwaal niet konden verhelpen, maar wèl verlichten".

Van D. bleek wel van zichzelf overtuigd. Uit de woordenstroom, die de rechtbank over zich liet gaan, viel op te maken, dat volgens Van D. zijn diagnose in 98 van de honderd gevallen juist is gebleken. Hij deed het niet om geld te verdienen. „Mijn vrouw en ik konden er van leven, meer niet. Voor mijn advies berekende ik niets. Ik verwees de mensen door naar mijn vrouw, die de kruiden verkocht, die ik adviseerde. We hebben 268 soorten kruiden en vragen lage prijzen".

DE MAN HAD nog al wat Belgische klanten en zo kwamen twee gezusters uit het Belgische Poppel als getuigen voor het hekje. Zij bevestigden

VERVOLG OP BLZ. 2

Leer ons de MOTIEVEN kennen! . . . . .

HET ZAL BIJZONDER waardevol zijn wanneer men in de strijd tegen de kwakzalverij eenmaal kan zeggen: dàt en dàt zijn de redenen, waarom iemand naar een magnetiseur gaat. En dat is de reden, waarom iemand zich schaart onder het gehoor van een gebedsgenezer. Zover is het helaas nog niet.

Er zijn natuurlijk gevallen, waarbij het niet moeilijk is te bevroeden waarom iemand die weg koos. Zoals in het geval dat dokter Uitterdijk in ons maartnummer aanhaalde: een patiënte met een ernstige huidziekte, die onder behandeling was van een specialist, daar geen duidelijke verbetering bespeurde en toen, vermoedelijk ook al aangelokt door de verbazingwekkende publiciteit die de heer Croiset omringt, zich tot hem wendde. Zonder resultaat, zoals haar na vijf maanden heel duidelijk bleek.

Maar er is een andere categorie, een zeer grote categorie, waarvan, naar men mag aannemen, de aandoeningen meer op psychisch terrein liggen en die met allerlei psychogene kwaaltjes sukkelen — waarom laten zij de spreekkamer van de huisarts links liggen? Waarom wenden zij zich tot de ,,wonderdoener", die kijkt en strijkt? Als deze zelfde categorie door een griep wordt overvallen, een pols breekt . . . ach, dan roepen ze heus toch wel weer de huisarts.

Onder leiding van prof. Pannekoek is een medicus een proefschrift aan het voorbereiden dat gewijd zal zijn aan de motieven van degenen die naar kwakzalvers gaan. Het resultaat van dit onderzoek zal een hechte basis kunnen vormen waarop de strijd tegen het kwaad van de zwakzalverij met des te meer resultaat kan worden gevoerd. In het nummer van oktober 1966 hebben wij ook al eens gewezen op de waarde van een onderzoek naar de motieven.

Onlangs hebben de kinderbeschermingsorganisaties een onderzoek laten instellen naar de opvattingen, die bij het publiek bestaan over de kinderbescherming en over de bereidheid om als pleegouders op te treden. Dit was, aldus mevrouw dr. M. Zeldenrust-Noordanes, directielid van het Instituut voor Psychologisch Markt- en Motievenonderzoek, een unieke opdracht. De onderzoeken liggen gewoonlijk in de commerciële sfeer. Maar men kon bij dit onderzoek uiteraard profiteren van de ondervragingstechnieken die men heeft ontwikkeld. Dat ging in drie fasen: eerst groepsdiscussies, toen honderd interviews, en op grond daarvan werd een methode ontwikkeld om een groot aantal mensen te ondervragen. Hoewel een dergelijk onderzoek nogal kostbaar is kan men toch de vraag stellen of ook in deze richting niet een mogelijkheid schuilt om een beter inzicht te krijgen in de houding van het publiek tegenover de kwakzalverij.

Kruiden-adviseur

VERVOLG VAN BLZ. 1

de mededelingen van de verdachte over de gang van zaken. L. Baks had 120 Belgische franks (*f* 9,—) betaald voor kruiden, die Van D. haar had voorgeschreven voor ademhalingsmoeilijkheden, haar zuster betaalde 130 B.f. (ongeveer 10 gulden) voor kruiden tegen eczeem. Meer hadden de dames niet betaald. Of de kruiden ook hadden geholpen kwam er tijdens de rechtszitting niet uit.

,,Een ernstige zaak", vond de officier van justitie. Van D. bemoeit zich met zaken, waarvoor hij niet gestudeerd heeft en waarvoor hij geen bevoegdheid bezit. Op de wijze waarop hij optreedt houdt hij toch zieken bij de dokter weg. Het maken van woekerwinsten kon de officier niet vaststellen en dat weerhield hem om de maximumstraf van 1000 gulden, subs. 100 dagen hechtenis te eisen.

Geestelijk overspel

IN ELSEVIERS WEEKBLAD van 11 maart werd in een interview met de veel-geïnterviewde Gerard Croiset ruime aandacht geschonken aan magnetisme en helderziendheid. Een inzender in Elseviers Weekblad, de heer H. J. Goldschmeding te Eindhoven reageerde hierop als volgt:

Het blijkt weer eens hoeveel mensen hiermee in contact komen, en velen vinden het prachtig. In de Bijbel kunnen we lezen wat God ervan vindt. Bijvoorbeeld in Deuteronomium 18 : 10-12 en Leviticus 20 : 6. Daar wordt het contact met waarzeggerij, helderziendheid e.d. overspel genoemd. Het doel van 't mensenleven is gemeenschap met Christus. De Christen die zich met deze zaken in laat, pleegt dus geestelijk overspel. Hij komt in contact met Gods tegenstander, de duivel. Geestelijke gemeenschap blijft niet zonder gevolg. Mensen die zich met occulte zaken hebben ingelaten, zijn vaak onderhevig aan geestelijke spanningen, depressies, geremdheden e.d. Hernieuwd contact brengt meestal verergering in plaats van de verwachte verlichting.

Provo had kaartjes met "arts"

ALLERHANDE FIGUREN PLEGEN zich op te trekken aan het imago van de arts. Soms hullen zij zich in een witte doktersjas met geen ander doel dan waardeloze spullen duur te verkopen, voorgevend dat die spullen alle mogelijke kwalen zullen genezen. Dan weer geeft iemand zich voor arts uit om jonge vrouwelijke patiënten te kunnen ,,behandelen", soms ook is het aangewezen middel van oplichters om zich te tooien met de autoriteit van de medicus. Ook een Amsterdamse provo heeft zich laten zonnen in de glans van het woord arts. En hij kocht een stethoscoop om aan geloofwaardigheid te winnen.

Het was een 19-jarige gids op een rondvaartboot. Voor de hoofdstedelijke rechtbank stond hij terecht wegens heling en aanzetting tot diefstal. Tijdens de zitting bekende de jongen dat hij als ,,dokter" een keer een consult had gegeven op de provoboot in de Prinsengracht. De jonge provo had zijn 20-jarige verloofde, verkoopster in een boekhandel, aangezet om daar geld te stelen. In totaal ruim 1000 gulden.

,,Ik wilde daarmee testen of zij werkelijk van me hield", vertelde de gids. Het meisje verwacht een kind van hem.

Op de vraag van de president van de rechtbank bevestigde hij dat hij visitekaartjes had laten drukken waarop hij zich arts liet noemen. Hij had al een paar ,,patiënten" die hij adviezen gaf. ,,Als het ernstig was stuurde ik ze naar een echte dokter," verdedigde de provo zich.

De president wilde dat wel geloven maar liet toch de visitekaartjes maar in beslag nemen.

Tegen verloofde Rietje uit Diemen eiste de officier zes maanden voorwaardelijk en een boete van 75 gulden. Als zij in juli meerderjarig wordt wil zij met Jan gaan trouwen. Haar vader wilde tot nu toe geen toestemming geven voor het huwelijk met de pseudo-dokter.

Volgens een psychiatrisch rapport stond zij volkomen onder invloed van Jan.

De jongen bekende schoorvoetend dat hij het meisje sloeg en zelfs een keer met zijn brommer op haar in gereden was. Van het geld dat Rietje voor hem stal kocht hij een dure camera en een bandrecorder. Ook schafte hij zich een stethoscoop aan om zijn ,,image" van dokter wat waarschijnlijker te maken. Behalve het gestolen geld moest het meisje hem iedere maand ook nog een deel van haar salaris overhandigen.

als 't kalf gespoten is

DE TRIESTE GESCHIEDENIS met de clandestiene inspuitingen met hormoonpreparaten om mestkalveren maar snel te doen groeien heeft, men heeft het kunnen lezen, nogal wat gevolgen gehad. Na de geruchtmakende rechtszaak te Arnhem, waarbij een vijftal kalvermesters werd veroordeeld, sloot Italië de grenzen voor ons kalfsvlees. Een Alkmaarse exporteur beklaagde zich over . . . de publiciteit, aan deze zaak gewijd. De gezondheid van de consumenten interesseerde hem blijkbaar niet.

De Consumentenbond publiceerde in het aprilnummer de vraag of de controle op het inspuiten met hormoonpreparaten, die in een snel tempo werd ontwikkeld, ook niet dienstig zou zijn voor het kalfsvlees dat in het buitenland verkocht wordt.

De justitie trad ook op tegen twee Vlaardingers en een Rotterdammer, die „werkzaam waren in de sector van de diergeneeskunde in het algemeen". De Vlaardingers worden ervan verdacht hormoonpreparaten (stilboestrol en hexostrol) te hebben verkocht aan anderen dan dierenartsen, apothekers en diergeneeskundige instellingen. Dit is volgens de anti-bioticawet verboden.

Eind april werden wettelijke bepalingen van kracht om te voorkomen dat vlees van met hormonen behandelde dieren in de consumptie komt. De staatssecretaris van sociale zaken en

vervolg op blz. 4

Helderziende Majafra is boos op ons

OVER DE HELDERZIENDE Majafra (J. Frankenhuis) te Amsterdam hebben wij in het februarinummer van het jaar 1965 het een en ander bericht. Zulks naar aanleiding van vragen van onze toenmalige secretaris aan Majafra, die strooibiljetten verspreidde waarin werd beweerd dat hij „nationaal en internationaal wetenschappelijk getest" was. J. van den Berg van Vrij Nederland wijdde onlangs een interview van liefst een hele pagina aan deze Majafra.

„De heer Majafra is niet alleen helderziende, maar ook particulier detective en magnetiseur, alleen van het rechercheren en magnetiseren komt de laatste tijd niet zo veel meer." Nu is hij dan in hoofdzaak „helderziende, psychometrist, psychoscopist, noem het wat u wilt, het betekent toch allemaal zien". En nu komt ook uit de doeken hoe hij getest is. Want hij ging naar prof. Tenhaeff in Utrecht, „om van hem een waarmerk van het echte te krijgen". Toen hij binnen was, zei Majafra: „Ik krijg buikpijn van Maria". De zaak was toen gauw gepiept, want prof. Tenhaeff had inderdaad zijn schoonzuster Maria in huis, die op dat moment last had van buikpijn.

Uit het interview blijkt dan verder, dat één ding hem, Majafra, steekt. „Wij worden over het algemeen beschouwd als kwakzalvers". Hij geeft toe, dat 90 percent in dit beroep inderdaad op zwendel neerkomt, maar hij wil de goeden toch niet uitsluiten.

Enkele leden opgebeld

In het bijzonder is hij gebelgd op de „Bond tegen de Kwakzalverij", zoals de heer Majafra onze vereniging aanduidt, die niet alleen een blad uitgeeft, maar ook in een forum voor de radio van zich deed spreken. Onder meer werd gesteld, dat dergelijke kwakzalvers allemaal een villa hebben en in een dure slee rondrijden. Majafra heeft toen „enkele leden van de Bond" opgebeld en gevraagd of zij zich persoonlijk van zijn luxe op de hoogte wilden stellen. „Ik heb geen villa en ik rijd niet in een dure slee. Bij ons in Twente zeiden ze altijd: je wordt nooit van een gouden koets overreden, maar altijd van een strontwagen".

Deze kordate uitlating behoeven wij niet nader te weerleggen. Ook onze vereniging weet heel wel, dat niet álle magnetiseurs in villa's wonen en in dure auto's rijden. Zoiets is ook nooit beweerd. Maar er zijn magnetiseurs, die wel degelijk die luxe naar buiten demonstreren. Majafra vervolgt tegen J. van den Berg:

„Het is toch te gek. Ik krijg hier allerlei patiënten, die bij de dokter geen baat vinden. Laatst nog een meisje met een afschuwelijke huiduitslag. Je praat lang met haar en in dat gesprek worden allemaal dingen duidelijk. Je schrijft haar gezonde middelen voor, bepaalde dingen die ze wel en die ze niet moet eten. Dat mag iedereen doen, want de wet op de uitoefening van de geneeskunst van 1865 zegt alleen dat je de mensen niet mag aanraken en dat ze zich niet mogen ontkleden".

(Ten overvloede: dat staat bepaald niet in die wet. Een kwakzalver is strafbaar omdat hij een beroep uitoefent waarvoor de wet een toelating vordert. En een magnetiseur oefent de geneeskunst uit, ook al kleedt zijn patiënt zich niet uit en ook al raakt hij haar of hem niet aan. Er is een arrest van de Hoge Raad van 25 juni 1923, waarin wordt beslist dat de bevoegdheid om met uitsluiting van anderen de geneeskunst uit te oefenen, niet is beperkt tot die geneeskunst, welke steunt op de door de wet tot het bekomen dier bevoegdheid vereiste kennis en ervaring, maar zich uitstrekt over het h e l e gebied der geneeskunst, w e l k e m i d d e l e n daarbij ook worden gebezigd en w e l k e m e t h o d e daarbij ook wordt toegepast. Dit arrest ging over magnetiseren door handbewegingen en handoplegginge benevens het verstrekken van z.g. gemagnetiseerd water).

WODKA ALS GENEESMIDDEL

IN ZIJN BOEK „The Razor's Edge" schreeft de, enige tijd geleden, op hoogbejaarde leeftijd overleden, Engelse schrijver Somerset Maugham, dat de Poolse bisonwodka, de zubrowka, goed voor de gezondheid is. Poolse dagbladcorrespondenten in het Westen hebben een verklaring genoteerd van de Italiaanse hoogleraar G. Giardino uit Modena, dat deze zubrowka goed is voor maag- en andere zweren. In Polen bestaat een staatsmonopolie voor alcoholische dranken. Kazimirs Jarosz is daar de directeur van en hij blijkt, volgens het Poolse nieuwsagentschap, zeer in zijn sas met deze belangstelling voor de bisonwodka. „Wij hebben er nog geen wetenschappelijk gefundeerde mening over, hoewel wij enig onderzoek op dat gebied verrichten. Dorpskwakzalvers schrijven ook een glas — maar dan slechts één — zubrowka voor, dat elke avond gedronken moet worden tegen zenuwachtigheid". Misschien helpt het, meende Jarosz.

als 't kalf gespoten is

vervolg van blz. 3

volksgezondheid, dr. R. J. H. Kruisinga, heeft hiertoe in de voorschriften krachtens de Vleeskeuringswet enkele aanvullingen aangebracht. Onderzoek of hormonen zijn toegediend is nu mogelijk door het ontwikkelen van een betrouwbare laboratoriumtest. Op deze wijze kunnen eventueel door het buitenland gevraagde garanties worden verleend. Blijkt bij het onderzoek, dat een kalf met hormoonpreparaten is behandeld, dan wordt tegen de eigenaar-kalvermester een vervolging ingesteld. Het vlees wordt afgekeurd en vernietigd.

Vage randfiguren

MEN KAN GERUST zeggen, dat het netto-overschot per gemest kalf tweemaal zo groot is, als men dit dier met een hormonen-injectie heeft behandeld. Ofschoon men, evenals bij doping van sportlieden, slechts fluisterend spreekt over deze zaken, weet men in agrarische kringen, dat aldus behandelde kalveren in de mestperiode vijf kilo zwaarder worden. De vakman-inkoper constateert een zekere malsheid, die bij de niet behandelde kalveren niet voorkomt en die nog op een 10 tot 15 cent per kg extra komt te staan. Dus dat is ongeveer ƒ 20,— per kalf, berekent de landbouwmedewerker van de Haagsche Courant. Bij het mesten van bijv. vijftig kalveren in acht weken is het verschil niet gering.

Het is bekend dat vele boeren zich hebben verzet tegen behandeling van hun kalveren door vage randfiguren uit de marktwereld. Maar de een na de ander is om financiële redenen door de knieën gegaan. Pas het bekend worden van justitieel ingrijpen heeft er de schrik ingebracht en nu is een en ander weer snel aan het verminderen. In de urine zijn de stoffen thans aantoonbaar.

De fabricage van hormoonstoffen is niet verboden, evenmin als de import en groothandel. En nu is men bij de laatste schakel begonnen. Bij de veehouder de scharrelaar in medicijnen en een enkele veevoerfabrikant. De veevoederfabrikant W. A. Pesch is van mening, dat men door de grote vertraging van volgens hem zeven jaar, de ene boer na de andere heeft gedwongen door de knieën te gaan. Nu, zo meent hij, is de enige weg het opruimen van de kalveraugiasstal. Uiterst snel, via strenge maatregelen moet aan het buitenland en de gebruikers in eigen land de garantie worden gegeven, dat met het spuiten is afgelopen.

Daarvoor is nodig een straffere controle door de veterinaire dienst en door de inspectiedienst, die op het oog niet moeilijk lijkt. Want wie het eenmaal weet, kan het verschil tussen een behandeld kalf en een onbehandeld zien. Het gaat daarbij om zeer grote belangen.

Een export van ƒ 300.000.000 is een te grote troef in de handelswereld om er lichtvaardig mee om te springen.

HARDE VERKOOPARGUMENTEN VAN BEN HOEKENDIJK

ONDER HET IRONISCH hoofdje „Ben over Rood" (te weten de gebedsgenezer Ben Hoekendijk) schreef Vrij Nederland over de familie Hoekendijk, die zoveel zakelijkheid in de gebedsgenezing weet te doen, het volgende:

„In 1952 kreeg mevrouw Horsting, West-Kruiskade 31-d te Rotterdam, een ongeval waardoor de vierde rugwervel scheef kwam te staan. Alles wat de doktoren aan deze hernia konden doen was een orthopedisch korset voorschrijven. Maar de pijn en de ziekte bleef.

Toen in 1965 de tent in de stad kwam, liet mevrouw Horsting voor zich bidden. En God deed een wonder. Ze werd volkomen genezen, heeft het orthopedisch korset niet meer nodig, en kan alles weer doen."

Dit soort genezingsgevallen zijn de harde verkoopargumenten van evangelist Ben Hoekendijk.

Deze prediker kwam van 23 tot 28 mei in Rotterdam — een gebeurtenis die hij vooraf liet gaan door een intensieve advertentiecampagne in de Rotterdamse bladen, alsmede een uitgebreide documentatie die aan de redacties van deze nieuwsmedia werd verstuurd.

„Er zijn", schrijft Hoekendijk, „inderdaad grote wonderen gebeurd in het verleden en nog dagelijks geneest de Heer zieken. Interviews en getuigenissen verschijnen in elk nummer van het maandblad „Opwekking" (oplage 10.000). Deze getuigenissen worden ondergebracht in ons GODDELIJKE GENEZINGS ARCHIEF, (Hoofdletters evang. B.H.)

Dat Hoekendijks stichting groeit en bloeit blijkt o.m. uit het aantal medewerkers, waaronder opmerkelijk veel familieleden zijn waar te nemen: J. F. Hoekendijk (Dandenong, Australia), K. Hoekendijk (Stromen van Kracht, box 111 Baarn), K. Hoekendijk-la Rivière (Bennekom) en Wies Hoekendijk die op het ogenblik bezig is aan de montage van „de eerste Nederlandse film met wonderen en tekenen", die dit najaar in première zal gaan.

Dit ongetwijfeld opmerkelijke filmisch werk, op Kodachrome 16 mm vastgelegd, is de neerslag van het recente bezoek van Hoekendijk aan Indonesië.

Ben Hoekendijk over deze film — waarin „ontroerende scènes zijn opgenomen en waarvan tien kopiën naar Indonesië worden teruggestuurd" — *„We schamen ons niet te zeggen dat we voor deze film Uw steun nodig hebben. Zo'n film in een dessa gedraaid, kan grote mensenmassa's samenbrengen en ontelbaren tot Jezus brengen. Help ons met een speciale gift.*

Voor hen die ƒ 200,— overmaken — desgewenst in gedeelten — hebben we, als blijk van onze dank, een prachtig Engels nieuw testament, dat bekleed is met olijfhout, en vanuit Jeruzalem wordt verzonden."

En mocht er nog twijfel bestaan: *„In dit Nieuw Testament zijn de woorden van Jezus rood gedrukt . . ."*

Is dat niet wonderbaar?

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. ƒ 7.50. voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ƒ 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V. Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling ƒ 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... ƒ 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 7, JULI 1967

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

In Vara-programma Opus 13

Vereniging heeft ernstige bezwaren tegen optreden notaris

HET BESTUUR VAN de Vereniging tegen de Kwakzalverij richtte zich tot de Kamer van toezicht op de notarissen en candidaat-notarissen, te Amsterdam met een brief, gedateerd 30 juni 1967. In deze brief worden ernstige bezwaren kenbaar gemaakt tegen het feit dat als leider van de jury een notaris optrad, die de handelingen controleerde van de illusionist David Berglas, o.a. toen deze met een z.g. blinddoek door de straten van Amsterdam reed. Hier volgt de tekst.

Geacht College,

Na ampel beraad besloot het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zich met het navolgende tot U te wenden.

Bij de uitzending van 't amusementsprogramma Opus 13 door de VARA-televisie werd bij herhaling gewezen op het feit dat controle door een jury onder prominente leiding van een notaris voor de kijkers de garantie zou zijn, dat apert bedrog was uitgesloten.

Daar het om een illusionisten-programma ging moest in feite voor een ieder reeds te voren vaststaan, dat geen enkele jury de verantwoordelijkheid hiervoor op zich zou kunnen nemen.

Tijdens verschillende uitzendingen is dan ook gebleken — en wel zeer ten nadele van de geestelijke volksgezondheid — dat de kijkers soms op wel zéér grove wijze werden bedrogen. Dit mag blijken uit de volgende feiten:

1. Op suggestieve wijze werd voorgewend, dat een tafel op een geheimzinnige manier — waardoor de gedachte aan „bovennatuurlijke" krachten van de illusionist werd opgewekt bij de kijkers — zou worden bewogen. In werkelijkheid geschiedde dit door een aantal goed geïnstrueerde, handlangers met behulp van in de mouwen verborgen haken.

2. Op geraffineerde wijze werd de indruk gewekt, dat door eenzelfde soort „bovennatuurlijke" krachten uitverkorenen pijn in hun voet zouden krijgen zodra de illusionist op een getekende voetafdruk zou trappen. Ook hier volgden in werkelijkheid van te voren geïnstrueerde handlangers hun instructies op.

3. Toegerust met voor beide ogen een prop watten, waaroverheen een blinddoek met bovendien zijn gehele hoofd gehuld in een — ogenschijnlijk — ondoorzichtige zwarte kap, bestuurde

VERVOLG BLZ. 2

DAGBLADEN UIT ALLE delen des lands hebben aandacht besteed aan de actie van de Vereniging tegen de Kwakzalverij tegen het optreden van Berglas als hypnotiseur voor de televisie. Maandag 24 april, direct na de ledenvergadering van de Vereniging gaven het Algemeen Handelsblad en Het Vrije Volk berichten over de bezwaren, die de voorzitter in die vergadering had kenbaar gemaakt.

Het Algemeen Dagblad gaf op de voorpagina naderhand een interview met dokter de Groot (met portret). Dit drukten wij in het juninummer van ons Maandblad af. (Op onze collage ziet men geheel links de kop van dit artikel uit het Alg. Dagblad.) De verschijning van het meinummer van ons Maandblad gaf nogmaals aanleiding tot een wijdverbreide dagbladpubliciteit: men ontleende er de bezwaren tegen het optreden van Berglas aan en maakte melding van de brief aan de hoofdinspecteur voor de geestelijke volksgezondheid.

Hierboven ziet men iets van deze reacties, en wel, van links naar rechts, naast het knipsel uit het Alg. Dagblad: Provinciale Zeeuwse Courant, Winschoter Courant, Dagblad van het Oosten te Almelo (kopje Opus 13 en de ogen van Berglas), rechts bovenaan Alkmaarse Courant, daaronder Zutphens Dagblad en geheel rechts onderaan het Nieuwsblad van het Zuiden te Tilburg. En dit is nog maar een keuze uit de vele reacties. Zo vonden wij o.a. geen plaats voor het knipsel uit het Limburgs Dagblad.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

Bezwaren tegen notaris

VERVOLG VAN BLZ. 1

de illusionist feilloos een auto door de straten van Amsterdam. Op grove wijze werd hierbij de jury, zo goed als het miljoenen kijkers-publiek — dat door deze stunt in hoge mate in zijn vage geloof in „bovennatuurlijke" krachten werd versterkt — bedrogen. Een en ander werd maar al te zeer geaccentueerd door de uitspraak achteraf van één van de jury-leden, die voor de kijkers verzekerde niet te begrijpen hoe zo iets mogelijk was en **derhalve** tot de conclusie moest komen, dat de illusionist over een **zesde** zintuig moest beschikken!

In werkelijkheid had laatstgenoemde op een „handige" wijze de watten van zijn ogen verwijderd, was de blinddoek door stevig aantrekken doorzichtig gemaakt en — last but not least — de, door de notaris als ondoorzichtig gewaarmerkte, zwarte kap niet gebruikt, maar vingervlug vervangen door een wel-doorzichtige!

Voor het feit, dat de notaris als leider van de jury, die de handelingen van de illusionist controleerde, toen deze een hypnose-scène ten tonele bracht, achteraf niet tegen deze, mens-onwaardige, vertoning protest heeft aangetekend, maar daarentegen openlijk verklaarde, dat hetgeen vertoond was géén bedrog, maar volkomen „eerlijk" spel zou zijn geweest, meent het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij ernstig bezwaar te moeten maken.

Met het oog op bovenomschreven feiten en bewijzen is dit bestuur de mening toegedaan, dat ambtshalve medewerking aan dit amusements-programma door een notaris een handeling inhoudt, die strijdig is met de eer en de waardigheid van het ambt van notaris.

Het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij meent dan ook hiertegen bij Uw College zijn ernstige bezwaren kenbaar te moeten maken.

Met de verschuldigde hoogachting,
Namens het bestuur van de
Vereniging tegen de Kwakzalverij,

de Voorzitter,
(w.g.) A. P. N. de Groot,

de Secretaresse,
(w.g.) J. J. W. Vermeulen.

Bij werkelijk gedegen onderzoek

IN DE ARTS H. L. Heijermans, die in Het Vrije Volk de rubriek „Dokter, wat vindt U?" behandelt, heeft onze vereniging een medestander, die niet schroomt het duidelijk te zeggen. Zo antwoordde hij onlangs op een brief van J. F. te Rotterdam:

Met de regelmaat van een klok verschijnen er mensen, die buitenzinnelijke eigenschappen hebben; even regelmatig zijn er dan „geleerden" die daarin geloven en bewijzen leveren, die ons zouden moeten overtuigen. Die bewijzen zijn dan niet overtuigender dan wat meestergoochelaar Fred Kaps ons zo amusant laat zien. Kortom, ik ben zo vrij om verhalen over blinden, die met de vingertoppen kleuren kunnen lezen, zelfs met rubberhandschoenen aan, als nep te beschouwen.

Volgens een aantal lieden moet en zal de mens over magnetische of astrale krachten beschikken. Met het bedrog met de aardstralen, de wichelroedelopers en andere zieners hebben we het ook gezien. Bij werkelijk gedegen onderzoek blijft er van al deze gaven niets over. Geef mij maar Fred Kaps, dat is vakmanschap met beide benen op de grond.

HOMOEOPAAT MET GROTE LETTERS

BUITEN DE WALLEN van de oude Friese universiteitstad Franeker woont aan de Harlingerstraat, „homoeopaat" Veeman. Deze heer Veeman heeft, men kon het in het maartnummer van ons Maandblad lezen, indirect Aalten in beroering gebracht nadat daar de heer C. Smit tot ouderling van de hervormde gemeente was gekozen. Deze heer Smit had namelijk de „homoeopaat" uit Franeker in de gelegenheid gesteld spreekuur te zijnen huize te houden. Een aantal bezwaarden in de Aaltense hervormde gemeente waren van oordeel, dat de heer Smit daarom onaanvaardbaar zou zijn in het ambt van ouderling. Want V. is geen homoeopathisch arts, maar iemand die heel eenvoudig onbevoegd de geneeskunst uitoefent. Hij steekt dat niet onder stoelen of banken. Op zijn huis heeft hij zijn naam gezet, niet zo maar op een bordje naast de deur, neen, boven in de gevel prijkt een bord van drie of vier meter lengte waarop met grote letters vermeld staat „Veeman homoeopaat".....

Postma, de „strijker" van Staveren woont ook aan de buitenkant van zijn stad, een klein stadje, zoals men weet. Hij gebruikt ook kleinere letters voor zijn naam — een flink bordje is het, dat wel. Maar om niemand in het ongewisse te laten heeft hij zijn huis wit geschilderd: van een beetje publiciteit is geen kwakzalver afkerig! De heer J. Postma, alias „Jaap de Strieker" strijkt niet alleen mensen, maar ook vee — in een agrarische provincie als Friesland is een dergelijke „strijkerslijn" begrijpelijk. Over deze wonderdokter hebben wij in het Maandblad van oktober 1964 uitvoerig bericht.

TV-film over Croiset

DE BBC ZAL een televisiefilm laten maken van de Utrechtse paragnost Gerard Croiset. De Nederlandse journalist Gerton van Wageningen zal hier aan zijn medewerking verlenen. Zullen de televisiekijkers in het Verenigd Koninkrijk straks ook te zien krijgen dat Croiset faalde bij het genezen van een ernstige huidaandoening? (Men leze ons maartnummer van dit jaar) Of dat hij bij het opsporen van een verdwenen jongen te Alkmaar aanraadde bij een molen in de Bergermeerpolder te dreggen ofschoon het lijkje bleek te liggen in een houtopslagplaats? (Zie het aprilnummer van ons Maandblad).

Uit den boze

ONDER DE TITEL „Hypnotiseren is iemand tot zelf-suggestie brengen" publiceerde de Delfse Courant een interview met prof. dr. W. H. C. Tenhaeff, die over de „occulte" manifestaties van David Berglas in de televisieuitzending „Opus 13" o.a. opmerkte: „Van A tot Z bedrog. Afgesproken werk. Handlangers, die tevoren zijn geïnstrueerd".

Verder zei de heer Tenhaeff o.m.: „Ik acht het optreden in het openbaar van mensen, die hypnose, telepathie e.d. beweren te brengen uit den boze. En optreden op een vooraf bepaald tijdstip met een voor leken te volgen en te begrijpen resultaat acht ik zelfs een onmogelijkheid. Wie werkelijk kwaliteiten als paragnost heeft" — aldus nog altijd de emeritus-hoogleraar Tenhaeff — „kan niet op elk gewenst ogenblik ter beschikking van het publiek staan. Van het publiek, dat zo graag in het wonder wil geloven....."

Stolk wil „het tuig opruimen"

OOK MAGNETISEUR STOLK volgt de meer en meer gebruikelijke weg. Om wat publiciteit te krijgen werpt hij zich op als helderziende, zal hij raadsels oplossen. „Ik pak de moordenaars van Van Piggelen" heeft hij aangekondigd. De in Wageningen uitkomende Veluwe Post heeft er in een groot artikel de goêgemeente mee gelukkig gemaakt: Magnetiseur Stolk op het detectivepad.

De heer M. A. Stolk woont aan de Nieuwe Veenendaalseweg te Rhenen. De verslaggever beschrijft hoe Stolk in zijn woning, gekleed in . . . een witte doktersjas op de knieën gaat. Eén wonder had Stolk al gepresteerd, weet men ons te melden. Dank zij zijn paranormale gaven had hij, in twee heldere momentjes, de van huis weggelopen Edese meisjes — de zaak speelt eind mei — opgespoord.

„Vroeger wilde ik me met dergelijke gevallen helemaal niet inlaten. Maar nu begin ik me er voor te interesseren", vertelt de heer Stolk, terwijl hij bedaard een sigaret opsteekt, een ijl rookwolkje uitblaast terwijl zijn blik regelmatig naar z'n jonge vrouw dwaalt.

Aangemoedigd door het succes wil de Rhenense magnetiseur op de door hem ingeslagen parapsychologische weg doorgaan. Hij wil nog meer duistere zaken tot klaarheid brengen. „Niemand weet het nog", aldus vertrouwt hij de man van de krant toe, „maar ik studeer binnenkort af als privé-detective".

VIA PERSOONLIJKE CONCENTRATIE wil Stolk onder meer de moordenaar van de 87-jarige Elstenaar Gosen van Piggelen ontmaskeren. „Als ik me op die zaak concentreer en als alles doorkomt kijk ik er achter, wie de moord op z'n geweten heeft" . . .

Stolk staat in Rhenen en omgeving bekend als „de strijker". Zijn relaas over het aanwijzen van de twee meisjes wordt door enkele Edese politiefunctionarissen echter met een korreltje zout genomen. Stolk is er, schrijft de Veluwe Post, niet de man naar om zich daarover op te winden. IJzig kalm verdedigt hij zich: „De politie is er door mij achter gekomen . . . De politieman, die ik heb gesproken was zelfs bijzonder enthousiast over wat ik heb gedaan. Het lijkt wel of de politie er op uit is de eer aan zichzelf te houden. Ik heb het politiebureau te Ede trouwens in bijzijn van de ouders opgebeld".

Zijn „begaafdheid" vergelijkt Stolk tegenover de verslaggever met hoogtevrees. „De een voelt het, de ander niet, zo is het ook met mijn gave". Hij had die gave al jong en hij zegt, dat hij de tweede wereldoorlog al voorspeld heeft!

Stolk is genezer, yoga-specialist, judo- en karateleraar, magnetiseur, paragnost en over enkele weken dus ook detective. Samen met zijn vrouw heeft hij een opleiding gevolgd aan het Opleidingscentrum voor detective-wetenschappen te Brunssum. Hij wil „het tuig, dat nog altijd op deze wereld rondloopt opruimen". Zijn paranormale begaafdheid kan hij voor dat doel inschakelen. De grafschenner, die in het Zuiden des lands zoveel graven heeft besmeurd is een van zijn eerste doelwitten. Die wil hij naar zich toetrekken.

We zullen het alles maar eens rustig afwachten . . .

KATWIJKSE KWAKZALVER KRIJGT DRIE WEKEN

EEN KATWIJKSE KWAKZALVER, over wiens activiteiten wij reeds herhaaldelijk hebben moeten berichten, is door de Leidse kantonrechter veroordeeld tot drie weken onvoorwaardelijke hechtenis. En wel op grond van overtreding van de wet op de geneesmiddelenvoorziening. De officier van justitie had een maand geëist.

In het nummer van juli 1966 van ons Maandblad hebben wij melding gemaakt van de veroordeling tot een boete van 500 gulden en een maand voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar van de Katwijker. In het mei-nummer 1965 kan men lezen, dat hij ook weer door de kantonrechter te Leiden, veroordeeld was tot een boete van honderd gulden, subs. 20 dagen. Ook toen was er sprake van recidive. Toen werden de handelingen van de Katwijker reeds gebrandmerkt als een „bijzonder kwalijke zaak". De officier had hem echter in verband met zijn slechte gezondheidstoestand geen hechtenisstraf willen opleggen.

De gezondheid van de Katwijker, die zich fabrikant en handelaar in geneesmiddelen noemt, is er blijkbaar op vooruit gegaan. Dit in tegenstelling tot de inwoonster van Barneveld, aan wie hij in september 1966 een middel tegen galblaasaandoeningen leverde voor de prijs van ruim vijftien gulden. Na gebruik daarvan werd de vrouw ernstig ziek. Zij diende daarop een aanklacht in.

DOOR DE KATWIJKER, die zich wel bewust was, dat hij bij veroordeling ook nog de voorwaardelijke straf hem in juni 1966 opgelegd zou moeten uitzitten, werd de vrouw onder druk gezet. Zij verklaarde naderhand dat het middel haar al in mei 1966 was geleverd. Voor het ingaan van de proeftijd derhalve! Ook verklaarde zij, dat zij allergisch was voor bepaalde geneesmiddelen.

Tijdens de rechtzitting bleek dat de vrouw spijt had van deze verklaring en dat zij de aanklacht handhaafde.

In zijn requisitoir zei de officier dat de verdachte, ondanks zijn herhaald gedane beloften met de handel in geneesmiddelen op te houden, daar toch rustig mee doorgaat.

Zijn „geneesmiddelen", zo blijkt ook uit de vorige veroordelingen van de Katwijker, zijn verre van onschuldig. Vorig jaar gold het de verkoop van tabletten, die een afdoend middel tegen reumatiek zouden vormen. In deze tabletten waren stoffen, die bij veelvuldig gebruik schadelijk zijn voor de gezondheid. Reeds in 1953 kwam de Katwijker met de rechter in aanraking nadat hij „heilzame" injecties voor ƒ 100 per stuk had verkocht. Vorig jaar werd voor de kantonrechter verklaard dat de man al twintig jaar een „dikbelegde boterham" met zijn schandelijke practijken verdient.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. ƒ 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ƒ 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V. Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling ƒ 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... ƒ 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

LEUGEMORS belooft heel jaar toekomst voor vijftig gulden

LEUGEMORS STAAT ER boven een kleine advertentie in Tubantia. En verder: „Helderziende, Parapsycholoog. Ruim 40 jaar praktijk. Een schat van ervaring en wijsheid. Voor het oplossen van al uw moeilijkheden."
Welke moeilijkheden?
Leugemors, postbus 20 te Apeldoorn noemt er een paar: Huwelijksmoeilijkheden, karakter-ontleding voor verloofden, gehuwden, compagnons. Dan een zinnetje met: Wat staat u te wachten. Punt. En vervolgens het advies om naar Leugemors te schrijven.

De advertentie trok de aandacht van een lezer van Tubantia, die zijn moeilijkheden naar Leugemors schreef. Namelijk de moeilijkheid om een toto-prijs te bemachtigen. Hij schreef er bij, dat als hij de eerste prijs verwierf hij die gaarne voor de helft aan Leugemors zou afstaan. „Dan behoeft U niet meer te adverteren en ik heb een onbezorgde oude dag".

Hoe het met de toto-voorspellingen is gegaan?

Er kwam een lange, maar gedrukte brief terug. Met in het briefhoofd — o, keurig verzorgd — „Helderziende-Paragnost, Gevestigd in 1926. Een schat van ervaring en wijsheid. Hulp en raad alleen schriftelijk".

Binnen een week

DE BRIEF HIELD een hele aanbieding van Leugemors in. Wat te doen bij huwelijksmoeilijkheden, familiedrama's, zakelijke problemen? Zit U diep in de put? Bent U ten einde raad?

Binnen een week kan Leugemors het probleem oplossen. Men moet hem dan uitvoerig de moeilijkheid beschrijven, met de brief een foto opzenden, geboortedatum vermelden. En . . . 30 gulden er bij (kunt u bij uw brief insluiten).

Leugemors schrijft verder: Trek levensgeluk en levensvreugde naar U toe. Blij en stralend. Wég met die onzekere toekomst. U kunt nu al weten wat straks gebeuren gaat.

MAAR AAN TOTO WAAGT HIJ ZICH NIET

Men ziet het, hij heeft de stijl van het hedendaagse adverteren al goed te pakken. „Leef gelukkiger", roept hij uit. „Vol zelfvertrouwen".

Karakter-ontleding voor verloofden, gehuwden, compagnons enz. kost ook dertig gulden (kunt u bij uw brief insluiten).

De toekomst voor een heel jaar? Een gewaarschuwd man geldt voor twee, nietwaar? Geen onrust meer, maar innerlijke vrede en levensgeluk. Stuur foto, geboortedatum. Ja, de toekomst voor een héél jaar is wel iets duurder, namelijk 50 gulden (kunt u bij uw brief insluiten).

Bij abonnement

VOOR GROTE BEDRIJVEN biedt Leugemors het toetsen van personeel op eerlijkheid, betrouwbaarheid, verkoopkracht, besluitvaardigheid, intellect, werklust, toewijding aan. Alsjeblieft! Een prijs noemt hij in dit geval niet. Op aanvraag laat hij dat weten. Maar . . . bij abonnement belangrijke reductie.

Onder aan de brief: Brieven met geldswaarde aantekenen. Vakantie: de hele maand augustus.
Bij de brief — een girobiljet.

Onze krantenlezer was echter niet tevreden met deze brief. Hij wilde immers met veine in de toto spelen. Andermaal schreef hij dus naar postbus 20 te Apeldoorn, naar de heer Leugemors, die oplossing van àl uw problemen in het vooruitzicht stelt. Hij citeerde een van Leugemors' eigen zinnen: Een keer zéker weten is beter dan 1000 keer raden. Als dat ergens van toepassing is, dan zeker op de sporttoto! Toe heer Leugemors, dat moet toch een kleinigheid voor een begaafd paragnost met een schat aan ervaring en wijsheid zijn om een juiste voetbaluitslag te geven?

Herman K. Leugemors antwoordde per omgaande.

„Wanneer U eens voor een moeilijkheid staat, ik bedoel een serieuze moeilijkheid, dan wil ik U graag helpen. Maar vraagt U me a.u.b. geen onzinnige dingen. Daar mag ik niet op ingaan".

En ten teken, dat hij de briefschrijver welgezind was liet hij er een hartelijke groet op volgen.

Karakterontleding

EN DAT IS dan de man, die vijftig gulden durft te vragen om niet een aantal voetbalwedstrijden, maar een heel levensjaar te voorspellen! De man, die afschuwelijke complicaties en veel menselijk leed kan teweegbrengen door zijn adviezen ten aanzien van het karakter van verloofden, gehuwden, compagnons. Hij biedt immers aan: karakterontleding op geen andere grond dan een foto en de geboorte-datum? Hij biedt aan . . .

Bovenaan die aanbieding, wat Leugemors al zo niet voor u kan doen heeft hij een zinnetje geschreven: Jagen, haasten, onrust, onzekerheid, spanning, angst, emoties, tobben, lusteloos, afgemat, uitgeput, radeloos . . . Leugemors geneert zich niet om op alle zorgelijkheden waaronder de mens gebukt kan gaan te speculeren. „Ik help U", belooft hij. Maar hij laat er zich goed voor betalen, deze „helderziende-paragnost". Hoe lang nog?

Zou het intussen niet aanbeveling verdienen, dat respectabele dagbladen als Tubantia, waarvan de directeur voorzitter is van de vereniging De Nederlandse Dagbladpers, dergelijke advertenties weigerden? Dan zal het aantal slachtoffers van dergelijke raadpartijen in elk geval sterk beperkt worden. Want van slachtoffers mag stellig gesproken worden, wanneer iemand over subtiele zaken als huwelijk en verloving zegt: „Het is belangrijk precies te weten met wie U te doen heeft. Wat U met hem of haar in de toekomst zult beleven. Eén keer zéker weten is beter dan 1000 raden".

Hoe durft zo'n Herman K. Leugemors! . . .

Waarom naar de kwakzalver?

IN DE VERENIGDE Staten geven de 200 miljoen inwoners per hoofd van de bevolking jaarlijks ongeveer vijftien gulden uit aan bezoeken aan kwakzalvers en aan kwakzalversartikelen. Deze vindingrijkheid om de lijdende mensheid het geld uit de zak te kloppen heeft de overheid verontrust. Zó verontrust dat de federale regering te Washington bijna een miljoen gulden heeft uitgetrokken voor een grootscheeps onderzoek. Daarmee wil men pogen vast te stellen waarom het Amerikaanse publiek, in een tijd, dat de geneeskunde zulk een snelle vooruitgang te zien geeft, nog in zo groten getale zich aan kwakzalvers en hun twijfelachtige potjes en poeders, elektronica en andere hokus-pokus toevertrouwt.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 8, AUGUSTUS 1967

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

hypnose-perikelen door a. p. n. de groot

IN ANTWOORD op vragen uit de Tweede Kamer van de Staten-Generaal inzake het vertonen van hypnose op toneel en beeldbuis stellen de bewindslieden van Sociale Zaken en Volksgezondheid — mede namens de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk — dat:

1. **massaal toegepaste hypnose gevaren voor enkelen in zich bergt,**
2. **het risico van massaal toegepaste hypnose mede daarin bestaat, dat de hypnotiseur onmogelijk alle aanwezigen persoonlijk kan bereiken of beoordelen,**
3. **massaal toegepaste hypnose — ook indien de hypnotiseur de techniek volkomen beheerst — beter achterwege kan blijven, en**
4. **de individueel toegepaste hypnose ook risico's met zich medebrengt indien ze niet volgens de regelen van de kunst wordt uitgevoerd of op personen wordt toegepast, bij wie dit medisch niet verantwoord is.**

De bewindslieden trekken als conclusies uit deze stellingen, dat:

1. **de uitzending, waarbij een aantal theaterbezoekers, alsmede enkele televisie-kijkers onder hypnose zijn geraakt, voor de Volksgezondheid, in de algemene zin van dit begrip, niet schadelijk wordt geacht, en**
2. **toepassing van hypnose, hoewel soms gebruikt als medische methodiek, niet steeds een vorm van uitoefening van de geneeskunst is, daar doorslaggevend is het doel, waarvoor ze wordt aangewend.**

Met de vier stellingen kunnen we volledig accoord gaan; de conclusies daar entegen zijn naar onze mening niet alleen aanvechtbaar, maar zelfs ten onrechte getrokken.

Stelt men zich de vraag wat in feite hypnose is, dan moet het antwoord luiden: een ingreep in de geestelijke gesteldheid van de, daarvoor vatbare, mens. Dit houdt in, dat deze methodiek slechts dán zal mogen worden toegepast als van haar een uitwerking ten goede mag worden verwacht.

Uit menselijke overwegingen zal ze nooit of te nimmer dienstbaar mogen worden gemaakt ter bevrediging (?) van een zucht naar amusement (?) van anderen dan degeen, die deze ingreep ondergaat.

Er mag dus maar één doel zijn, waarvoor de methodiek van de hypnose doorslaggevend is: het medisch-therapeutische!

Elke andere toepassing moet worden gezien als ontoelaatbaar uit een oogpunt van geestelijke volksgezondheid.

Uit deze overwegingen achten wij het dringend gewenst van Overheidswege die maatregelen te doen treffen, die ertoe zullen leiden, dat in de toekomst hypnotiseren — anders dan als gerichte geneeskundige handeling — onmogelijk zal worden.

Ook hier geldt, dat regeren nog steeds vooruitzien is.

A. P. N. DE GROOT

Het antwoord van de bewindslieden waarop dit commentaar betrekking heeft vindt men op bladzijde 4.

DE ONVOLTOOIDE

„DIT IS IETS heiligs" zegt de helderziende C. Boering, psychometrist te Zaandam, „dit heb ik niet van mezelf, ik heb het verdiend in een vorig leven. Kijk, Ghandi en Schweitzer, dat zijn grote geesten, die komen niet meer op deze aarde. Maar wij hebben onze taak nog niet voltooid, kun u begrijpen?"

De ex-kruidenier vertrouwt de verslaggever van het dagblad de Zaanlander verder nog toe, dat zijn helderziendheid het beste als „trillingen", waarvoor hij niets heeft behoeven te leren, maar die hem op zes-jarige leeftijd zomaar aan zijn komen waaien, zijn te omschrijven. Want de zaak zit zo: Op een goede dag „zag" hij destijds door een sloot vlak bij de ouderlijke woning te Westzaan steeds maar lijkkoetsen tot een bepaald punt heen en weer rijden. Nu is er een kerkhof..... Dus. Of er ook molentjes maalden laat hij wijselijk achterwege.

Deze kleuter„ervaring" legt de uitverkorene Boering uit als een doorslaggevend bewijs voor zijn helderziendheid: „ja zeker, dit is geen geloven, dit is wèten", n.l. dat de „gave" een beloning is voor de verdiensten in een vroeger leven.

De handopleggende gebedsgenezer Ben Hoekendijk zou in extase uitroepen: „Is dit niet wonderbaar?", de wichelroedeloper Knelis den Braber: „..... Nou dan?". Wij echter nemen deze kindelijke fantasie voor wat het waard is en constateren, dat niet elke Zaankanter even nuchter blijkt te zijn. Dank zij zijn „gave" behoeven de mensen Boering niet te vertellen, waarvoor zij tot hem komen. Hij komt er zelf wel achter — door in hun onderbewustzijn af te dalen — of ze komen voor ziekte, voor moeilijkheden in of vóór hun huwelijk of werkkring, voor raad inzake hun kinderen dan wel voor... verloren sieraden.

Boering vindt het beroep van helderziende — „ja, waarom is dit geen beroep?" — wel enerverend, maar toch ook riskant „omdat je eigenlijk geen fouten mag maken. Vooral niet als gehuwden weer bij elkaar gebracht moeten worden".

Als hij nu weer zou mogen kiezen zou hij van zijn „gave" geen beroep meer hebben gemaakt, want elk woord moet je wikken en wegen, het moet altijd de waarheid bevatten, anders hebben de mensen er niets aan en komen ze niet meer terug".

Het komt klaarblijkelijk niet in hem op, dat niets of niemand hem zal beletten ook nu reeds in deze geest te kiezen en voortaan het wegen in zijn oorspronkelijke beroep weer op te vatten. Als hij dat gewetensvol zou doen en tevens prima waar zou leveren zouden de klanten ongetwijfeld er wat aan heb-

VERVOLG BLZ. 2

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

Patienten werkten mee aan tv-film over Gerard Croiset

IN HET WEEKBLAD De Spiegel vertelt Gerton van Wageningen iets over de film over Gerard Croiset, die de BBC via de Britse televisie zal uitzenden (dit najaar). Zo zal men „een van Croisets befaamdste prestaties laten zien, namelijk de stoelenproef". Croiset vertelt weken tevoren bijzonderheden over iemand, die op een gegeven avond onder zijn gehoor zal zitten. In dit geval was die avond de 26ste mei, in een van de zalen van het Haagse Pulchri Studio. Op 14 april deed Croiset zijn voorspelling ten overstaan van twee getuigen — door de BBC op geluidsfilm vastgelegd. De heer Van Wageningen heeft de „voorspelling" met de betrokkene, mevrouw Scholten uit Zoetermeer, in een gefilmd interview punt voor punt geverifieerd. Niet gefilmd is de voorspelling van Croiset, op die 24ste mei gedaan, dat een gewapend conflict in het Nabije Oosten niet langer dan vier dagen zou duren.

De personen, die in de film van de BBC voorkomen zijn op één na allen Nederlanders. Het zijn, aldus nog altijd de heer Van Wageningen, Croiset zelf, prof. dr. W. Tenhaeff, professor dr. ir. J. M. J. Kooy, oud-politiecommissaris W. J. Gorter uit Heemstede, huisarts dokter W. Veltman uit Enschede, de reeds genoemde mevrouw Scholten uit Zoetermeer (de stoelenproef!) en tal van patiënten van Croiset. Een ploeg van Cinecentrum uit Hilversum zorgde voor de technische vervaardiging van de film. Gerton van Wageningen vervulde de rol van presentator. De NTS zou plannen hebben de film ook uit te zenden, nadat de BBC in het komende najaar de film op de beeldbuis zou hebben gebracht.

Camera in spreekkamer

BIJ HET ARTIKEL in de Spiegel zijn een jaar foto's afgebeeld, o.a. van Croisets kinderspreekuur. Want deze onbevoegde behandelt ook kinderen . . . Een andere foto geeft een duidelijk beeld van de gang van zaken bij Croicet: een volle spreekkamer en in het midden daarvan de stoel met de patiënte, die door Croiset wordt behandeld. „Stampvol zit ook tijdens de filmopnamen Croisets spreekkamer — zijn werk gaat ononderbroken door". Aldus het bijschrift.

Wat in deze film vertoond wordt is dus niet alleen een, uiteraard nogal eenzijdige, discussie over het al of niet aanwezig zijn bij de heer Croiset van bepaalde vermogens — neen: men zal er een onbevoegde de geneeskunst zien uitoefenen! Twee artsen vonden het nodig aan het programma mee te werken: de heer Veltman uit Enschede en zijn vrouwelijke collega uit Londen, Christine Pickard.

Van dokter Pickard vertelt de heer Van Wageningen dat zij voor de camera verscheidene patiënten heeft geïnterviewd en gehoord hoe ze vertelden van de verbeteringen in hun toestand sinds ze Croiset waren gaan raadplegen. Bovendien heeft ze patiënten getest voor en na de behandeling door Croiset. Alles is op de film vastgelegd, ook haar verklaring in de geest van: „Ik moet dit wel geloven — ik zie het immers met eigen ogen".

DE ONVOLTOOIDE

VERVOLG VAN BLZ. 1

ben en gegarandeerd regelmatig voor hun eerste levensbehoeften bij hem terugkomen.
Wellicht zou hij zich dan reeds in dit leven kunnen scharen bij de grote geesten. Wat ons betreft mogen fantasten als C. Boering hun taak liever vandaag dan morgen hebben voltooid. Voor de geestelijke volksgezondheid zou dit ongetwijfeld een pluspunt betekenen.

A. P. N. DE GROOT

Hermokleides wist 't!

HELDERZIENDEN ZIJN NIET van vandaag of gisteren — ook in de oudheid lieten ze al van zich horen. De Romeinse dichter Lucilius, de eerste satirendichter, had hen omtrent de 2e eeuw voor Christus echter wel door. Van zijn werk is ons een epigram bewaard gebleven waarin hij de helderzienden onder schot neemt. De Duitse schilder-schrijver Fritz Graszhoff nam in zijn verzameling „Die klassische Halunkenpostille", dat onlangs als pocketboek van DTV (Deutscher Taschenbuch Verlag, München) verscheen, dit spotdicht „Der Helliseher". Wij veroorloven ons het hier weer te geven uit de bloemlezing van Graszhoff:

Alle Astrologen, alle
erklärten meinem Vater,
sein Bruder werde hundealt
und älter.
Hermokleides allerdings
stellte fest, er fände
ein frühes Ende.
Doch er sagte es
erst bei der Trauerfeier.

KWAKZALVER ALS KERMISFIGUUR

DE KWAKZALVER HEEFT in het verleden menige kunstenaar geïnspireerd. Men kent Jan Steens kwakzalver, die trots de kies toont, die hij bij wat stellig wel het slachtoffer was, heeft getrokken. Minder bekend is ongetwijfeld het doek De Kwakzalver, dat Hendrik Willem Schweickhardt in 1782 schilderde. Het is eigendom van de Dienst voor 's Rijks verspreide kunstvoorwerpen. Ook hier de kermissfeer, waarin de kwakzalverij zich voltrok. Schweickhardts kwakzalver werkt op een podium, er omheen dromt het publiek. Het lijkt een beetje op de werkwijze van de heer Croiset, die in zijn woning in Utrecht zijn patiënten „behandelt" terwijl de overige patiënten er omheen zitten. De schilder Schweickhardt werd in 1746 in Hamm in Duitsland geboren en overleed in 1797 te Londen.

Het schilderij is te zien op de tentoonstelling, die tot 1 oktober in Buren in de Betuwe, en wel in het stadhuis gehouden wordt. Men heeft er schilderijen en tekeningen bijeengebracht waarop boerenwagens voorkomen. Wie er eens langs komt — de expositie is alle middagen geopend, behalve op maandag.

Notaris was onder de indruk van Berglas

DE HYPNOSE-SEANCE van David Berglas (. . .) was geen bedrog, maar volkomen eerlijk", zegt de Hilversumse notaris A. van Erp, die deel uitmaakte van het panel, dat de handelingen van de Britse mentalist controleerde. Aldus een verslag dat de Haagsche Courant op 18 april (een dinsdag, zaterdag de 15de speelde de hypnoseseance) publiceerde. De verslaggever zegt dat de notaris „voelbaar nog onder de indruk was" en groot respect toonde voor showman Berglas, die „zijn nummers wel goed weet te brengen." Mr. van Erp, een trouw bezoeker van de opname van de Opus 13-shows, ziet als enig gevaar de mogelijkheid van misbruik van hypnose. Hij haastte zich er aan toe te voegen, dat hij Berglas niet tot iets dergelijks in staat acht. „Daar is hij te fatsoenlijk voor".

ERIK JAN HANUSSEN, de astroloog van Hitler

door Mr. J. D. JACOBSON, Antwerpen

ONDER DE TALLOZE „Vrijbuiters van het occulte", die hun tijdgenoten voor de aap hielden, en ongelooflijke fortuinen wisten te bemachtigen, door hen „te doen geloven aan het bestaan van een denkbeeldige macht", (ik gebruik opzettelijk de termen die, in artikel 496 van het Belgische strafwetboek, oplichting en bedrieging definiëren), neemt Erik Jan Hanussen een bijzondere plaats in.

NA DE INEENSTORTING van Duitsland in 1918, zochten miljoenen Duitsers naar nieuwe hoop. Deze hoop werd hun gegeven door een klein ineengedrongen bruin mannetje met borstelige werkbrauwen, maar met een doordringende blik, die, elke avond, in de Scala van Berlijn, duizenden toeschouwers lokte, terwijl op de hoeken der straten zwaar verminkte soldaten uit de Grote Oorlog, de borst bedekt met eretekens, de voorbijgangers om een aalmoes smeekten.

HET NUMMER DAT Hanussen opvoerde was een doodgewone goochelaarstruc, die tal van illusionisten op onberispelijke wijze voorbrengen.

De toeschouwers moesten op een visitekaartje een datum opschrijven, dit kaartje in een omslag verzegelen, en het dan aan Hanussen overhandigen, die het voor zijn geblinddoekte ogen hield, en daar, met hese stem, in korte zinnen, de feiten beschreef, die er op die bewuste datum plaats hadden gevonden.

Ziehier een voorbeeld van deze helderziendheid, die metagnomie ofwel cryptestesie genoemd wordt maar die, op de scène van een music-hall, uitsluitend op bluf en bedrog rust.

— 7 mei 1929 . . . ik zie een groot gebouw . . . een stoet . . . U is in rok . . . ik zie, het grote gebouw is een stadhuis . . . ik zie uw verloofde, in witte sluier . . . Is dit juist?

— Ja, formidabel! geweldig! ongelooflijk!

Ik zelf heb, te Antwerpen, talrijke malen vertoningen bijgewoond van dergelijke „helderzienden". Telkens heb ik het woord genomen, om de toeschouwers te bewijzen, dat iedereen doen kan wat de helderziende vertoont, en dezelfde vage woorden uitkramen, en telkens werd ik door de menigte uitgejouwd en zelfs bedreigd, zo groot is de domheid, de lichtgelovigheid der mensen.

De Berlijnse Scala

HANUSSEN KENDE EVENWEL, in de jaren 1920, een overweldigend succes. Hij wist immers zijn proefnemingen te presenteren met een gezag, een overtuiging, een mimiek, die de waarde ervan vertienvoudigden. Voeg daarbij een geweldige publiciteit, die de muren van Berlijn met zijn aanplakbiljetten vulde, een duur betaalde perscampagne en een „mise en scène", die iedereen verblufte.

Hij noemde zich zelf „de Raspoetin der moderne tijden".

Niet iedereen was evenwel verblind door zijn manieren en allerminst de illusionisten, waarvan verschillende zijn vertoningen in de Scala van Berlijn bijgewoond hadden, en spoedig ontdekten, dat alle séances van A tot Z getrukeerd waren.

Toen Hanussen, in 1932, enkele vertoningen te Parijs kwam geven in de zaal „Empire", moest hij in vertrouwen aan enkele beroepsartiesten, leden van de „Association Française des Artistes Prestidigitateurs", die door Dr. Dhotel opgericht werd, en waarvan ik de eer heb „Meester Magiër" te zijn, wel bekennen dat hij niet anders deed, dan gewoon music-hall-mentalisme en cumberlandisme, die elke illusionist aan de lopende band vertonen kan.

Verzegeld visitekaartje

BEHALVE DE GOOCHELAARS, hebben verschillende geleerden, zoals Professor Dr. A. Bessemans, rector emeritus van de Gentse Universiteit, zich over de helderziendheid van Hanussen gebogen.

Zo heeft Wilhelm Gubisch in 1961 een boek gepubliceerd, dat de lange titel draagt van: „Helderzienden, Kwakzalvers. Demagogen, een proefondervindelijk onderzoek van het probleem der buitenzintuigelijke waarnemingen, en der suggestieve beïnvloeding van de enkeling en de mensenmassa's."

In dit lijvig en hoogst interessant boek vertelt Gublisch, hoe een kommissie, bestaande uit universiteitsgeleerden, totaal onder de indruk kwam van de „zuiver wetenschappelijke" proefnemingen van Hanussen. Een van deze geleerden, professor Schröder, had aan Hanussen een verzegeld visitekaartje overhandigd, waarop de volgende woorden stonden: „2 februari 1912 — 8 uhr vormittags — Kilimandscharo — Afrika".

De magiër had daarop een hele beschrijving gegeven van de beklimming van de wereldberoemde berg, waaraan Professor Schröder deel had genomen, en die hij, (Hanussen) in alle bladen had kunnen lezen, die aan deze grote gebeurtenis vele kolommen gewijd hadden.

De meeste bijzonderheden, door Hanussen beschreven, bleven in het vage.

Verbluffend succes

TOCH ZEI PROFESSOR Schöder, dat zij, op verbluffende wijze, met de waarheid overeen kwamen. Wat meer is: toen Hanussen verklaard had, dat een vrouw deel genomen had aan de beklimming van de Kilimandscharo, schreeuwde Professor Schöder geestdriftig uit: „Geweldig, formidabel, ongeloofelijk, klopt precies. Ik had een foto van mijn overleden vrouw op zak"

Wanneer een universiteitsprofessor zich zo bedriegen laat, wat moet men dan verwachten van de domme naïeve massa!

De diepgaande studies, die ik, sedert zovele jaren, aan dit probleem wijd, hebben mij geleerd, dat de sensationele successen van een Hanussen niet in zijn persoon te zoeken zijn, noch in enige gave van helderziendheid maar uitsluitend bij het publiek zelf, dat hartstochtelijk naar het wonderbare, het geheimzinnige blijft hunkeren.

Het verbluffend succes van Hanussen had echter een diepere grond. Hij was immers de voorzitter van de occultistische groep Thule, waarvan Hitler en de toekomstige leiders van het IIIe Rijk deel uitmaakten, en waarvan hij, in 1929, de opvolging genomen had van de befaamde Haushofer de specialist van de geofysiek die zelf gevormd was geweest door de niet minder beroemde geheimzinnige magiër Gurdjeff.

Paleis van het Occultisme

HET IS IN die hoedanigheid, dat hij overal de zege van het nationaal socialisme voorspelde, en, daar hij over geweldige middelen beschikte en een eigen krant, vond hij een gretig gehoor bij de miljoenen Duitsers, die een betere toekomst verwachtten. Hanussen, die met zijn vertoningen heel veel geld verdiend had, had zich een kostbaar paleis te Berlijn laten bouwen. De dag voor de inwijding van dit „Paleis van het occultisme", had Hanussen een geheime vergadering van de groep Thule voorgezeteld, waarop Goebbels voorgesteld had, een aanslag op Hitler te veinzen, waaraan deze laatste ongedeerd en roemvol kon ontkomen, om hierdoor, de held nummer één te worden van de nieuwe orde. Hanussen had zich daar-

VERVOLG BLZ. 4

Eric Jan Hanussen

VERVOLG VAN BLZ. 3

tegen verzet en iets veel groters voorgesteld, een schouwspel, dat heel Duitsland zien kon, een geweldige ontploffing, of liever, een grote brand. Hitler had ja geknikt.

's Anderendaags, op 26 februari 1933 werd heel Berlijn verzameld in het Paleis van het Occultisme. Iedereen wist dat de meester van dit geheimzinnige gebouw een der machthebbers zou zijn van het nieuwe regime. Iedereen wilde in de gunst bij hem zijn.

Hanussen meende dat hij verplicht was, deze avond, aan de hele wereld, een schitterend bewijs te geven van zijn grote gaven als helderziende.

De magiër in trance

OP DE KLOKSLAG van middernacht verscheen hij voor zijn uitgenodigden, onder de twaalf tekens van de dierenriem, die aan het plafond schitterden. De magiër valt in trance. Twee minuten vergaan in de grootste stilte. Dan begint hij langzaam te spreken, met bevende stem, met horten en stoten.

— Ik zie een mensenmenigte . . . ontzettend veel mensen in de straten . . . een heel volkt juicht onze S.S. toe . . . ik zie de brandende fakkels . . . 't is de vlam van de bevrijding van het Duitse volk . . . het vuur bezingt de grote overwinning van de Partij . . . nu breidt het vuur zich uit tot een groot gebouw, een groot paleis . . . de vlammen schieten door de ramen . . . een koepel stort in . . . het is de koepel van de Rijksdag, die in de donkere nacht in helle laaie staat. . .!

Göbbels, Helldorf, Heydrich kijken elkaar verbluft aan, zij geloven hun oren niet. Is de helderziende van de groep Thule plotseling krankzinnig geworden? Of geeft hij zich geen rekenschap, dat, door zijn loslippigheid, heel Berlijn thans weet, dat de Rijksdag elk ogenblik in brand zal vliegen?

Denkt die komediant misschien dat hij het geheim van de groep straffeloos verklappen kan?

Iedereen verlaat in doodse stilte de woning van de magiër. Niemand komt hem de hand drukken, hem voor zijn prachtige receptie bedanken.

Hanussen staat daar, heel alleen, door iedereen verlaten.

Des anderendaags vliegt het gebouw van de Rijksdag inderdaad in brand.

★ ★ ★

ENKELE WEKEN DAAROP wordt het lijk van Hanussen door boswachters onder dicht struikgewas gevonden, half verslonden door wilde dieren.

Hitler had hem doen veroordelen.

Dit was het jammerlijk einde van een kwakzalver, die gedacht had, dat hij, met behulp van denkbeeldige occulte machten, een invloed zou kunnen uitoefenen op het lot van Duitsland.

De lezers van dit blad zullen zeer zeker grote ogen openzetten wanneer ik hun verklap, dat de grote magiër Erik Jan Hanussen, de leider van de antisemitische groep Thule, een man was zonder één arische voorvader en dat zijn echte naam Herrschel Steinschneider luidde, net als Daniel Burros, de Grote Draak van de antisemitische Ku Klux Klan van New York, die onlangs zelfmoord pleegde, toen aan het licht kwam, dat ook hij een Jood was.

J. D. JACOBSON.

LIEVER GEEN MASSAAL TOEGEPASTE HYPNOSE, ZEGT MINISTER

DE TELEVISIE-UITZENDING van 15 april 1967 waarin de Engelsman David Berglas optrad en een aantal zich als theaterbezoekers aandienende personen en enkele televisiekijkers onder hypnose bracht, wordt voor de volksgezondheid in de algemene zin van dit begrip niet schadelijk geacht. Wel kan echter massaal toegepaste hypnose gevaren voor enkelingen met zich meebrengen.

Aldus luidt het antwoord van minister Roolvink en staatssecretaris Kruisinga (sociale zaken en volksgezondheid), mede namens minister Klompé (cultuur, recreatie en maatschappelijk werk), op schriftelijke vragen van de tweede-Kamerleden dr. C. Boertien (a.r.) en drs. A. D. W. Tilanus (chr. hist.) over het optreden van Berglas.

Naar de mening van de bewindslieden brengt ook individueel toegepaste hypnose risico's met zich mede, bijv. indien deze niet volgens de regelen van de kunst wordt uitgevoerd of op personen wordt toegepast bij wie dit medisch niet verantwoord is. Het risico bij massaal toegepaste hypnose, zoals toneelhypnose of bij televisieuitzendingen, bestaat bovendien dat de hypnotiseur mogelijkerwijs niet alle aanwezigen persoonlijk kan bereiken of beoordelen.

Dit in aanmerking genomen, zijn de bewindslieden van oordeel dat massaal toegepaste hypnose — ook indien de hypnotiseur de techniek volkomen beheerst — beter achterwege kan blijven. Individuele toepassing van hypnose behoort uitsluitend te geschieden door personen die de techniek beheersen en op personen ten aanzien van wie hypnose medisch verantwoord is.

De bewindslieden zijn echter niet van mening dat toepassing van hypnose, hoewel soms gebruikt als medische methodiek, steeds een vorm van uitoefening van de geneeskunst is. Doorslaggevend hierbij is het doel waarvoor de hypnose wordt gebruikt.

Van uitoefening van de geneeskunst in de zin der wet is alleen sprake indien genees-, heel- of verloskundige raad of bijstand als bedrijf wordt verleend. Aangezien David Berglas geen geneeskundige behandeling verrichtte kan niet worden gezegd dat hij onbevoegd de geneeskunst uitoefende in de zin der wet, aldus het antwoord van de minister en staatssecretaris.

Wat de toepassing van hypnose in het algemeen betreft wordt thans nog geen genoegzame grond aanwezig geacht om wettelijke maatregelen voor te stellen. Overwogen wordt of een andere maatregel, bijv. van voorlichtend karakter, gewenst is, aldus minister Roolvink en staatssecretaris Kruisinga.

Op de voorpagina van ons Maandblad vindt men onder de titel Hypnose-perikelen het commentaar van onze voorzitter op dit antwoord.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. *f* 7.50. voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters *f* 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling *f* 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... *f* 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 9, SEPTEMBER 1967

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

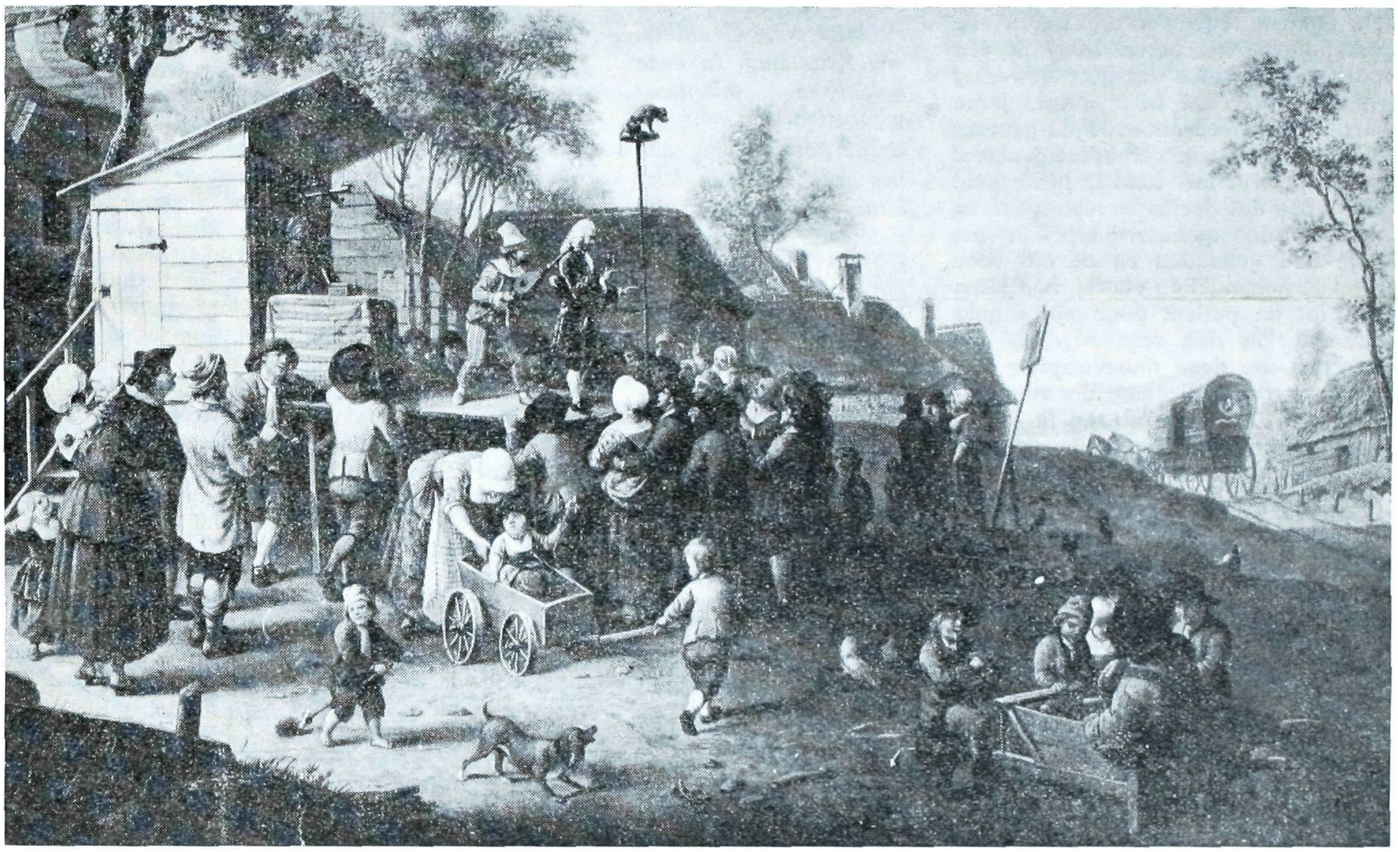

DE KWAKZALVER (DETAIL) van Hendrik Willem Schweickhardt (1746—1797) Eigendom Dienst voor 's-Rijks verspreide Kunstvoorwerpen.

In 1782 schilderde Schweickhardt zijn Kwakzalver, die men hier op een podium zijn „voorstelling" ziet geven. Met een scherp gevoel voor het anecdotische element heeft Schweickhardt de kwakzalver geschilderd, keurig gekleed naar de mode van zijn tijd met kousen en kniebroek, een deftig gepoederde pruik op het hoofd, terwijl hij op het podium de nieuwsgierige buitenlui een flesje toont. De wonderen daarvan weet hij ongetwijfeld welsprekend onder woorden te brengen. Achter hem zijn knecht, die met een blaasbalg bij de pruik van zijn baas manipuleert, alsof hij duidelijk wil maken hoe men de kwalen wegblaast!

monopolie en geneeskunst

VAN DE HAND van Mr. G. E. Kruseman verscheen in Elseviers Weekblad van 12 augustus een artikel onder bovenstaande titel. De schrijver is voor ons geen onbekende, door hem werd onder meer geschreven een boekje „Mysterieuse Geneeskunst en Technische Geneeskunde" waarin z.g.n. paranormale genezers hogelijk worden geprezen en de praktiserende artsen in ons land heftig worden aangevallen. De heer Kruseman dient zich aan als advocaat en procureur, maar ook als lid van de Staatscommissie voor onbevoegde geneeskunst — de commissie waarin geen vertegenwoordiger van de Vereniging tegen de Kwakzalverij kon worden opgenomen, omdat deze vooringenomen zou zijn. Of tegen Mr. Kruseman niet hetzelfde bezwaar zou kunnen worden aangevoerd blijkt wel uit het nu door mij besproken artikel. Het spijt mij voor hem dat mijn verweer wordt opgenomen in het orgaan van onze vereniging, dat door hem wordt betiteld als een blaadje, waarin het blinde en geestloze fanatisme doet denken aan de Ku Klux Kan; (zie Mysterieuse Geneeskunst blz. 163).

Nu over het te bespreken artikel. Al heel in het begin beweert mr. K. dat

vervolg op blz. 2

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

monopolie en geneeskunst

vervolg van blz. 1

het argument dat onbevoegde genezers gevaar zouden kunnen opleveren voor de volksgezondheid niet meer zou gelden, immers tegenwoordig weten alle deskundigen wel beter. Mag ik één voorbeeld aanhalen dat deze bewering tegenspreekt? Niet zo heel veel jaren geleden werd een onbevoegde genezer tot een hoge boete veroordeeld omdat hij een patiënt met kanker in de huid (een lijden dat doeltreffend te genezen is) met zijn „geneeswijze" aan het lijntje had gehouden en de tijd voor grondige behandeling voorbij had laten gaan tot de patiënt door zijn schuld overleed! En dan zegt Mr. K. „de methodes die deze onbevoegden toepassen en de medicijnen, die zij voorschijven — kruiden, meestal in homoeopathische verdunning, zijn op zich zelf onschadelijk."

Inderdaad is de Wet op uitoefening der Geneeskunst van 1865 niet meer up to date — inderdaad worden in vele arrondissementen òf geen òf naar onze mening veel te lichte straffen uitgesproken — daarom zal deze wet o.i. in belangrijke mate moeten worden gewijzigd.

Maar dan toch zeker geen vrijdom van genezing — ook niet omdat de vrijheid van de burger („ook in die gevallen waarin het gebruik maken van deze vrijheid zekere gevaren voor hem mee kan brengen") gerespecteerd zal moeten worden. Wat zal er gebeuren als een patiënt, die met een pokkenpatiënt in aanraking is geweest en behalve misschien pijn in de rug en matige koorts geen verschijnselen vertoont van die vrijdom tot genezing gebruik maakt en dus doende oorzaak wordt van het optreden van een pokkenepidemie? Hoe zal een van de vele natuurgenezers, die de heer K. vrijheid van handelen wil geven, een beginnende longtuberculose, een geval van geslachtsziekte, een kanker in het eerste begin kunnen diagnosticeren?

Het antwoord van mr. K. is dat alle moeilijkheden met de wet van 1865 berusten op het monopolie. „Niet zoals zo vaak wordt gedacht het monopolie van de arts. Ten slotte erkent zelfs de meest vijandige arts dat de onbevoegde genezers menigmaal succes hebben."

Het gaat volgens de schrijver wel om een monopolie, maar van heel andere aard, dat van de officiële, natuurwetenschappelijk georiënteerde geneeskunde. Zij kan en wil de tegenover haar staande „natuurlijke geneeskunde" niet erkennen, omdat deze niet in haar zin wetenschappelijk is. Hij noemt in dit verband ook de eindeloos verdunde homoeopathische medicijnen — ik zou niet graag de weinige in ons land gevestigde homoeopathische artsen tot aanhangers van de „natuurlijke geneeskunst" willen rekenen.

„Inderdaad (zegt de heer K.) de natuurlijke geneeskunst berust niet op concrete gegevens, doch op een oorspronkelijk, intuïtief, weten, terwijl daarnaast de magnetiseur zich beroept op een vermogen, dat tot nu toe niet aangetoond kon worden, noch herleid tot bekende natuurkrachten."

Juist omdat dergelijke niet waargemaakte en niet waar te maken beweringen worden geuit, is het artikel van mr. Kruseman zo gevaarlijk. Wie het niet met de nodige kritiek leest komt er misschien toe met zijn gezondheid naar een aanhanger van de natuurlijke geneeskunst te gaan. En als dan straks mocht blijken dat de officiële geneeskunst te laat wordt ingeroepen, dan is dat mede te danken aan het niet helemaal verantwoord artikel van mr. Kruseman in Elseviers Weekblad.

R. E. W.

EEN KANKERGEZWEL...

IN HET PAROOL trekt Dagboekenier met zijn bekende strijdvaardigheid van leer tegen de pleitbezorger van de Ned. Werkgroep van Praktizerende Genezers, mr. Kruseman. In onze kolommen hiernaast wijdt R.E.W. een kritische beschouwing aan het artikel dat de heer Kruseman onlangs voor Elsevier's Weekblad schreef. Hieronder laten wij Dagboekenier aan het woord.

Ik heb al vaker geschreven over de Ned. Werkgroep van Praktiserende Genezers, die oorspronkelijk „van Paranormale Genezers" heette. Ik heb in de controlemethoden van deze organisatie geen vertrouwen. Wetenschappelijk voldoen zij aan geen enkele eis. Bovendien is het merkwaardig, dat in dit land zulk een organisatie van wetsovertreders bestaat, en nóg merkwaardiger, dat vertegenwoordigers daarvan zitten in een commissie ter voorlichting van de overheid, die een eventuele wetswijziging wenst te bestuderen. En het toppunt van merkwaardigheid is, dat uit die commissie vertegenwoordigers van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn geweerd onder de motivering, dat deze vereniging niet objectief zou zijn — alsof de leden van de N.W.P.G. wèl objectief zouden staan tegenover dit probleem!

Al jaren is een van de krachtigste pleitbezorgers voor de „praktiserende genezers" mr. G. E. Kruseman, die nu in het blad van zijn beschermelingen een stuk heeft geschreven, dat zij mij ter kennisneming toezenden. Het stuk gaat over de hierboven al aangeduide Nederlandse wet, die de uitoefening der geneeskunde voorbehoudt aan wie het artsexamen heeft afgelegd en dus wetenschappelijk is opgeleid. Die wet is nu 102 jaar oud. Nederland was indertijd menig ander beschaafd land vóór met deze wettelijke bescherming van de volksgezondheid.

Een macaber toeval (indien hier geen onderbewuste invloeden in het geding zijn) wil, dat mr. Kruseman dit stuk, dat uiteraard verandering van deze wet bepleit, heeft genoemd: „Een kankergezwel aan de rechtsorde". Macaber, omdat vaststaat, dat menige kankerlijder nog door medisch-verantwoorde hulp zou kunnen zijn genezen, indien hij de medicus maar *eerder* zou hebben geraadpleegd, terwijl in vele gevallen die hulp niet of te laat wordt ingeroepen, omdat de zieke (eerst) een onbevoegde de behandeling heeft toevertrouwd.

„Een kankergezwel aan de rechtsorde"? Maar dan toch een, dat al ruim een eeuw lang ontelbare mensenlevens redt, en dat zal blijven doen indien ons parlement zich niet op een dwaalspoor zal laten brengen.

Juist in het blad van de N.W.P.G. zou dit woord „kankergezwel" in dit verband een goede grap zijn, indien de werkelijkheid van het „te laat" in ditzelfde verband niet zo in-tragisch zou zijn.

★

Gouden drukkersjubileum

SEDERT 1 JANUARI 1958 wordt ons Maandblad gedrukt door N.V. Systema te Amsterdam. Op 1 september j.l. bestond dit bedrijf vijftig jaar. Tegelijkertijd vierde de directeur, de heer A. de Does zijn gouden jubileum in deze door zijn vader opgerichte onderneming. Tijdens een zeer druk bezochte receptie in de aula van het Kon. Instituut voor de Tropen heeft ook het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij de heer en mevrouw De Does zijn oprechte gelukwensen bij dit tweevoudige jubileum aangeboden.

Wonderverhaal: klokken deden vreemd in Rijssen

HET WERD EEN verhaal, dat op de voorpagina van de Telegraaf kwam: „Spookhuis wordt trekpleister; zware straling zeggen wichelroedelopers . . ." In het Overijselse Rijssen beleefde de familie Seppenwoolde namelijk eigenaardige dingen met klokken. Men sprak al over een klokkenspook, dat de wijzers zou verbuigen, de klok plotseling zou doen achterlopen! Toen de zaak eenmaal in de publiciteit was, kreeg de familie Seppenwoolde vele kijkers, er kwamen brieven, een medewerkster van prof. Tenhaeff, mej. Louwerens kwam poolshoogte nemen.

DE HEER VAN der Stouw, boekhandelaar en wichelroedeloper, kwam ook haastiglijk aangesneld naar de woning van de familie Seppenwoolde aan de Wellenweg. Hij hanteerde de wichelroede in de woonkamer en ja hoor — aanstonds een flinke uitslag. De landelijke secretaris van de Bond van chr. woningbouwverenigingen, de heer G. Elsinga uit Rotterdam, kwam op het lumineuze denkbeeld, dat het vreemde gedrag van de klokken wel eens kon worden veroorzaakt door de nabijheid van een radio- of tv-zender. Welnu: de zender Markelo is slechts acht kilometer van de woning van de Seppenwoolds verwijderd . . .

Maar — de Seppenwooldes hebben ook nog een zoontje, de zevenjarige Erik. Een verslaggever van De Telegraaf trof hem aan, spelend met oude klokjes. Erik was herstellend van geelzucht en het merkwaardige was, dat de klokken alleen rare kuren vertoonden wanneer Erik er bij was. „Als ik in de kamer ben lukt het niet. Want zoveel weet ik er nu wel van, dat mijn zoontje er bij nodig is om zoiets te laten gebeuren", bekende de 41-jarige mevrouw Seppenwoold.

Pool en tegenpool

„ALS ERIK IN de kamer is en ik zelf in de gang, bestaat er grote kans dat er iets mis gaat met de klokken", zei mevrouw Seppenwoolde tegen Hans Veldhuis van de Haagsche Courant. Wat niet belette, dat mej. Louwerens van het Parapsychologisch Instituut waarde bleek te hechten aan de „sterke velden", die de wichelroedeloper in woonkamer en gang had aangetroffen. „Het moet iets zijn van pool en tegenpool", zei ze „met de vastberadenheid van iemand, die zich aan een overtuiging vastklampt, omdat elke andere steun ontbreekt."

De Haagsche Courant nam een proef door een verzegelde pendulette en een wekker, die aan de voorkant verzegeld was, naast de klok met kuren te plaatsen. Na drie dagen bleek het volgende: de wijzers van de elektrische klok (waar geen glas voor zit) waren de eerste dag al verbogen. De pendulette liep storingsvrij en wees de juiste tijd aan. De wekker van de Haagsche Courant vertoonde geen mankementen. Maar wèl liep het uurwerk enige malen „opeens" een paar uur achter. (Door middel van het knopje aan de achterzijde is heel gemakkelijk in een onbewaakt ogenblikje de wekker achteruit te zetten.

Conclusie: „Met de drie klokken is in de afgelopen dagen precies gebeurd, wat kon worden voorspeld als menselijk ingrijpen de oorzaak van de geheimzinnige gebeurtenissen zou zijn."

Schuchter, maar slim

DE MOEDER GAF volmondig toe, dat Erik — schuchter, maar slim jongetje — de enige is, die geregeld ongewone bewegingen van de wijzers waarneemt. Maar anderzijds verklaart zij, overtuigd, dat het kind „zoiets niet zal doen". En daarvan was nu juist niet iedereen even zeker van overtuigd! Behalve dan mej. Louwerens van het parapsychologisch instituut van prof. Tenhaeff, die het houdt op „pool en tegenpool"!

Overigens moge ook de gissing van een Enschedese dame niet onvermeld blijven. Zij schreef het rare gedrag van de klokken toe aan een Afrikaans beeldje, dat op de schoorsteen stond. Een dergelijk „afgodsbeeld" had, zo vertelde zij aan Hengelosch Dagblad, bij een familielid ook al eens vreemde verschijnselen veroorzaakt!

Een welwillende heer van de Veluwe voorzag de familie Seppenwoolde van goede raad: elke nacht bijbelteksten onder de klok uitspreken — dan zou het uurwerk geen kuren meer vertonen.

Om het zoeklicht van de publiciteit op zich gevestigd te krijgen (met als hoogste glorie in het televisiebeeld te komen) is tegenwoordig niet zo moeilijk, schijnt het. Getuige dit volstrekt ongeloofwaardige verhaal van „bovennatuurlijk klokkengedrag" te Rijssen. Vader Seppenwoolde had er gelukkig gauw zijn bekomst van, blijkens zijn verzuchting, dat hij blij zou zijn „als die hele rotzooi voorbij is".

Pillen tegen domheid

EEN SLIM MAAR slecht kereltje leurde in West-Duitsland langs de huizen met „intelligentiepillen", die hij „aan de man" bracht in gezinnen, waarvan de kinderen op school slecht meekonden. In deze tijd van wonderpillen kwam hij aan de deur met een verhaal, dat zijn produkt hielp tegen domheid. Een aantal domme ouders liet zich verleiden en kocht de pillen, die de lieve som van meer dan honderd mark per doos kostten. Sommige ouders echter liepen naar de politie, toen zij bemerkten, dat hun kinderen er geen greintje wijzer van werden en nog met even teleurstellende rapporten thuis kwamen. De rechtbank te Koblenz heeft de man, een handelsreiziger, veroordeeld tot 70 mark boete.

Winkeldief paste hypnose toe

ONLANGS VERSCHEEN IN een levensmiddelenwinkel in een buitenwijk van de Noord-Italiaanse stad Bergamo een keurig gekleed negerechtpaar. Mevrouw wenste enkele artikelen te kopen en zocht ze zelf maar uit, omdat ze geen Italiaans sprak. Intussen trok meneer de aandacht van de twee jonge winkelmeisjes die de Afrikaan bijzonder interessant vonden. Maar voordat de meisjes zich bewust werden van wat er gebeurde, werden ze door meneer zo gefixeerd dat ze binnen enkele ogenblikken aan de grond vastgenageld stonden. Ze konden zich niet meer bewegen, konden niet meer spreken of om hulp roepen en moesten toezien hoe mevrouw heel rustig de hele inhoud van de kassa plunderde en daarop even kalm met haar zwarte echtgenoot verdween.

Deze winkeldiefstal is waarschijnlijk de eerste die op klaarlichte dag door middel van hypnose werd gepleegd. De neger had de twee meisjes door fixatie volkomen in zijn macht weten te krijgen zodat ieder normaal verzet en iedere afweer werd lamgelegd. De toestand waarin de winkelmeisjes werden gebracht wordt door de medische wetenschap katalepsie genoemd. De verschijnselen daarvan zijn een volkomen verstijving en een aanzienlijke verenging van het bewustzijn. Deze merkwaardige diefstal die de Romeinse correspondent van het Limburgs Dagblad vermeldt, is overigens een interessante illustratie van hetgeen de Nijmeegse hoogleraar in de neurologie en psychiatrie prof. dr Prick enige tijd geleden in een interview over hypnose heeft uiteengezet.

Uitvinder vroeg octrooi

OPLEVING DER HAREN DOOR CACTUSSLIJM

VAN HOOGGEACHTE ZIJDE ontvingen wij een afschrift van enige bladzijden van het tijdschrift Octrooi en Merk. Dit tijdschrift begon onlangs met de publicatie van octrooi-aanvragen, die òf door inhoud, òf door de bijzondere formulering er van de belangstelling opwekken. Het betreft hier octrooi-aanvragen die door de octrooiraad zijn openbaar gemaakt of wel ter visie zijn gelegd. De naam van de uitvinder wordt niet vermeld.

De eerste aanvraag, die het tijdschrift publiceerde onder deze rubriek betrof een werkwijze voor het maken van cosmetische preparaten om overtollige haaruitval stop te zetten en de haargroei te bevorderen. Dan volgt de tekst van de aanvraag:

> Het verval der haren van de menselijke hoofdhuid bij het klimmen der jaren is overbekend. Het percentage onder de mensen die tot op hoge leeftijd een volle beplanting van hun hoofdhuid behouden is zeer gering. De oorzaak van het verval der haren is onbekend, voor zover deze niet gevonden wordt in aanwijsbare ziekteverschijnselen.
>
> Ook mij is de oorzaak van het verval der haren niet bekend, een heilzaam middel om overtollige haaruitval stop te zetten en de haargroei te bevorderen is mij echter door een wonder geworden, een openbaring in gebed, wat ik hier tot eer van Jezus naam niet onvermeld mag laten. Hem alleen zij de eer.
>
> Het kenmerk, het slijm en de sappen van cactaceeën toegevoegd aan kruidenlotions die in dit geval als drager gebruikt worden, met name de Myron kruidenlotion, gaf als resultaat een directe verbetering en opleving der haren en een sterke ontwikkeling van de haargroei.

DE BEREIDING, ZO leest men verder, bestaat uit het toevoegen van 10 gram slijm en sappen van cactaceeën aan 90 gram Myron kruidenlotion. Een wat andere verhouding wordt gegeven voor de bereiding in vaste vorm. „Door de dieptewerking is elke massage in welke vorm ook overbodig." Wij ontlenen nog drie alinea's aan de octrooi-aanvrage:

> Een ander voordeel, bij alle bekende lotions is de duur van de behandeling, bij deze lotions duurt het vaak maanden voordat enig schamel resultaat merkbaar is. Op brede schaal werden nimmer successen geboekt, die de vergelijking met de als kenmerk hebbende cactaceeën lotions kunnen doorstaan.
>
> Geen verschil in werking werd bevonden tussen jong en bejaard, evenmin als tussen man en vrouw. Proeven werden genomen, ten bewijze voor de wereld en dit geschrift, en werd bevonden nadat ik reeds geloofde naar openbaring in gebed, gelijk boven beschreven. Tot eer van Jezus naam.
>
> Conclusie: Werkwijze voor het maken van cosmetische preparaten ter bestrijding van overtollige haaruitval en het bevorderen van de haargroei met het kenmerk dat daarin is verwerkt of toegevoegd de slijmen en sappen van de Cactaceeën. In naam des Heren.

De Octrooiraad is naar aanleiding van zijn onderzoek tot de conclusie gekomen, dat er tegen deze aanvrage geen nieuwheidsbezwaren bestaan, maar hij vermeldt aan het slot van zijn beschikking:

> „dat een octrooi aanvrage uitsluitend dient om een uitvinding te beschrijven en dat de passages vermeld onder de regels 6 tot 10 en 37 tot 40 (hier in tweede en vijfde alinea van de aangehaalde tekst te vinden — redactie Maandblad) en het slot van de conclusie dienen te vervallen".

PHARAO, de liefdespil uit het oerwoud

HET BLAD DE Lach is tamelijk ingrijpend veranderd. Er is veel naakt in gekomen. Maar, zo merkt een schrijver in Het Vaderland op, de advertenties, die zich merendeels bezig houden met de uiterlijke kenmerken van de vrouw (van nu) zijn in dit blad, dat zich thans „Het blad van de man van nu" noemt, onveranderd gebleven.

Zo zullen nog steeds „na korte tijd de prachtige resultaten u versteld doen staan" als u uw figuur („voor dames en heren van elke leeftijd") laat „verbeteren" door Sveltesse. Ook de Maidenline-borst-douche („bij iedere filmster in gebruik") blijft onverkort gehandhaafd.

Suleika brengt „versterkingspillen volgens geheim, oud Oosters recept" in de handel. „Vergroten terstond energie, vitaliteit, potentie en zelfvertrouwen. (. . .) Doe als velen voor u".

Maar voordat u dat doet moet u eerst een paar bladzijden omslaan want daar staat: „Liefdeskruiden uit het Braziliaanse oerwoud. Vergroot uw energie, potentie en zelfvertrouwen en ontdek het geheim van nieuwe mogelijkheden op liefdesgebied. (. . .) Doe als velen voor u."

En hoe heten deze „kruidenpillen, reeds eeuwen gebruikt door Indianen uit het Amazonegebied in Brazilië" dan wel?

Juist. Geen Suleika.

Maar Pharao.

De pharao uit het Braziliaanse oerwoud, zullen we maar zeggen.

Na dit alles rest nog één vraag: Wat voor soort man leest De Lach eigenlijk? Die vraag heeft De Lach zichzelf óók gesteld en er dit antwoord op gevonden: „Heel eenvoudig. Dat is de man die houdt van: het leven, snelle automobielen, mooie vrouwen, nieuwe ideeën, een eigen mening, de vrijheid, raspaarden, interessante gesprekken, humor, sport, avontuur, persoonlijke hobby's, goede manieren, exclusieve etentjes, een goed glas wijn, moed, de waarheid, kortom: alles wat mooi, goed en echt is."

En wat mag hij dan wel haten?

Onder andere: Het ministerie van financiën, kitsch, holle frasen, schulden, huichelarij, bureaucratie, leugens, statistieken, kortom: alles wat lelijk, slecht en onecht is!"

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. ƒ 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ƒ 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling ƒ 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... ƒ 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 10, OKTOBER 1967

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Fikse straf in Middelburg

"Heilpraktiker" Hazewindes krijgt tien weken hechtenis

DE JUSTITIE IN Zeeland maakt de laatste tijd korte metten met „heilpraktikers", magnetiseurs en pseudo-tandartsen. Werden onlangs Vleugels alsmede een kiezentrekker en gebittenzetter gevonnist, 21 september was het de beurt aan de Bredase „heilpraktiker-magnetiseur" Sake C. Hazewindes, geboren in Rilland-Bath. Hij had vooral veel klanten in Goes en moest zich verantwoorden voor de waarnemend kantonrechter in Middelburg, mr A. Nouwen. De eis was tien dagen per geval — er waren tien gevallen ten laste gelegd. De uitspraak werd een week per geval, dus totaal tien weken hechtenis. Maar mr Nouwen voegde waarschuwend aan zijn vonnis toe: „volgende keer komt onherroepelijk de maximum straf. Dat betekent dan twee maanden hechtenis per geval."

Sake Hazewindes verklaarde overigens: „Ik blijf doorgaan tot het eind van mijn leven", wat de officier, mr Van Raalte deed opmerken: „en ik zal doorgaan met het laten opmaken van een procesverbaal wanneer u uw praktijken blijft uitoefenen."

Verdachte hield zelf een uitvoerig pleidooi, waarbij hij verklaarde, dat hij zich geen zwendelaar, maar een genezer voelde: „Ik word geleid door de grote bouwmeester, die boven me staat. Mij interesseert alleen de zieke mens. Mensen die door anderen niet genezen kunnen worden, kunnen wel door mij worden geholpen".

Hij wees op een vrouw vooraan op de publieke tribune, van wie hij verklaarde, dat hij haar had genezen van „een dodelijke huidziekte, en dat is geen truc geweest." En verder: „Kan ik het helpen, dat ik wel kan wat een professor niet kan". Toen hij de vrouw wilde laten vertellen over deze genezing, greep mr Nouwen in.

„Volstrekt waardeloos"

DR S. LELIE, waarnemend geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid in Zeeland, die als getuige-deskundige het woord voerde, toonde zich niet overtuigd van de paranormale begaafdheden van de Bredanaar. Hij noemde de methode van diagnose stellen door de man — met een koperen kettinkje als pendel — „volstrekt waardeloos". Hij achtte dáárom de praktijken ook zo gevaarlijk, omdat bij patiënten een bepaalde verwachting en hoop werden gewekt, die niet kunnen worden vervuld.

De Bredanaar was het daarmee niet eens. Hij zei, dat hij wel degelijk in zijn praktijk mensen heeft genezen en dat de diagnose-stelling, zoals hij die uitvoert, „beslist niet waardeloos is. Het is wel degelijk realiteit. Er is een bepaalde mentale training voor nodig om dat te kunnen. Alleen artsen met een paranormale begaafdheid kunnen dat. En het gevaar voor brokken is heus niet zo groot."

Mr N. van Raalte, de officier van justitie, noemde de hier ten laste gelegde gevallen maar een selectie. Hazewindes had raad gegeven, had recepten uitgeschreven en bij enkele patiënten had hij zelfs naalden „met magnetische kracht" in het lichaam gestoken.

Esculaapteken op auto

DE MAN WAS in West-Brabant ook al een paar maal met de justitie in aanraking gekomen. Eén keer was hem dood door grove schuld ten laste gelegd. Deze zaak kon toen niet door de rechtbank in behandeling worden genomen. De kantonrechter in Zevenbergen veroordeelde Hazewindes tot een boete van ƒ 1000. De kantonrechter in Bergen op Zoom veroordeelde hem onlangs tot vier maal vijf dagen hechtenis voor dergelijke praktijken in Roosendaal.

„De patiënten denken allemaal dat deze man dokter is, hij heeft zelfs een esculaapteken op de voorruit van zijn auto zitten", aldus mr Van Raalte. Het antwoord van Hazewindes over de esculaap: „Nu niet meer". Zowel officier als kantonrechter lieten nog eens duidelijk uitkomen wat de Bredanaar te wachten staat als hij doorgaat met het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

En steeds weer kwam zijn antwoord: „Ik ga door, omdat dit een opdracht is vanuit een hogere wereld". En tot slot: „Ik heb gezegd".

In ons februarinummer van dit jaar hebben wij, op bladzijde 2 melding gemaakt van de veroordeling van Hazewindes, — volgens zijn verklaring lid van de Ned. Werkgroep van Praktizerende Genezers (N.W.P.). — door de kantonrechter te Zevenbergen. Hij had toen een oliekuur voorgeschreven, aan een patiënt, waarvan hij o.a. de bloeddruk had opgenomen.

Onbevoegde Frans A. maakte klapperende gebitten

DE ROTTERDAMMER FRANS A. is er in geslaagd om enige tijd onopgemerkt in Zeeland onbevoegd de tandheelkunde uit te oefenen. Hij trok op acht verschillende plaatsen in dit gewest tanden en kiezen en hij plaatste gebitten dat het een lieve lust was. Van deze acht plaatsen waren hem maar vier ten laste gelegd, toen hij zich op 13 september voor het Middelburgse kantongerecht moest verantwoorden.

De zaak van Frans A. was aan het rollen gekomen door diverse publicaties rondom het optreden van een „collega". Die „collega" kan niemand anders zijn geweest dan de Belg Carolus Vleugels, alias prof. Wings, die zoals wij in de apriluitgave van dit maandblad uitvoerig berichtten, voor het zeven maal

VERVOLG OP BLZ. 2

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

Gelooft U in spoken?

MOET MEN AAN alle enquetes en ondervragingen zoveel waarde toekennen als de organisatoren daarvan ons willen doen geloven? Soms bekruipt ons die twijfel wel eens, vooral wanneer niet wordt aangegeven hoe de wijze van ondervraging en de keuze van de ondervraagden is geschied. De wijze van het stellen van vragen kan zó geschieden, dat aan de ondervraagde een bepaald antwoord, dat men graag wil horen, wordt gesuggereerd. En koos men degenen die men enqueteerde werkelijk op een voor de groep representatieve wijze?

Deze gedachten rezen bij ons, toen wij in een artikeltje van de kerkredactie van het Rotterdammer-kwartet een beschouwing lazen over een publicatie van „de bekende Duitse sektendeskundige dr. Kurt Hutten". Deze publicatie is getiteld „Spiritisme of de brug naar gene zijde.

„Meer dan de helft van de Westduitse bevolking is geneigd te geloven in de realiteit van paranormale krachten en verschijningen. Eén op de vijf meent daarbij uit eigen ervaring te kunnen spreken" Dat wordt dan zo maar boudweg geconstateerd. Moet men daar nu absolute waarde aan hechten? Is de steekproef van dr. Kurt Hutten, zoals dat in de enquete-taal heet werkelijk zo representatief, dat hij kan zeggen „meer dan de helft"?

Acht procent van de ondervraagden — dat is uiteraard wat anders dan de zestig miljoen inwoners van de Bondsrepubliek — zou minstens éénmaal en elf procent meermalen ontmoetingen hebben gehad met occulte verschijningen. In het „tweede gezicht" gelooft 53 pct, en ongeveer gelijk was het resultaat bij de vraag naar spoken.

EEN ANDERE MERKWAARDIGE conclusie van Hutten willen wij de lezer niet onthouden: Met meer onderwijs

ONTWIKKELING EN GELOOF IN 'T OCCULTE

wordt de bereidheid om in occulte verschijnselen te geloven niet zwakker, maar juist belangrijk sterker! Dr. Hutten grondt dat op de uitkomst van zijn onderzoek, dat de „vatbaarheid" voor occultisme van 49 pct. van de ondervraagden met lager onderwijs (let wel: de ondervraagden, door dr. Hutten gekozen, red. Maandblad), via 63 pct. met middelbaar onderwijs tot 70 pct. met een universitaire opleiding toeneemt . . . Dr. Hutten geeft de volgende verklaring:

Een zuiver rationalistische wereldverklaring geldt als te oppervlakkig en alledaags. Het is er ingehamerd, dat men hiermee maar een deel van de volle werkelijkheid vat en dat haar nuchterheid de behoeften van het menselijk gemoed niet kan bevredigen. Daarom heeft de rationalistische wereldverklaring een aanvulling nodig, die ook de dieper liggende werkelijkheden verdisconteert.

Maar ook deze aanvulling is nog altijd volgens Hutten in de grond evenzeer een produkt van rationalistisch denken. Dat werkt in de occulte wereldbeschouwing door. Alleen maakt het nu parafenomenen tot voorwerp van onderzoek en speculatie Met behulp van deze verschijnselen geeft het aan zichtbare en meetbare werkelijkheden een diepere dimensie, die wel geheimzinnig, maar toch ook te ervaren is en op allerlei manier hun realiteit bevestigt. Deze diepere dimensie moet hen die mogelijkheden verschaffen, die de onvolkomenheden van het menselijk leven wegnemen, meent dr. Hutten. En hij constateert ook: Het occultisme ontmoet in de nieuw ontsloten ruimten niet God, maar alleen een „nieuwe wereld van creaturen", zij het dan machtiger creaturen, die op een hoger niveau staan.

FRANS A.

VERVOLG VAN BLZ. 1

onbevoegd uitoefenen der geneeskunst zeven maal ƒ 300 boete kreeg van de kantonrechter te Oostburg.

Was Vleugels actief in Zeeuws-Vlaanderen, Frans A. „opereerde" op het platteland van Walcheren. Ter zitting moest de waarnemend kantonrechter, mr. A. Nouwen, het echter zonder Frans A. doen: hij was niet komen opdagen. Bij verstek werd hij veroordeeld. Hij kwam er tamelijk genadig af: viermaal ƒ 1000 boete, waarvan telkens ƒ 750 voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar.

De officier van justitie, mr. N. van Raalte, had viermaal de maximale boete van 1000 gulden geëist, waarvan telkens 500 gulden voorwaardelijk. De kantonrechter zei dat de gebitten van de Rotterdammer „klapperden in de mond". Hij vond de feiten hoogst ernstig en legde daarom ook de maximumstraf op, die op dit soort delicten staat, maar om zoveel mogelijk herhaling te voorkomen verhoogde hij het voorwaardelijke deel van de straf.

Hypnotiseur keek te diep in 't glaasje

NA DE HYPNOSE-experimenten van David Berglas op het televisiescherm voelden allerlei lieden, die op een of andere wijze hebben leren hypnotiseren, zich gedrongen hun prestaties op dit gebied te vertonen. Een negentienjarige jongen uit Helmond, Jan van Berlo, heeft er een kwade ervaring mee opgedaan. Hij moest naar het Belgische plaatsje Lede bij Aalst worden gebracht, waar de hypnotiseur die hem had gehypnotiseerd werkzaam is als bedrijfsleider van een fabriek van metaalwaren.

Jan van Berlo was onder hypnose gebracht tijdens een gouden bruiloftsfeest in Asten, waar de Belgische amateur-hypnotiseur Brisco optrad. Al bruiloftvierend had Brisco echter wat te diep in het glaasje gekeken. Hij verzuimde om de hypnose van Jan helemaal ongedaan te maken. De zondag en maandag na de gouden bruiloft viel Jan telkens plotseling in slaap. Zijn baas stuurde hem naar huis en gaf hem de raad de dokter te waarschuwen. De huisarts adviseerde om maar naar Brisco te gaan. Die er inderdaad in slaagde om Jan weer helemaal wakker te krijgen.

VISSEN EN KATTEN

DE AQUARIUMWINKELS IN Antwerpen zijn enige tijd geleden opgeschrikt door drastisch ingrijpen van de politie bij een hunner, de 34-jarige Willem Verheyen uit Berchem. Verheyen verkocht wondermiddeltjes om het water te zuiveren en de siervissen gezond

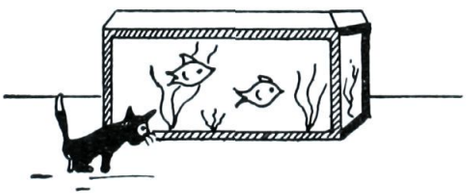

te houden. Was hier niet de wet inzake geneesmiddelen in het geding?

De aquariumhandelaren van Antwerpen hebben hun hart vastgehouden. Zou men het publiek straks naar de apotheek moeten verwijzen voor middeltjes om het water schoon te houden de vissen van ziekten te vrijwaren? De zaak van Willem Verheyen heeft op de rol van de boetstrafrechtelijke rechtbank van Antwerpen gestaan, maar het strafproces werd een heel klein procesje. Of, zoals een Vlaamse krant het uitdrukte: de rechtbank had andere katten om te geselen. De aquariumwinkelier werd vrijgesproken.

RIJK van 't loon van de angst anderen aangedaan

IN EEN OPVALLENDE reportage van Harro Coumans, met foto's van Rob Holthuis heeft de Nieuwe Limburger een geval van barre kwakzalverij aan de kaak gesteld. Het gaat hier om de „wonderdokter van Eindhoven", Willem van de Moosdijk en de titel van de de reportage spreekt boekdelen: „Nog een jaar, dan bent u dood". Want deze Van de Moosdijk waagde het zijn klanten voorspellingen te doen, dat zij spoedig zouden sterven, tenzij ... tenzij zij zijn kruiden gebruikten.

IN APRIL VAN dit jaar is Van de Moosdijk door de kantonrechter te Eindhoven veroordeeld tot een boete van 3000 gulden wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Hij is niet in beroep gegaan en heeft de boete betaald. (In ons januarinummer hebben wij melding gemaakt van het proces-verbaal tegen v. d. M.). Hij hield genoeg over om begin augustus een kapitale villa De Zandhoeve in het dorp Casteren te kopen. De Eindhovense recherche schat het huis plus inboedel op een waarde van anderhalve ton. Het loon van de angst — anderen aangejaagd. De reportage over Willem van de Moosdijk is, behalve in de Nieuwe Limburger, nog in een aantal andere dagbladen aangesloten bij de Persunie verschenen, telkens in grote opmaak.

DE SLAGER CONSTANT THEWIS uit Tongeren in België heeft over zijn ervaringen met Van de Moosdijk verteld. Men had Thewis, een 53-jarige man, die zegt door zenuw-aanvallen geplaagd te worden, aangeraden naar Eindhoven te gaan naar de wonderdokter.

„Hij zei dat ik nog maar hooguit anderhalf jaar te leven had", zegt de Tongerse slager achteraf. Om zenuwachtig van te worden. Zijn vrouw: „Ik was meegegaan met m'n man en omdat ik een lapje om mijn been had, dacht de dokter eerst dat ik de patiënt was. „Wat hebt u aan uw been?" vroeg de dokter. Volgens de huisarts iets van reumatiek, antwoordde de vrouw. Nee, dat komt van de lever en u hebt ook last van uw ogen, over enkele maanden kunt u blind zijn als u niet uitkijkt, besliste de Eindhovense genezer.

„Je moest tegenover hem gaan zitten en dan nam hij je hand vast, daar streek hij dan over en dan zei hij precies wat je mankeerde. Op zo'n moment geloof je die man. Dat van die lever klopte. Ik ben leverlijder. En die ogen . . . net enkele dagen tevoren had ik inderdaad moeite met lezen. Dan geloof je zo'n man toch gewoon".

Na het consult besliste de dokter dat er thee gedronken moest worden om het leven van de slager te redden en om de ogen van diens vrouw niet zwart te doen zien. Hij zei: „Dat is een bijzondere thee, een dure kruidenthee, waar ik nu speciaal naar op zoek moet gaan".

Gepeperde thee

„HET VREEMDE WAS echter, toen we nauwelijks terug in Tongeren waren die dag, stond er al iemand voor de deur, die drie kilo van die thee kwam afleveren. Kosten 34.600 frc (*f* 2500) meteen te betalen. Mijn man had maar 9000 franc bij zich en die heeft hij toen maar gegeven. De bezorger zou na een paar dagen terugkomen om de rest van het geld te halen. Op afbetaling kon het niet en een kwitantie werd niet gegeven".

Een neef van het slagersgezin, die voor apotheker studeert, onderzocht de kruidenthee. Naast mimosa en nog enkele andere goedkope kruiden, zaten er vier soorten thee in de genezende zak. De duurste van de vier soorten thee kost in België 50 franc (*f* 3,60) per kilo.

Het is alles begonnen in de Eindhovense Locomotiefstraat. Daar kwam Van de Moosdijk zo'n jaar of tien geleden wonen. Aanvankelijk werkte hij bij Philips, toen begon hij in tweedehands schoenen, later in tweedehands wasmachines. „Toen rook hij het kruid".

Want in dezelfde Locomotiefstraat woonde kruidenspecialist Van Dooren, iemand die de lezers van dit Maandblad niet helemaal onbekend moet zijn. In het juninummer van ons Maandblad hebben wij melding gemaakt van de veroordeling van deze kruiden-adviseur, zoals hij zich noemt, tot 250 gulden boete, subsidiair 25 dagen hechtenis. Van D., die beweert dat hij paranormaal begaafd is, is al een halve eeuw in „het vak".

Wie ogen en oren heeft

VAN MOOSDIJK HEEFT zich bij Van Dooren ingedrongen, nadat zijn vrouw de kruiden-adviseur had geraadpleegd voor „iets aan het bloed". Vervolgen wij nu het verhaal in de Nieuwe Limburger, dat Harro Coumans ons met zoveel verve vertelt, nog eens even op de voet.

Wie ogen en oren heeft, kan veel leren. Jaren geleden kregen de Van Doorens het hier en daar bevestigde vermoeden, dat de heer Van de Moosdijk onder de gerenommeerde naam „Van Dooren" in België kruiden aan de man bracht. Vier tot vijf jaar geleden begon hij openlijk een praktijk als kruidenspecialist, eerst in zijn woning aan de Locomotiefstraat, sinds vorig jaar in het pand Julianastraat 1b. Het gezin Van Dooren verhuisde naar de Eindhovense Hagenkampweg. Over Willem zegt de sterk naar kruiden ruikende heer Van Dooren nu: „Het is ene

VERVOLG OP BLZ. 4

DE KASTANJES VAN VAN HALL

OP DE VALREEP heeft burgemeester Van Hall bekend, dat hij in zijn broekzak een kastanje bij zich pleegt te dragen om de jicht tegen te gaan. Kees Stip, cursiefjes-schrijver in verschillende bladen, wijdde er een entrefilet aan. Uit de Provinciale Zwolse en Overijsselse Courant knipten wij het volgende:

„Medici plegen hierom (namelijk om die kastanje) te lachen, voor zover hun jicht dat toelaat. Ik niet. Een oudoom van mij, in zijn jeugd een bekend jichtlijder, werd later een overtuigd kastanjedrager. Op zijn 90ste jaar sprong hij nog over sloten van tweeëneenhalve meter breed. Helaas werd de zucht om dit te pas en te onpas te demonstreren hem noodlottig. Daar zijn ogen geen gelijke tred hielden met zijn benen, verdronk hij jammerlijk in de Dollard.

Zonder mij nu te verdiepen in het beenderengestel van de heer Beernink, vraag ik mij toch af of een kastanje, als hij die bij zich had gedragen, aan zijn knieën niet die souplesse zou hebben verleend die nodig was voor een wat minder onbuigzame houding. Hij had u dan op een wat elegantere wijze de weg naar de Westeinder kunnen wijzen. Dat is niet gebeurd, en misschien spijt hem dat wel. Hij hoeft dan niet met het aanschaffen van een kastanje te wachten tot het weer kastanjetijd is. Hij kan er een uitzoeken uit de kastanjes die u voor hem uit het vuur hebt gehaald, besluit Kees Stip.

Rijk van het loon van de angst

VERVOLG VAN BLZ. 3

boef, een deugeniet. Hij is een grote oplichter, die de mensen voor veel geld afzet. Als hij dit in de krant leest, nou dan krijgt hij 't klaar mijn huis en mijn auto in brand te komen steken. Zo is tie." Het zou jammer van de wagen zijn: De Van Doorens beschikken over een knusse BMW 1600.

Sinds Willem van de Moosdijk als wonderdokter door het leven gaat en heeft ontdekt dat mensen, door de dood bedreigd, bereid zijn tot hoge financiële offers, „geeft hij duizend gulden even gemakkelijk uit als ik tien cent", zegt een buurman uit de Locomotiefstraat.

Volkswagenbusje

„IN DIE VIJF of zes jaar heeft hij zo'n veertien wagens gehad. De melkboer sjouwde wekelijks voor zo'n zestig gulden aan verrukkelijke drank binnen: „Niet met flesjes, maar met kratten tegelijk werd de chocomel binnengedragen", weet de buurman.

„Als je de laatste tijd met hem praatte, draaide het gesprek altijd op geld uit. Als hij een tientje moest betalen, haalde hij een heel stapeltje honderdgulden biljetten te voorschijn."

Van de Moosdijk kreeg nogal wat klanten uit België. Maar aan de Belgische politie komt de eer toe, dat Van de Moosdijk zijn contactpersoon J. Marschal uit Genk kwijt is. „Je stopt er mee of we pakken je", had de recherche gezegd. Marschal stopte er mee. Voordien reed hij iedere week enkele keren naar Eindhoven met een Volkswagenbusje vol patiënten voor de wonderdokter. Er reden meer van die busjes. De chauffeurs verspreidden vouwbladen om maar klanten te lokken. Maar de laatste tijd worden die busjes niet zo veel meer in Eindhoven gezien.

Hij is voorzichtig geworden, Van de Moosdijk. Hij past nog slechts handoplegging toe, als de kust helemaal veilig is. Ook met doodsbedreigingen is hij nu zuinig. Kruiden echter verkoopt hij nog aan iedereen, die bij hem komt. „Kruidenhuis Holland" noemt hij zijn zaak.

OM HET HOL van de wonderleeuw eens te bekijken ging Harro Coumans er heen. Hij moest wachten, maar trof het niet — er was geen enkele andere klant voor Van de Moosdijk. Wel kreeg hij een kopje koffie. „Het is de gewoonte: alle patiënten krijgen koffie, alvorens op de koffie te komen".

Van de Moosdijk blijkt, als hij eenmaal is gearriveerd, nogal wantrouwig. Geen wonder, hij is even tevoren, toen hij uit zijn auto stapte, gefotografeerd. Coumans krijgt echter zijn thee mee. Hij moet er twintig gulden voor betalen.

In de zak kruiden zit van alles, weet een specialist te vertellen; anijs voor de eetlust, kattestaart om te plassen, galkruiden, nier-kruiden..... Er is ook een vouwblad bij, in niet al te gangbaar Nederlands gesteld, waarin o.a. wordt vermeld: „iemand, die nooit klaagt en op zekere dag ziek wordt, moet zich herpakken of het is met hem gedaan. Dat zijn kwalen, die soms gedurende lange tijd het gestel hebben ondermijnd." Enzovoort, enzovoort.

Met als moraal, dat iedereen op een zekere ouderdom eens een aangepaste kruidenkuur moet doen . . .

Tegen veelwijverij en kwakzalverij

De democratische partij van president Sékou Touré, die in de Westafrikaanse republiek Guinee aan de macht is, heeft besloten, dat oude mannen niet meer met jonge vrouwen mogen trouwen. De veelwyvery wordt afgeschaft. De party heeft verder een campagne aangekondigd tegen „achterlijke practijken als bijgeloof, kwakzalverij en alcoholisme".

Dure massagekussens

DE CONSUMENTENBOND heeft, in een artikel in het oktobernummer van de Consumentengids, de leiding van bejaardenorganisaties en -tehuizen gewaarschuwd voor de „organisatoren" van een gratis gezellige middag. Die middag blijkt dan te worden gewijd aan een verkoopdemonstratie van een electrisch vibratie- en massage-kussen. Vanzelfsprekend wordt er dan bij verteld, dat men zelf daarmee allerlei kwalen kan genezen. Het kussen wordt voor circa 225 gulden verkocht. Omdat niet iedereen dit bedrag aanstonds op tafel kan leggen kan men het ook op afbetaling krijgen.

Ga niet op dergelijke aanbiedingen in, waarschuwt de Consumentenbond. Dergelijke kussens mogen alleen op advies van een arts worden gebruikt en bovendien zijn dergelijke kussens in de winkel gekocht aanmerkelijk goedkoper.

Met critiek in het achterhoofd

OP EEN ZONDAGMIDDAG in augustus heeft de Avro in het radioprogramma Radar de gebedsgenezer John of Johan Maasbach „behandeld". Golfbreker was er in zijn recensie in Vrij Nederland van 26 augustus bepaald niet kapot van. Hij schreef er dit over: Wim Verhagen had een bijdrage over Johan Maasbach, altijd goed voor een vakantiezondag. Na het afdraaien van enige zogenaamde genezingen, werd de arts, dr Kater er bij gehaald, alsmede een dominee om te zeggen hoe verderflijk de invloed van de gebedsgenezing wel kan zijn. Dat vond ik een onhandige zet, want zulke kritiek (een kind dat blindedarmontsteking heeft, moet geopereerd worden), kan iedereen wel bedenken. Het was beter geweest om met die kritiek in 't achterhoofd de patiënten zelf of mogelijk broeder Maasbach te lijf te gaan. De Avro heeft een overdreven hang naar het objectieve, maar soms wordt die lust verkeerd bevredigd, zoals hier.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas, *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. *f* 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters *f* 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling *f* 7,50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... *f* 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 11, NOVEMBER 1967

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

Kruiden-"dokter" ontraadde medicijnen van artsen

OPTREDEND VOOR EEN 33-jarige kruiden-„dokter", W. M. Z. uit Voorschoten, die zich in Middelburg voor de kantonrechter moest verantwoorden, durfde de verdediger, Mr. Kruseman de stelling te poneren „dat er onder de huidige omstandigheden niet meer kan worden gesproken van strafwaardigheid. Het Nederlandse volk vindt het onjuist, dat iemand die anderen wil helpen daarvoor beloond wordt met een geldboete of hechtenisstraf". Deze, om het maar zacht te zeggen, wonderlijke voorstelling van zaken, tekende de Provinciale Zeeuwse Courant in zijn verslag op. Gelijk bekend is mr. G. E. Kruseman reeds tal van jaren de pleitbezorger van de leden van wat thans de Nederlandse Werkgroep van Praktiserende Genezers (NWP) heet. De heer Kruseman maakt ook deel uit van de staatscommissie-Peters (officiëel: de commissie onbevoegde uitoefening der geneeskunst).

En was dat nu zo onschuldig geweest wat W. M. Z. had gedaan? Zo onschuldig dat het Nederlandse volk het onjuist zou vinden, dat zo'n menslievend man beloond wordt met geldboete of hechtenisstraf? Men leze slechts. De 33-jarige M. W. Z. was in de afgelopen maanden voornamelijk op de Bevelanden actief. De man, die zegt herbarist te zijn, schreef zijn patiënten geneeskrachtige kruiden voor. Hij moest zich in Middelburg voor de kantonrechter verantwoorden voor het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Tijdens de zitting onder waarnemend kantonrechter mr A. Nouwen, werd duidelijk dat Z. reeds een jaar of vier in het vak zit. Hij leerde de fijne kneepjes van zijn vader en verder deed hij zijn kennis op uit allerlei boekwerken. Door zijn patiënten in de ogen te kijken stelde Z. de diagnose. De officier van justitie mr N. van Raalte legde hem slechts een selectie van drie gevallen ten laste.

Getuige-deskundige dr S. Lelie, waarnemend geneeskundig inspecteur voor de volksgezondheid in Zeeland wees op de nadelige invloeden die er van de praktijken van de kruidendokter uit Voorschoten uitgaan. De man behandelde alleen mensen, die onder behandeling van een echte dokter waren geweest maar die daar zogenaamd geen baat bij vonden. In een geval had hij de door de huisarts voorgeschreven geneesmiddelen ontraden. In een ander geval was hij zover gegaan een patiënte, die aan een chronische infectie leed middelen uit zijn kruidenvoorraad ter hand te stellen terwijl het strikt noodzakelijk was dat zij alleen de door de specialist voorgeschreven geneesmiddelen bleef innemen.

Bedenkelijke kruidenmelange

DE GETUIGE-DESKUNDIGE noemde het riskant om middelen te gebruiken waarbij geen enkele medische controle aanwezig was geweest. Uit een onderzoek dat naar de inhoud van de kruidenmelange was ingesteld bleek het rijksinstituut voor geneesmidde-

VERVOLG OP BLZ. 2

LEDENVERGADERING

te houden op

ZATERDAG 25 NOVEMBER 1967 te 14.00 uur

in de Conversatiezaal van het American Hotel te Amsterdam.

AGENDA

1. Opening door de voorzitter.
2. Notulen van de ledenvergadering van 22 april 1967.
3. Ingekomen stukken.
4. Mededelingen.
5. Vaststelling begroting 1968.
6. Benoeming leden Kascommissie.
   Door het bestuur worden voor herbenoeming voorgedragen de heren Dr. J. Birza en J. Th. Balk en in de vacature, ontstaan door het bedanken van Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, de heer H. J. B. van Batenburg te Amsterdam.
7. Benoeming 3 bestuursleden in verband met het periodiek aftreden van Mej. Drs. P. H. van Marle en de heren P. L. Stal en J. Noord.
   Door het bestuur worden de drie aftredenden voor herbenoeming voorgedragen.
8. Bespreking toekomstplannen.
9. Rondvraag.
10. Sluiting.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

Kruidendokter W.M.Z. moest zich verantwoorden

VERVOLG VAN BLZ. 1

lenonderzoek, dat een van de aangetroffen delen bij veelvuldiger gebruik een gevaarlijke uitwerking kan hebben. In deze dosering was het niet schadelijk geweest maar de getuige-deskundige legde er de nadruk op dat het gecombineerd innemen van de geneesmiddelen van arts en pseudo-arts een ongewenst effect kan hebben.

Raadsman mr G. E. Kruseman bracht naar voren, dat zijn cliënt niet had kunnen weten dat het hier om ernstige aandoeningen ging, maar dat was voor dr Lelie aanleiding om op te merken dat juist daarom het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst zulke kwalijke gevolgen kan hebben.

Teleurgesteld over vonnis

DE OFFICIER VAN justitie. mr N. van Raalte, had geen enkel goed woord over voor de praktijken van de kruidendokter, temeer omdat hem was gebleken dat Z. zelfs de voorschriften van de werkgroep voor praktizerende genezers aan zijn laars lapt. De officier kon niet nalaten zijn teleurstelling uit te spreken over het feit, dat de praktijken van de Belg, die in Sluis voor dokter speelde door de rechtbank slechts met zeven geldboetes van *f* 50 waren afgedaan.

(De officier bedoelt hier Carolus Vleugels, over wiens activiteiten in Zeeuws-Vlaanderen wij in het aprilnummer van ons Maandblad al uitvoerig schreven. Deze Belg, die zich ook wel prof. Wings noemt, en die afkomstig is uit Brasschaet, werd door de kantonrechter te Oostburg tot zevenmaal 300 gulden boete veroordeeld. In België is hij reeds herhaaldelijk veroordeeld, o.a. door de boetstraffelijke rechtbank te Brugge. Hij moest daar acht maanden uitzitten).

Mr. van Raalte eiste tegen Z. twee geldboetes van *f* 500, waarvan twee keer *f* 250 voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Het derde ten laste gelegde geval, waarvoor J. S. uit Krabbendijke als getuige naar voren kwam werd buiten beschouwing gelaten, omdat ter zitting bleek, dat het de vader van Z. was, die de man zou hebben behandeld.

In zijn pleidooi wees de heer Kruseman er op, dat de genezers een leegte opvullen omdat de moderne geneeskunde zich steeds meer ontwikkelt in een zakelijke, onpersoonlijke richting. Omdat hij veertien dagen geleden voor de rechtbank een uitvoerig pleidooi had gehouden over dezelfde materie volstond mr Kruseman met het overleggen van de pleitnota.

De kruidendokter zei nog: „ik weet dat het verboden is. Maar ik ga er mee door. Want met wat ik doe, doe ik de mensen geen kwaad". De kantonrechter heeft in deze zaak schriftelijk vonnis gewezen.

Bijgeloof - Levensangst

EEN MEDEWERKSTER VAN het Rotterdammer-kwartet klopte eens aan bij een bejaarde „zegsvrouwe" die van allerlei wonderlijke magische huismiddeltjes wist te vertellen. Vroeger liep ze vaak met een zwarte draad om de enkel om het stukschoppen van de enkel te voorkomen. Had je kiespijn, dan kon je een stukje lood kopen met vijf gaatjes erin voor veertig cent — toen een heel bedrag. Dit lood werd dan met een draad om je hals gehangen: de kiespijn zou gegarandeerd verdwijnen! Wratten kunnen „belezen" worden. Probeer dit eens: neem een stukje touw en leg er zoveel knopen in als er wratten zijn. Het stukje touw laten verdwijnen in het toilet. Touwtje verdwenen, wratten verdwenen . . .

In Lisse, zo vertelt de zegsvrouwe verder, woonde een zekere vrouw die heksen kon. Het is al zeventig jaar geleden. 's Avonds zou ze rondlopen in de gedaante van een zwarte kat. Een Lissenaar kwam 's avonds eens laat thuis. Hij zag een zwarte kat lopen en gaf haar een schop. De andere dag liep de vrouw met een verband voor haar oog. Je reinste bewijs dat ze heksen kon — dat kwam van de schop!

De moderne mens moge dan glimlachen om dit bijgeloof maar . . . zo laat de schrijver van het artikeltje er op volgen. betrapt u uzelf of anderen nooit op het woord „toevallig", het gezegde: dat klop ik af? Bekijk de mascottes in de auto's eens, of het groen geschilderde klavertje vier op voor- of achterbumper. Bijgeloof is een vorm van levensangst, die ook de moderne mens, zij het in andere vormen dan vroeger, kent.

Dierproeven

EEN VOORONTWERP VOOR een wet op de dierproeven verbiedt het doen van dierproeven zonder vergunning. Uitgangspunt van het wetsontwerp is de gedachte, dat proeven op dieren alleen aanvaardbaar zijn, als zij het belang van de mens of het dier dienen. Hiervan kan slechts in het geval van een zeer gewichtig ander belang worden afgeweken.

Het voorontwerp is onlangs door de staatssecretaris van sociale zaken en volksgezondheid, dr. R. J. H. Kruisinga, om advies naar de Centrale Raad voor de Volksgezondheid gezonden. Uit de toelichting op het voorontwerp blijkt, dat vergunningen voor proeven op dieren niet zullen worden afgegeven aan iedere individuele experimentator, doch zoveel mogelijk aan de betrokken instellingen, zoals universiteiten, farmaceutische industrieën, ziekenhuizen enz.

Het toezicht is opgedragen aan het staatstoezicht op de Volksgezondheid. Het ligt in het voornemen met name de Veterinaire Hoofdinspectie van dit staatstoezicht er mee te belasten. Men beschikt daar over deskundige dierenartsen, aan wie de voor de uitvoering van hun taak nodige bevoegdheden worden toegekend.

Waar moeten de proefdieren vandaan komen? In het algemeen slechts van andere laboratoria die dierproeven nemen, proefdierfokkerijen of van een dierenhandelaar, die een vergunning op grond van de wet op de dierenbescherming bezit. Men wil het betrekken van dieren van niet geregistreerde handelaren tegengaan en zo het stelen van dieren voor de verkoop voorkomen.

Een belangrijk element vormen in het voorontwerp de voorschriften ten aanzien van verdoving of narcose en zo nodig het na afloop van de proef doden van het proefdier, teneinde pijn of ernstig ander ongemak bij het dier te voorkomen. Grote waarde wordt gehecht aan het fokken van proefdieren van uniforme kwaliteit. Dan kan men namelijk met kleinere aantallen volstaan, omdat de uitslag van de proef zekerder is en herhaling daarvan overbodig wordt.

Voor het eerst is op reglementering van die proeven aangedrongen in 1880 bij de behandeling van de artikelen 254 en 455 van het Wetboek van Strafrecht.

Jong Afrika tegen de kwakzalverij

TERWIJL IN NEDERLAND sommigen zich uitsloven om een wettelijke basis te vinden voor de kwakzalverij klinken in de jonge Afrikaanse republieken de banbliksems tegen kwakzalverpraktijken, die daar terecht worden gezien als grote gevaren voor de volsgezondheid. Het doet pijnlijk aan te bedenken, dat nog niet zo lang geleden Nederlandse jeneverstokers in West-Afrika hun oude klare verkochten met een etiket, waaruit moest blijken dat het zo'n voortreffelijk geneesmiddeld was tegen een menigte van kwalen . . .

HET REVOLUTIONAIRE STAATSHOOFD van Zanzibar, Abeid Karoemo, zei enige tijd geleden op een bijeenkomst waar ook toverdokters aanwezig waren: Houdt op met jullie zwarte kunst. Tovenaars zijn niet gewenst in Zanzibar. Wat jullie doen heeft geen nut voor de maatschappij.

MAAR DE TOVERDOKTERS beschikken over machtige wapens in Afrika. Daarvan getuigt een Oost-Afrikaanse legende over het ontstaan van de pygmeeën. Zij zouden in hun groei zijn gestuit, nadat zij een toverdokter hadden bespot . . . In heel Afrika wemelt het trouwens van de verhalen van mensen, die op geheimzinnige wijze verdwijnen en, op de wijze van de Atheense handwerkslieden in Shakespeare' Midzomernachtsdroom, in dieren worden veranderd. Waarom? Omdat zij zich het misnoegen van een machtige toverdokter op de hals hebben gehaald!

MAAR, LEZEN WIJ in een artikel in De Graafschapsbode, sommige toverdokters worden geleidelijker moderner. Zij laten zich nu liever „Moetimannen" (medicijnmannen) noemen, maar hun eeuwenoude kwakzalverij is niet veel veranderd.
Er worden nog altijd geneesmiddelen gebrouwen voor elke kwaal uit kruiden, gemalen beenderen van dieren, slangehuid, vleermuisvleugels en leeuwevet. Het enige verschil is, dat het spul nu wordt geleverd in aantrekkelijke flesjes en doosjes.
In Zuid-Afrika bestaat zelfs een onofficiële toverdokters-vakvereniging, die ten doel heeft, de prijzen en de werkuren te stabiliseren en recepten uit te wisselen.

Brouwsels uit de rimboe

DE MINISTER VOOR de Volksgezondheid van Zambia, Ditton M'Wiinga, heeft de medicijnmannen gevraagd, de geheimen van hun middelen uit de rimboe te openbaren en er wordt een wetenschappelijk onderzoek ingesteld om vast te stellen, of sommige brouwsels uit de rimboe kunnen worden gebruikt om de moderne geneeskunde vooruit te brengen, zegt de minister.
Een van de voornaamste deskundigen van de Moeti-geneesmiddelen in Afrika is een blanke Zuidafrikaander, Louis Alter. Te Johannesburg drijft hij een bloeiend postorderbedrijf, dat Moeti-geneesmiddelen verkoopt aan zwarte toverdokters.
In de steden is de concurrentie zwaar. De toverdokter van de moderne tijd heeft afstand gedaan van zijn traditionele dracht, bestaande uit dierenhuiden en rammelende beenderen. Hij draagt een goed gesneden kostuum, adverteert in plaatselijke bladen, houdt er een kantoor op na, geeft een schriftelijke cursus voor Moeti-studenten en rijdt, als het hem goed gaat, in een mooie wagen.

Met een dozijn vrouwen

ER ZIJN AFRIKAANSE toverdokters, die fortuin hebben gemaakt. Een van hen is Khotso Sethoentsa, die miljonair is. Hij woont in een paleis in Zuid-Afrika, bezit een dozijn vrouwen en naar eigen zeggen een fortuin aan diamanten.
Tweehonderd verkopers brengen in geheel Zuid-Afrika zijn waren aan de man. Zijn tarieven zijn hoog. Ze lopen van 30 tot 200 pond sterling, maar toch heeft hij een lange wachtlijst. Sethoentsa biedt het geheim van het eeuwige leven aan voor wat hij „een armzalig miljoentje" noemt, maar hij heeft moeilijkheden, waartegen zelfs zijn zwarte kunst niets vermag. Kortgeleden eiste de fiscus 9.000 pond aan achterstallige belasting van hem.
Sara Masjele is de rijkste Sangoma (toverdokteres) van Afrika. Zij draagt kleren van Dior, een kapsel à la Pompadour en kostbare juwelen. Zij stelt menige mannequin in de schaduw.
Sara's specialiteit zijn verbroken liefdesbetrekkingen en die zijn er meer dan genoeg onder de moderne Afrikaanse tieners. Sara Masjele wijst ook

Vervolg op blz. 4

Wie slikt die onzin?

HET WEEKBLAD REVU publiceerde onlangs een artikel over een koffiedikmeneer, Maurice Woodruff. Deze heer zei, dat hij het gevoel had drie ogen te hebben. Daarop reageerde een lezer, de heer A. Wiegers uit Den Helder naderhand als volgt:

Hoe evidente oplichters er toch altijd weer in slagen een rijk met kaviaar belegde boterham te verdienen, is mij als onderbetaald boekverkoper een raadsel. Ik heb 4 ogen (ik draag een bril) maar mijn toekomst is heel gewoontjes. Wat bezorgt zo'n man nu zijn succes? Is hij schaamteloos, kan 't hem niet schelen dat miljarden hem voor gek verslijten zolang een tiental rijke imbecielen hem met cheques om de oren wapperen, gelooft hij zelf wat hij beweert? „Onzichtbare geesten beïnvloeden ons lot", verkondigt hij. Wat een kul. Wie slikt die onzin? Kennelijk genoeg mensen. Ik ken niets deprimerenders dan succesverhalen over oplichters, besluit de inzender in Revu.

Klokkenmysterie van Rijssen werd opgelost

IN HET SEPTEMBERNUMMER van ons blad hebben wij een en ander vermeld over het „klokkenmysterie van Rijssen". Het mysterie deed zich voor ten huize van de familie Seppenwoolde. Velen hebben er zich in de afgelopen zomermaanden mee bezig gehouden en er werden vermoedens geuit over geheimzinnige stralen, mysterieuze krachten, de invloed van de tv-zender Markelo, de magische werking van een uit het Verre Oosten afkomstig beeldje . . .

Het mysterie blijkt niets anders dan bedrog te zijn, lezen wij thans in het Nieuwsblad van het Noorden. Het zoontje van de familie Seppenwoolde, dat in die periode ziek in de huiskamer lag, blijkt het mysterie te hebben opgezet, vermoedelijk om wat afleiding te hebben. Hij heeft zijn daad bekend tegen de bekende Engelse illusionist David Berglas.

Berglas, die te Hengelo optrad, maakte van de gelegenheid gebruik om het geheimzinnige huis in Rijssen, dat ook hem intrigeerde, van nabij te gaan bekijken. Ook ondervroeg hij daarbij de familieleden. Toen David bij zoontje Erik was beland en hem vroeg w a a r o m hij de wijzers had verbogen in plaats van o f hij het had gedaan, trapte de jongen in de val. Hij had het gedaan, zei hij, omdat hij het leuk vond.

Vervolg op blz. 4

Berglas deed niets bovennatuurlijks

BERGLAS, DIE ENGELSE illusionist, (entertainer noemt hij zichzelf) die zoveel opzien heeft gebaard bij zijn optreden in de televisieserie van de Vara, Opus 13 heeft in oktober een toernee door ons land gemaakt. Hij trad daarbij in dertien verschillende plaatsen op en begon op vrijdag de dertiende in de kleine zaal van het Concertgebouw te Amsterdam. Hij deed enige nummers, die ook nogal opzien hebben gebaard bij hun uitzending door de televisie, waarbij nu eenmaal een groot publiek meekijkt, dat heel weinig theatervoorstellingen van illusionisten en goochelaars heeft meegemaakt en veel zaken voor zoete koek slikt, die in werkelijkheid uitgekookte en zorgvuldig geprepareerde nummers vormen. Waarvan de geheimen uiteraard niet worden geopenbaard! Bijna zo streng als het ambtsgeheim van de dokter of het biechtgeheim van de priester bewaart de goochelaar het geheim van zijn verbazingwekkende trucs.

Ja, trucs. Na afloop kwam David Berglas nog even voor het voetlicht om de volle zaal te vertellen: Het waren allemaal trucs of beïnvloeding. Er was niets „bovennatuurlijks" bij. En ook hypnose werd niet gebruikt! Voor een scherpziende toeschouwer was het wel duidelijk, dat hij bij de vrijwilligers, die Berglas zich na veel vijven of zessen zogenaamd geheel willekeurig uitkoos, een paar helpers waren.

Dansende tafel

ZO KON HIJ de tafel laten dansen, een zeer spectaculair nummer, dat hij uitvoerde, zoals hij zeide omdat het een nummer is waarover zo druk wordt gesproken. Hij liet een meisje op een plank bijna zweven, hij trapte op een voetafdruk en iemand sprong op met een van pijn verwrongen gezicht. Berglas deed ook net alsof hij iemand had gehypnotiseerd — maar dat moet een helper zijn geweest.

De wonderlijkste vraag uit het publiek kwam van een oude dame, die vroeg of Berglas haar weggelopen hondje op kon sporen.

U kunt uw hondje even goed vinden als ik, antwoordde de Engelsman. Het is vrijdag de dertiende, dus probeert u het eens!

Zenerkaarten

IEMAND, DIE OP het toneel staat en dan beweert, dat hij de gedachten kan lezen van mensen in de zaal noemde Berglas „a cheater and a liar", een bedrieger en een leugenaar. En hij vertelde toen van de proeven van prof. Rhine van Duke University in Noord-Carolina in de Ver. Staten, die misschien iets van paragnosie heeft aangetoond. De heer Berglas had namelijk de z.g. Zenerkaarten gebruikt bij een truc op het toneel. Deze Zenerkaarten — met een ster, een vierkant, een cirkel, een kruis en een dubbele golflijn — werden gebruikt bij de zich over een reeks van jaren uitstrekkende proeven van prof. Rhine om na te gaan of de mens in staat is gedachten te lezen. Heel erg overtuigend zijn die proeven niet geweest.

In het boek van de Engelse psychiater Donald West, Psychical Research Today, dat onder de titel Paranormale Verschijnselen bij Loghum Slaterus te Arnhem is uitgekomen (prijs *f* 8,90) worden in hoofdstuk 5 de proeven van Rhine uitvoerig behandeld. Rhine schudde een pak Zenerkaarten en nam ze daarna een voor een af. De proefpersonen moesten raden welke kaart hij in de hand had. Het hele pak bestond uit 25 kaarten, vijf van elke soort. Aan het hoofdstuk in het vertaalde boek van Donald West heeft de heer G. Zorab een addendum toegevoegd over het paragnostische schoolonderzoek van de Nederlander J. G. van Busschbach, dat op slot van zaken nogal teleurstellend is afgelopen.

JONG AFRIKA TEGEN DE KWAKZALVERS

Vervolg van blz. 3

winnende paarden aan bij de courses! Maar zij zal ook, tegen een passend honorarium, klanten adviseren over de beste manier om zich binnen het kader van de wet van een lastige schoonmoeder te ontdoen.
Vele Afrikanen, die naar de steden zijn getrokken, houden vast aan het gebruik van hun stam en vragen de raad van toverdokters als ze werk willen hebben, of willen trouwen en om volledig beschermd te worden tegen heksen en demonen.

Klokkenmysterie

Vervolg van blz. 3

Hoewel velen ook in bedrog en opzet geloofden, kon dit nooit worden bewezen. Hoewel de klokkewijzers altijd afbraken of terug waren gelopen als de kleine Erik alleen in de kamer was geweest, dacht niemand dat hij ervoor verantwoordelijk was. Gedacht werd eerder aan de mogelijkheid dat 't iets te maken had met de helderziendheid van mevrouw Seppenwoolde.

Ondanks de bekentenissen zijn de ouders van Erik, die volgens Berglas niet op de hoogte waren van de praktijken van Erik en dus volkomen te goeder trouw, nog niet helemaal overtuigd. Zij vragen zich nog af hoe het mogelijk was dat de wijzers eenmaal verbogen werden, toen de familie elders op vakantie was. Maar hierop zal wel nooit antwoord komen.

Arts J. W. H. D. Uitterdijk hield lezing

NAAR WIJ VERNAMEN heeft ons — steeds actieve — lid, de arts J. W. H. D. Uitterdijk, na beëindiging van zijn specialisatie tot dermatoloog, weer meer tijd ter beschikking gekregen voor de strijd tegen de kwakzalverij.

Tot dit doel heeft hij op 27 oktober j.l. voor de Academische Kring Bunnik in Figi te Zeist een lezing over de bezwaren tegen de parapsychologie als wetenschap gehouden onder de titel: Parapsychologie — de wetenschap, die „er naast" is?

Naar wij hopen kan in één van de volgende nummers van ons Maandblad een verhandeling van zijn hand over dit onderwerp worden tegemoet gezien.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, *Arts* te Hilversum, *Voorzitter;* E. Mijnarends *Tandarts* te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, *Secretaresse;* L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester;* Mr. J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; J. J. Aukema, *Dierenarts* te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; J. E. Buiter, *Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid* te Zwolle; P. L. Stal, *Arts* te 's-Gravenhage; J. van Baak, *Dermatoloog* te Utrecht; J. M. de Haas *Tandarts* te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, *Apotheker* te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, *Inspecteur van Politie* te Arnhem; J. Noord te A'dam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. *f* 7.50. voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters *f* 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling *f* 7.50 voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekersassistenden en kraamverzorgsters ..... *f* 2.50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.

MAANDBLAD

ORGAAN VAN DE VERENIGING

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

TWEE EN TACHTIGSTE JAARGANG

No. 12, DECEMBER 1967

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Kwakzalverij openbaart zich ook in suggestieve technieken

DE ROTTERDAMSE ZENUWARTS, de heer Viëtor heeft zich tot de Vereniging tegen de Kwakzalverij gericht. De heer Viëtor is voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Medische Hypnose. Deze vereniging stelt zich ten doel om onder de artsen de kennis te verbreiden over hypnose en dergelijke, de z.g. suggestieve technieken. De vereniging voor medische hypnose wil echter ook het publiek voorlichten over deze technieken, die vaak in het magische vlak worden getrokken. De vereniging is van oordeel, dat het gebruik van deze technieken door onbevoegden als kwakzalverij dient te worden aangeduid.

De heer Viëtor deelde in zijn brief mede, dat dan ook zijn vereniging tegen de hypnotische voorstelling door David Berglas voor de beeldbuis gegeven, had geprotesteerd. En wel in een telegram aan de minister. De heer Viëtor wil in nader contact treden met de Vereniging tegen de Kwakzalverij, juist met het oog op de bestrijding van het gebruik van suggestieve technieken door onbevoegden.

Tijdens de ledenvergadering van 25 november las de voorzitter deze brief voor. Directe aanleiding tot de brief van dokter Viëtor was een lezing, die de voorzitter had gehouden over z.g. bonafide paranormaal begaafde genezers.

Een belangrijk stuk op tafel, commentarieerde een van de op de vergadering aanwezige leden, de heer Van Batenburg.

De notaris bij Opus 13

DE KAMER VAN TOEZICHT op Notarissen en Candidaat-Notarissen heeft aan het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij een antwoord gezonden naar aanleiding van de klacht, die de Vereniging had ingediend. Dit ging over het optreden van een notaris als voorzitter, een soort van jury, die de illusionist David Berglas bijstond bij diens optreden in het Vara-programma Opus 13. In ons nummer van juli j.l. hebben wij deze brief afgedrukt.

In zijn brief antwoordt de Kamer van Toezicht „de door u gewraakte handeling, waarbij hij (n.l. de notaris, red.) niet-ambtelijk optrad" niet laakbaar te achten. Hij had bij dit optreden in Opus 13 een taak „geheel anders dan in uw klacht naar voren gebracht", aldus de brief.

Het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij is door dit antwoord niet bevredigd. Men had bezwaar tegen het optreden van de notaris, omdat hierdoor een zeker stempel van waarheid werd gedrukt op „de nep van Berglas", zei de voorzitter, de heer A. P. N. de Groot. 't Ging niet over de wijze waarop de notaris optrad. Maar wel over het feit, dat een notaris — met nadruk werd dit ambt naar voren gebracht bij de televisie-uitzending — de jury presideerde. Wat Berglas deed is gewoon illusionisme. „Wij vinden het niet juist, dat het notariaat hiervoor wordt gebruikt tegenover een kijkerspubliek van miljoenen".

• Voor de tekst van de briefwisseling zie bladz. 4.

Vereniging gaat aantal publicaties uitgeven

DE VERENIGING TEGEN de Kwakzalverij zal in de naaste toekomst een aantal publicaties het licht doen zien met betrekking tot onderwerpen als de z.g. bonafide paranormaal begaafde genezers en problemen rondom de voetverzorging. De omvang van deze publicaties, die een nummer van het maandblad verre te boven gaat, maakt het noodzakelijk daar een bijzondere vorm voor te vinden. De voorzitter van de vereniging is bezig met de voorbereiding van deze publicaties.

Een commissie uit de vereniging komt geregeld bijeen om de toekomstplannen uit te werken. Zij is tot de conclusie gekomen, dat, wil de vereniging deze plannen uitvoeren, de beschikking over voldoende geldmiddelen een eerste noodzaak is. Een gesalarieerde secretaris met een kantoor, bij voorkeur in Amsterdam, behoort ook tot de wensen van deze commissie, die, op voorstel van het lid, dokter Stal, als stuurgroep zal worden betiteld. Worden de plannen van de stuurgroep uitgevoerd dan is het mogelijk van de vereniging iets te maken, waar wat van uit kan gaan, aldus de voorzitter tijdens de jongste ledenvergadering.

BESTUURSLID M. PAULISSEN BEDANKTE

DE HEER M. PAULISSEN te Voorburg heeft wegens drukke werkzaamheden zijn functie van bestuurslid van de Vereniging tegen de Kwakzalverij neergelegd. In de vacature zal worden voorzien in de in april 1968 te houden ledenvergadering.

Op de ledenvergadering die zaterdag 25 november in het American Hotel te Amsterdam werd gehouden zijn de periodiek aftredende bestuursleden, mej. drs. P. H. van Marle en de heren P. L. Stal en J. Noord bij acclamatie herkozen.

Wegens het bedanken van mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg werd de kascommissie aangevuld met de heer H. J. B. van Batenburg te Amsterdam. Van deze commissie maken ook deel uit de heren dr. I. Birza en J. Th. Balk.

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

Vereniging heeft meer geld nodig

HET IS WEL erg, dat we met zo'n beperkte begroting (sluitend op *f* 8525 met een nadelig saldo van *f* 25,—) moeten werken, verzuchtte de voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Hij zei dit toen tijdens de eind november gehouden ledenvergadering de begroting voor 1968 werd behandeld. Gebrek aan voldoende middelen maakt het onmogelijk allerlei plannen uit te voeren.

De secretaris, de heer L. Brest, zei dat hij het onjuist vond, dat verpleegsters nog altijd *f* 2,50 voor het lidmaatschap betalen. Het Maandblad alleen al komt op meer dan vier gulden kostprijs. In april a.s. zal het bestuur een voorstel doen om de contributie van *f* 7,50 op *f* 10,— te brengen. Een verminderd tarief zal alleen van toepassing zijn voor studenten en leerling-verpleegsters en leerlingen van para-medische beroepen.

Een van de op de vergadering aanwezige leden, de heer H. J. B. van Batenburg, wilde bij verpleegstersopleidingen in ziekenhuizen de aandacht vestigen op het werk van de vereniging. Men zou er de eindexamen-candidaten op kunnen wijzen dat zij in hun toekomstig beroep veel kunnen doen ter voorkoming van kwakzalverij. De houding van verpleegsters is van grote waarde, zij immers komen in direct contact met het publiek.

De voorzitter meende, dat het bewerken van al die eindexamen-opleidingen wel moeilijk zal zijn door het gebrek aan mankracht.

Dokter J. W. H. D. Uitterdijk: Het ware nuttig als er artsen waren, die er eens over praatten.

De voorzitter: We hebben geen adequate organisatie hiervoor.

Onze begroting over 1968 toont nadelig saldo

	Uitgaven	Ontvangsten
Contributies		*f* 7500,—
Abonnementen		,, 400,—
Rente		,, 600,—
Diverse kosten	*f* 100,—	
Incassokosten	,, 150,—	
Secretariaat	,, 300,—	
Maandblad	,, 6500,—	
Kleine Kas	,, 25,—	
Vergaderingen	,, 250,—	
Reorganisatie	,, 1000,—	
Lezingen	,, 200,—	
Nadelig Saldo		,, 25,—
	f 8525,—	*f* 8525,—

DUIZEND GULDEN
BOETE VOOR KRUIDEN-„DOKTER"

DE ZICH ALS *kruiden-„dokter" voor*doende 33-jarige W. M. Z. uit Voorschoten is door de Kantonrechter te Middelburg veroordeeld tot een boete van *tweemaal 500 gulden, subsidiair* 50 dagen hechtenis met dien verstande dat daarvan twee *f* 300 subs. 30 dagen voorwaardelijk wordt opgelegd. *Hierbij wordt een proeftijd van twee* jaar vastgesteld.

In het novembernummer van ons Maandblad heeft men kunnen lezen, dat M. W. Z. *in Middelburg terecht* stond nadat hij in de afgelopen maan*den vooral op de Bevelanden actief* was geweest. Hij werd verdedigd door mr. G. E. Kruseman. De officier van justitie had een straf tegen Z. geëist, *die door de kantonrechter in zijn von*nis vrijwel geheel is gevolgd, met dien verstande, dat de officier tweemaal *f* 250 van de geldboetes voorwaarde*lijk had willen opleggen. In het vonnis* van de waarnemend kantonrechter, mr. A. Nouwen, werden enige kruiken met een gele vloeistof verbeurd verklaard. *Deze vloeistof was als geneesmiddel* door Z. voorgeschreven.

KLACHT OVER KWAKZALVER BOUT UIT EGMOND AAN ZEE

EEN KLACHT OVER de kwakzalver Bout uit Egmond aan Zee kwam ter tafel op de jongste ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Deze had een meisje behandeld en haar gezegd, dat zij de door de psychiater voorgeschreven medicijnen niet mocht gebruiken. Het gevolg was dat het meisje na drie weken weer instortte.

De vader deed een klacht bij de Tuchtraad van de Federatie voor Paranormale en Natuurgenezers, waarbij Bout is aangesloten. De „Tuchtraad" bleek te bestaan uit een jurist, secretaris van de Federatie, en een vrouwelijke arts.Op het verweer van Bout, dat hij alleen gezegd had, dat het meisje niet onder invloed van medicijnen mocht verkeren wanneer zij op zijn spreekuur kwam, werd de klacht van de vader afgewezen.

De zaak zal door de Vereniging verder worden onderzocht.

Roos van Jericho onder kraamstoel deed wonderen

VERVOLG VAN BLZ. 3

Maar, daar zijn we aangeland op een terrein van duidelijk psychische beïnvloeding: de wetenschap, dat de roos van Jericho onder de kraamstoel staat en het geloof, dat die het mogelijk maakt de bevalling pijnloos te laten verlopen, neemt heel wat angst bij de kraamvrouw weg en dus ook pijn. En zo heeft de magie ook haar waarde in omstandigheden waartegen men geen raad wist: zij schonk in elk geval vertrouwen en dat was althans iets voor de primitieve mens, hulpeloos tegenover de geheimzinnige krachten van de natuur, hulpeloos tegenover vele ziekten en gebreken. Het is alleen maar merkwaardig, dat dit geloof in de magie zo lang aanhoudt, ook wanneer de mens al lang effectieve geneesmiddelen heeft ontwikkeld. Het nieuw Toneel der Konsten bewijst in elk geval hoe men in 1679 nog graag te rade ging bij kwakzalversrecepten.. Het laatste deel van het boek is van wel heel andere aard: dat gaat over de kunst van de vuurwerken!

De prijs van de facsimile-uitgave, kuerig gebonden, bedraagt *f* 12,90.

★

Kalenderactie 1968 van Pro Juventute

Ten bate van de kinderen-in-moeilijkheden geeft Pro Juventute ook dit jaar weer een Oranjekalender uit, met foto's in kleuren. De kalender is verkrijgbaar bij alle verenigingen Pro Juventute. Naast de Nederlandse is er ook een voor buitenlandse relaties bijzonder geschikte Oranjekalender met een viertalig calendarium: Engels, Frans, Duits en Spaans. De kalenders zijn ook verkrijgbaar bij Kalenderactie Pro Juventute, postbus 7101 te Amsterdam. De kosten van een kalender bedragen *f* 3,90 plus zestig cents verzendkosten. Postgiro 51.74.00.

Kwakzalversrecepten uit „Het Nieuw Toneel der Konsten"

EEN BLOEDNEUS?

Neem het nieuw-uytgeschoten esschen-hout, dat is die jonge schootjes onder aan de boomen, vergaderdt die op den selfden oogenblick wanneer de Son in het teken van Taurus komt; dit hout nu in den handt gehouden of in de neus gestoken, salterstondt het bloeden doen ophouden.

Scherpe hoofdpijn?

Set een houten Schotel op u hooft, half vol water, giet daer een goet deel gesmolten loot in, zoo sal de pijne in 't korte over gaan.

Middel tegen de geelzucht?

Neemt de wortel van Tamariscus, weeckt die in de pisse van yemandt die de geel-sucht heeft, verbrandt daer na de wortel, soo volght de geneesingh.

En wat te doen tegen de koorts?

Laat yemandt de volgende Letteren om de hals dragen in een doosjen:

† *Z.D.I.A.* † *B.I.Z.*
† *S.A.B.* † *Z*
† *H.G.F.* † *B.E.R.E.*

ZIE HIER EEN paar „remediën" geplukt uit „Het Nieuw Toneel der Konsten", een boek dat samengesteld werd door de „Middelburger" S. Witgeest. Jan ten Hoorn, Boekverkooper, over 't Oude Heeren Logement te Amsterdam, gaf het in 1679 uit. Er zijn, tot circa 1830 nog zeventien drukken verschenen. Ook in Duitsland werd „Het Nieuwe Toneel der Konsten" zeer populair. In de 18e eeuw verschenen er in het Duits vijftien drukken.

Als facsimile-uitgave is het thans verschenen bij A. W. Sijthoff te Leiden. En wel in dezelfde reeks waarin eerder reeds facsimile-uitgaven verschenen o.a. van Het Leerzaam Huisraad van Jan Luyken, Lust-Hof der Huwelycken, De volmaakte Hollandse Keukenmeid, etc.

Het Nieuw Toneel der Konsten is eigenlijk een soort boek over vrijetijdsbesteding. Zo vindt men in het eerste deel allerlei spelletjes met kaarten, met dobbelstenen. Er zijn ook rekenspelletjes bij, raadseltjes, natuurkundige foefjes zoals het koud houden van dranken door middel van een pekeloplossing of het maken van „blixement gout".

Het tweede deel van het boek gaat over de „verlicht-konst" en is een soort handleiding welke verven men moet gebruiken bij het schilderen van mensen, voorwerpen en landschappen. Het derde deel behandelt het etsen en „koper-plaet-snyden", het vierde gaat over het maken van glas en kristal. Dan volgt op bladzijde 241 het vijfde deel dat heet „Van seer fraeye remedien en haeftige genesingen".

Poeder de Sympathie

DE RUIM DERTIG bladzijden die volgen vormen een bijzonder boeiende lectuur, voor wie belangstelt in het probleem van de kwakzalverij. Want

hierin komt een aantal recepten in voor, die bewijzen hoezeer toen in de volksgeneeskunst de magie nog een rol speelde. Vier voorbeelden er van hebben wij in de aanhef vermeld. Het begint al aanstonds met het „Poeder de Sympathie".

Dat was met recht een wonderpoeder, want het kon alle wonden zonder dat men ze zag of aanraakte genezen. De gewonde moest aan degene, die hem wilde genezen een bebloede doek geven. Dan moest men een bekken met schoon regenwater nemen en daarin zoveel koperrood doen, dat wanneer men er een ijzer in steekt het er koperig weer uitkomt. Dan gooit men de bebloede doek in dat water en laat de wond „alleenlijck met een suyvere drooge doek verbonden werden". Ondertussen zal de gewonde een „kouwde grillingh aen sijn lijf ghevoelen", voornamelijk daar waar de wond zich bevindt. Maar hangt men de bebloede doek tegen een heet vuur dan krijgt hij het zo heet, dat hij het niet kan harden.

Nieuwe verquikinge

WAT MOET ER nu verder met de bebloede doek geschieden? Gewoon in het water laten liggen, op een „opene, getemperde plaets". En de wond zal genezen. Tenzij . . . ja tenzij de wond dodelijk was . . .

Zo dikwijls men nieuw water met koperrood of vitriool aan het bebloede lijnwaad doet, zo dikwerf gevoelt de patient „nieuwe verquikinge en soulagement". Bij brandwonden moet men de doek nadat men haar in het water met vitriool heeft gedaan bij een heet vuur drogen en vervolgens weer in het water stoppen. Zo wordt de „brand" uit de wonde getrokken.

Met het slagersmes

TEGEN DE „PLURIS" had men ook een goede raad. Men moest een slagersmes gaan halen in de winkel waar men vlees verkoopt. Dat mes moest men steken in de drank die de zieke is voorgeschreven. Voor hoofdluis waagt men zich echter niet aan de sympathetische magie. Neem, zo zegt het recept, Cuculus indorum dat men bij drogisten en apothekers kan kopen en witte nies-wortel, van elk een half ons, een dragma praecipitaet, zet dit op een half pintje brandewijn en was daar de hoofden mee. Voor zere hoofden werd krijt in boter aanbevolen, tegen schurft boter, sublimaat en zwavel.

Van de middeltjes tegen de geelzucht, die ons heden ten dage nogal wonderlijk aandoen noemen we er nog een paar. „De Geel-sucht gaet over wanneer men op de heete en noch roockende Paerde-mis (mest) pist. Of men neemt assche van Esschen-hout, en men doedt die in de pis, die in een reys ghewaeterdt is, en men maeckt daer drie balletjes van in gelijcke groote, welck in een stoof of by den haerdt droogende, de Geelsught wegh-neemt".

Roos van Jericho

ER ZIJN OVERIGENS nog wel onsmakelijker recepten te vinden, zoals dat om „een stinckende adem te genesen". Om een voorspoedige verlossing tot stand te brengen moet men de roos van Jericho nemen en die onder de kraamstoel zetten: „welke de Vrouw sonder smerte doet baren".

VERVOLG OP BLZ. 2 kolom 2 en 3

BRIEFWISSELING MET KAMER VAN TOEZICHT OVER DE NOTARISSEN

Hieronder publiceren wij de brief van de Kamer van Toezicht over de Notarissen en Kandidaat-Notarissen te Amsterdam, naar aanleiding van de klacht, die de Vereniging tegen de Kwakzalverij tot de Kamer richtte over de medewerking van een notaris aan de omstreden Vara-uitzending Opus 13.

Naar aanleiding van Uw brief d.d. 12-7-1967 als vervolg op Uw brief van 30-6-1967 betreffende het bovenvermelde onderwerp deelt de Kamer van Toezicht alhier U mede, dat zij de door U gewraakte handelwijze van notaris Y. Th. H. van Erp te Hilversum, die daarbij overigens niet ambtshalve is opgetreden en wiens taak een geheel andere blijkt te zijn geweest dan in Uw klacht gesteld, niet laakbaar acht.

De Kamer van Toezicht
bovengenoemd,

(w.g.) Mr. U. W. H. Stheeman
Voorzitter,

(w.g.) (onleesbaar)
Secretaris.

———★———

Op deze, op 23 oktober 1967 gedagtekende brief antwoordde het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij op 23 november j.l. als volgt:

Geacht College,

De inhoud van Uw schrijven van 23 oktober j.l., onderwerp: medewerking van notaris aan televisie-programma, werd uitvoerig besproken in de bestuursvergadering van onze vereniging, gehouden op 25 dezer.

Ons bestuur nam er goede kennis van, dat Uw College de door ons gewraakte handelingen niet laakbaar acht en wel omdat

a. de notaris *niet* ambtshalve zou zijn opgetreden en
b. diens taak een geheel andere zou zijn geweest dan door ons gesteld.

Deze wijze van benaderen van handelingen, die groot nadeel hebben gebracht voor de geestelijke volksgezondheid, kan door ons bestuur niet worden gedeeld.

Wat betreft het sub a. vermelde mogen wij opmerken, dat tijdens alle zeven uitzendingen door de wijze van presenteren van het forum bij het miljoenen-kijkers-publiek wel degelijk de indruk werd gewekt van ambtshalve optreden van een notaris. Dit moge blijken uit het feit, dat van géén der diverse forumleden de maatschappelijke status werd aangekondigd . . . behalve telkens weer die van de notaris.

Ons bestuur stelt, dat, indien laatstgenoemde niet ambtshalve zou zijn opgetreden, op hem de plicht had gerust dit tijdens de uitzendingen duidelijk kenbaar te (laten) maken. Bovendien meent ons bestuur, dat hij direct na de eerste keer van introduceren op deze wijze bij de presentatoren protest had dienen aan te tekenen en had moeten eisen, dat ook hij voortaan slechts onder eigen naam — dus zonder toevoeging van zijn maatschappelijke staat — zou worden aangekondigd.

Naar de mening van ons bestuur is zijn fout geweest dit achterwege te hebben gelaten en daardoor het miljoenen-kijkers-publiek in de waan te hebben laten brengen, dat bedrog zou zijn uitgesloten door een officieel toezicht van een notaris.

Ten opzichte van punt b. stelt ons bestuur, dat niet het wezen van een op zich genomen taak bepalend is voor de juistheid. doch de wijze van uitvoering ervan. Ook in dit opzicht heeft de notaris naar de mening van ons bestuur gefaald door openlijk te verklaren, dat er geen sprake zou zijn geweest van bedrog, maar dat er „volkomen eerlijk" zou zijn gehandeld.

Tenslotte stelt ons bestuur er prijs op Uw College duidelijk uiteen te zetten, dat het geenszins in de bedoeling heeft gelegen een formele klacht tegen een — niet met name genoemde — notaris in te dienen, maar veeleer te bevorderen, dat de geestelijke volksgezondheid niet nogmaals op de gewraakte wijze zou worden benadeeld.

Daarbij stond ons bestuur voor ogen, dat het Uw College mogelijk zou zijn in hoge mate preventief nuttig werkzaam te zijn door de, onder zijn toezicht staande functionarissen met klem op het gepasseerde opmerkzaam te maken.

Met de verschuldigde hoogachting,
Nemens het bestuur van de
Vereniging tegen de Kwakzalverij,

de Voorzitter,
(A. P. N. de Groot).

de Secretaresse,
(J. W. J. Vermeulen).

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter;** E. Mijnarends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen te Haarlem, **Secretaresse;** L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester;** Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, **Dierenarts** te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buiter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. *f* 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters *f* 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbet. *f* 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekersassistenten en kraamverzorgsters ..... *f* 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.